

Stjørdal kommune

Notat til kommunestyrets strategidebatt økonomiplan 2020- 2023, og budsjett 2020

12.06.19 Anne Kathrine Slungård, Rådmann

Innhold

1. INNLEDNING	4
2. FAKTADEL	5
2.1 Kommuneplanens hovedmål	6
2.2 Økonomiplan 2019 -2022 og føringer for ny økonomiplan	6
2.3 Befolkningsutvikling	8
2.4 Boligbygging	8
2.5 Økonomisk statusbeskrivelse	10
2.5.1 Regnskap 2018	10
2.5.2 Økonomistatus pr. 30.4.19 – prognose 2019 før saldering	11
3. ØKONOMISK HANDLINGSROM 2020-2023	12
3.1 Kommuneøkonomien.....	12
3.1.1. Innledning.....	12
3.1.2. Revidert nasjonalbudsjett og kommuneproposisjon 2020.....	12
3.1.3 Integreringsfeltet.....	14
3.1.4. Utvikling overforbruk - rammestyring.....	14
3.1.5 Disposisjonsfond	15
3.1.6 Egenkapital investeringer	16
3.1.7 Utbytte fra NTE.....	16
3.2. Inntektst grunnlag	17
3.2.1 Innledning.....	17
3.2.2. Frie inntekter, revidert nasjonalbudsjett og kom.prop 2020	17
3.2.3. Generelle statstilskudd.....	18
3.2.4. Finansinntekter	19
3.2.5. Egenbetaling.....	19
3.2.6. Andre inntekter	19
3.3. Kostnader driftsbudsjett	20
3.3.1. Innledning.....	20
3.3.2. Lønns- og prisutvikling.....	20
3.3.3. Pensjonskostnader	20
3.3.4. Lønnsreserven	20
3.3.5. Kapitalutgifter.....	21
3.4. Investeringer	21
3.4.1. Innledning.....	21
3.4.2 Forslag investeringsplan 2020-2023.	22
3.4.3 Nye låneopptak i perioden 2020-2023 basert på økonomiplan i balanse	28
3.5 Kapitalutgifter.....	29
3.5.1 Grunnlag kapitalutgifter.....	29
3.5.2 Renter og avdrag i planperioden inkl. rentekostnader nye låneopptak.....	29
3.6. Lånegjeld	30
3.6.1 Lånegjeldens utvikling 2017 -2023 fordelt på låneformål	30
3.7. Balanse og handlingsrom	30
3.7.1. Hovedoversikt økonomiplan	30
3.7.2 Driftsrammene i økonomiplanen	32
4.1 Rådmann, økonomi og HR og innovasjon	39
4.1.1 Enheter	39
4.1.2 Utfordringer og muligheter	40

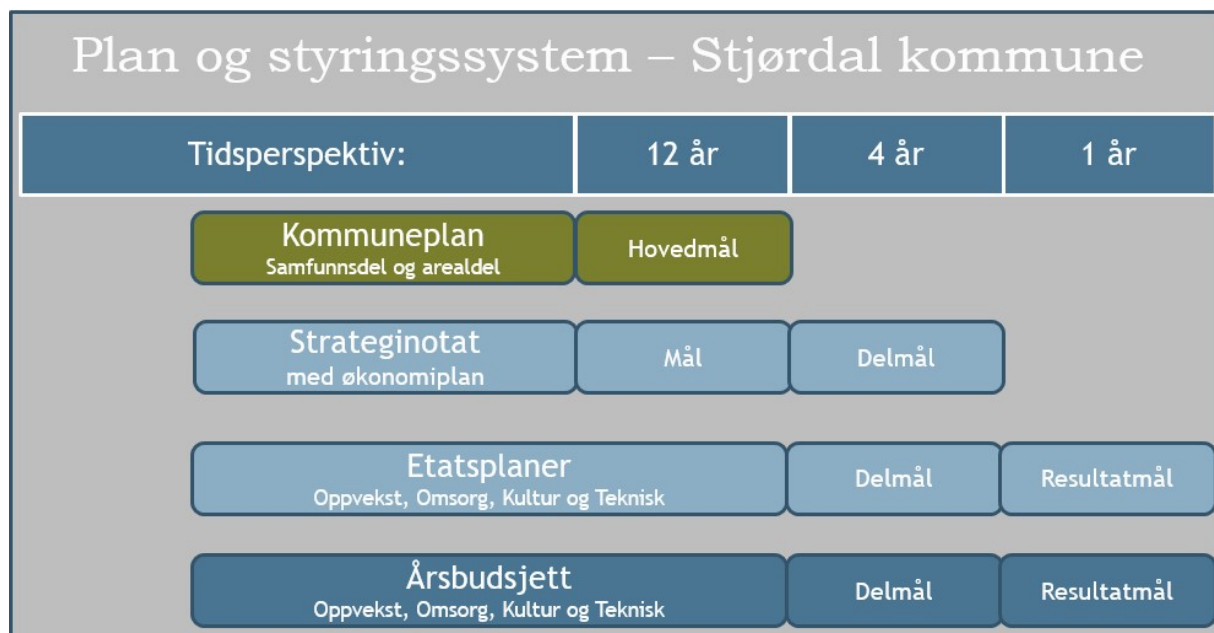
4.1.3 Fokusområder og konkrete tiltak	42
4.1.3.1 Fokusområder	42
4.1.3.2 Konkrete tiltak	46
4.2 Etat oppvekst	47
4.2.1 Rammebetingelser	47
4.2.1.1 Barnehage	47
4.2.1.2 Grunnskole og voksenopplæring	48
4.2.1.3 Pedagogisk Psykologisk Tjeneste – PPT	49
4.2.1.4 Barnevern	49
4.2.1.5 Enhet barn og ungdom	50
4.2.2 Utfordringer og muligheter	51
4.2.2.1 Barnehage	51
4.2.2.2 Grunnskole	51
4.2.3 Fokusområder og konkrete tiltak	52
4.2.3.1 Fokusområder	52
4.2.3.2 Konkrete tiltak	53
4.3 Etat omsorg	54
4.3.1 Rammebetingelser	54
4.3.2 Utfordringer og muligheter	55
4.3.3 Fokusområder og konkrete tiltak	59
4.3.3.1 Fokusområder	59
4.3.3.2 Konkrete tiltak	59
4.4 Etat Teknisk drift	65
4.4.1 Rammebetingelser	65
4.4.2 Utfordringer og muligheter	65
4.4.3 Fokusområder og konkrete tiltak	66
4.4.3.1 Fokusområder	66
4.4.3.2 Konkrete tiltak	68
4.5 Etat kultur	69
4.5.1 Rammebetingelser	69
4.5.2 Utfordringer og muligheter	69
4.5.2.1 Kulturadministrasjon	69
4.5.2.3 Kulturskole	70
4.5.2.4 Kulturproduksjon	71
4.5.3 Fokusområder og konkrete tiltak	71
4.5.3.1 Fokusområder	71
4.5.3.2 Konkrete tiltak	72
5. RÅDMANNENS PRIORITERINGER	74
5.1 Rådmannens forslag til finansielle måltall, i tråd med nye kommunelov:	74
5.2 Investeringer og drift	74

1. INNLEDNING

Rådmannen legger fram et notat som grunnlag for kommunestyrets strategidebatt for økonomiplanperioden 2020-2023. Notatet har tatt utgangspunkt i følgende dokument:

- * kommuneplanens samfunns- og arealdel
- * kommunal planstrategi
- * økonomiplan 2019-2022 og budsjett 2019
- * økonomistatus pr.30.04.19
- * revidert nasjonalbudsjett 2019 og kommuneproposisjonen for 2020

Kommunestyrets strategidebatt, de opplistede dokumenter, økonomiseminarene samt de politiske signal og føringer gitt i vedtak er rådmannens grunnlag for å starte arbeidet med endelig budsjettforslag for 2020 og økonomiplan 2020 - 2023. Normalt vil ikke statsbudsjettet som kommer i oktober gi store innvirkninger på dette arbeidet da slike forhold er signalisert på forhånd gjennom blant annet kommuneproposisjonen i mai.

Strateginotatet svarer ut både kommunelovens krav til handlingsdel som skal angi hvordan kommuneplan skal følges opp de fire påfølgende år, og plan- og bygningslovens krav om handlingsdel som skal angi tiltak i 4 års perspektiv. Dette strateginotatet svarer ut også de krav som nå stilles i forslag til ny kommunelov knyttet til sammenhengen mellom kommuneplanen samfunnsdel og handlingsplan med økonomiplan.

2. FAKTADEL

Dagens kommuneplan, samfunnsdelen ble vedtatt i 2010, arealdelen i 2014 (mindre justeringer ble vedtatt høsten 2017). Gjeldende planstrategi ble vedtatt høsten 2016.

Kommunestyret skal minst en gang i hver valgperiode, og senest innen et år etter konstituering, utarbeide og vedta en kommunal planstrategi. Denne bør omfatte en drøfting av kommunens strategiske valg knyttet til samfunnsutvikling, herunder langsiktig arealbruk, miljøutfordringer, sektorenes virksomhet og en vurdering av kommunens planbehov i valgperioden.

Planstrategien for 2016 – 2019 ble vedtatt 17.11.2016. I planprogrammet ble flg oppgaver prioritert i perioden:

- Rullering av kommuneplanens samfunnsdel
- Slutføring av kommunedelplan Langøra
- Stjørdal sentrum og stasjonsområdet.
- Steinvikholmen – Langstein
- Lillemoen næringsområde
- Storvika
- Sentrum 3, sør for E-14
- Stokkmoen BF 2,3
- Tangmoen BF 2

Nytt i denne planstrategien i forhold til de tidligere, er at det ble innført en årlig rullering og status for de større planoppgavene hvor større behov for planutredninger vurderes og prioriteres.

Siste rullering ble behandlet i april 2018, kommunestyrets vedtak:

1. *Revisjon av kommuneplanens arealdel settes i gang høsten 2019.*
2. *Revisjon av Handlingsplan for trafiksikkerhet og Hovedplan for sykkel, inkludert sykkelbysatsingen, ses i sammenheng og settes i gang i 2018.*
3. *Oppstart av reguleringsplan for Steinvikholmen-Langstein, Stokkmoen BF2,3 utsettes.*
4. *Saker under behandling slutføres - Sentrumsplanen, Stasjonsområdet, Storvika, Finnmyra, S3 og Langøra gjøres ferdig.*

Rapportering om kommunal planstrategi ble sist behandlet 20.12.2018.

Arbeidet med ny samfunnsdel til kommuneplanen er igangsatt. Planprogrammet er vedtatt i februar 2019, fagnotatene er med ett unntak, enten ferdigbehandlet eller lagt fram til politisk behandling. Det legges opp til sluttbehandling av samfunnsdelen i inneværende år.

Byvekstavtalen

Stjørdal kommune har vedtatt å slutte seg til framforhandlet byvekstavtale 2019-2029. Byvekstavtalen skal styres gjennom Miljøpakken, som er navnet på partnerskapet i byvekstavtalen. I avtalen er det et mål (nullvekstmålet) om at veksten i persontransporten i

storbyområdene skal tas med kollektivtransport, sykling og gange. Tilrettelegging av tiltak som stimulerer til å bruke sykkel og kollektivløsninger vil gi effekt på persontransporten. Kommunene Melhus, Malvik og Stjørdal kan i avtaleperioden tilsammen få tildelt inntil 729 millioner kroner til tiltak for sykkel og gange, samt 77 millioner kroner til knutepunktutvikling gitt de økonomiske rammer og forutsetninger som ligger til grunn ved inngåelse av avtalen. Stjørdal kommune deltar i styringen av miljøpakken, gjennom politisk styringsgruppe og kontaktutvalg. I tillegg etableres det et programråd og et arbeidsutvalg for gjennomføring av tiltak og rapportering.

2.1 Kommuneplanens hovedmål

I gjeldende kommuneplans samfunnsdel er det vedtatt følgende hovedmål for Stjørdal kommune:

Vekst og utvikling

Stjørdal har en balansert vekst i forhold til samfunnssikkerhet, arbeidsplasser og infrastruktur. Utbygging prioriteres til de riktige arealene i forhold til miljø, en effektiv utnyttning av eksisterende infrastruktur, et trafikkreduserende utbyggingsmønster og med en målsetting om å opprettholde bosettingen i hele kommunen.

Barn og ungdom

Stjørdal legger til rette for gode oppvekstsvilkår for barn og unge slik at de gjennom kunnskap, holdninger og verdier er i stand til å mestre sitt eget liv og delta i arbeids- og samfunnslivet.

Miljø og mangfold

Stjørdal reduser klimagassutslipp og opprettholder biologisk mangfold.

Kultur

Stjørdal har en aktiv og inkluderende befolkning og et variert og levende kulturliv.

Helse og omsorg

I Stjørdal preges kommunens helse og omsorgstjeneste av nyskapning, forebygging og regional samhandling.

2.2 Økonomiplan 2019 -2022 og føringer for ny økonomiplan

Kommunestyret vedtok i sak 110/18 Økonomiplan 2019 -2022 samt budsjett 2019. Endelig driftsrammer for budsjett 2019 ble vedtatt i k-sak 1/19. Vedtatt økonomiplan med utgifts- og inntektsnivå på drift samt investeringer er lagt til grunn for rullering av økonomiplanen. Driftsnivået slik det er vedtatt for årene 2019 til 2022 er grunnlaget for de årlige rammene i kommende økonomiplan. Rådmannen har foretatt en revidering av planen basert på oppdatert kunnskap, nye planer og politiske vedtak. Det er gjort en revidering av

inntektssiden med utgangspunkt i regjeringens forslag til statsbudsjett for 2020. Videre er det hensyntatt nye normer innenfor oppvekstområdet som både utfordrer økonomien og lokaldemokratiet.

Følgende ble vedtatt 21. juni 2018 som hovedmål for budsjett og økonomiplan (utdrag):

- A. Det skal legges til grunn netto driftsresultat på 0,5% i 2019, 1,0 % i 2020 og 1,5% fra 2021. Inntekter fra SIO og utbytter fra NTE holdes utenom. Gjennomsnittlig låneopptak skal være på maksimalt 100 mill per år i økonomiplanperioden. Eiendomsskatt skal ikke innføres og formannskapets disposisjonspost ikke reduseres.
- B. Bymessig utvikling av sentrum, gjennom fortetting, økte byggehøyder men også frigivelse av areal på bakkeplan til grøntområder, forsert og effektivt planarbeid, samt en utviklingsorientert holdning ovenfor næringslivet.
- C. Ta hele kommunen i bruk, med en målsetting om vekst i alle grendesamfunn.
- D. Stjørdal skal være en foregangskommune innen klima- og miljøtiltak.
- E. Pkt A til D opprettholdes som hovedmålene
- F. I arbeidet med kostnadstiltak bes rådmannen om særlig å prioritere en vurdering av dagens kostnadsnivå innenfor administrative og merkantile ressurser. Dette på alle nivå i organisasjonen, og sammenholdt med beste praksis fra andre kommuner.

Kommunestyret ber rådmann gjenoppta drøftinger med grunneiere i sentrum for å skape en forutsigbar og helhetlig parkeringsordning i Stjørdal.

I kommunestyrets endelige behandling av budsjett og økonomiplan 2019-2022 ble det vedtatt følgende særlig prioriterte mål for 2019:

- a. Redusere totalkostnadene for økonomisk sosialhjelp
- b. Øke andelen som ikke mottar spesialundervisning
- c. Få vedtatt ny sentrumsplan innen sommeren, samt framsendt utredning om tomteselskap og igangsatt utvikling av grendefelt innen utgangen av kommunestyreperioden.

Kort utdrag fra vedtatte verbalforslag for økonomiplan 2019-2022 som gir føringer for ny økonomiplan:

- Planleggingsmidler for ny svømmehall videreføres
- Midler til NM friidrett
- Skyttersporten – tilskudd investering.
- Landsskytterstevne 2023
- Opparbeiding av grendefelt
- Økte investeringer utanlegg skoler
- Utredning framtidens branntjeneste
- Helsehuset fullfinansieres gjennom SIO

2.3 Befolkningsutvikling

Tabellen viser registrert folketall i Stjørdal fordelt på aldersintervall for perioden fra 1.januar 2019 og som prognose for årene 2020 og utover. Prognosen er utarbeidet av Trondheim kommune for Trondheimsregionen i april 2019 med utgangspunkt i faktiske befolkningstall og sammensetning fra folkeregistret 1.januar 2019 og fra siste befolkningsframskriving SSB. Imidlertid har vi nedjustert antallet fødte og dermed antallet 0-12 åringer i perioden.

Tall pr 1.januar.

Aldersgruppe	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
0 år	224	247	252	257	261	264	266	269	271	274	277	280
1-5 år	1 397	1 366	1 358	1 329	1 318	1 298	1 329	1 354	1 387	1 422	1 440	1 466
6-12 år	2 254	2 247	2 207	2 209	2 166	2 160	2 088	2 053	2 013	1 986	1 973	1 975
13-15 år	932	947	993	1 009	1 035	1 018	1 032	1 001	996	968	971	956
16-19	1 330	1 295	1 268	1 254	1 288	1 320	1 333	1 366	1 368	1 371	1 360	1 338
20-29 år	2 919	2 945	2 919	2 913	2 855	2 824	2 804	2 782	2 773	2 784	2 791	2 812
30-79	13 972	14 161	14 355	14 515	14 674	14 827	14 947	15 045	15 149	15 257	15 343	15 445
80-89 år	805	850	893	951	1 010	1 051	1 128	1 228	1 313	1 367	1 451	1 518
90 år +	195	191	201	205	220	241	246	252	261	283	296	310
Sum	24 028	24 249	24 447	24 642	24 826	25 003	25 173	25 351	25 531	25 712	25 901	26 102

Prognosen viser lavere vekst totalt sett enn tidligere. Imidlertid forutsettes det fortsatt vekst på ca 200 innbyggere hvert år, til tross for lavere fødselstall og lavere forventninger om netto innflytting. Prognosen viser at antall 0-åringer øker noe i hele perioden. Imidlertid blir det en reduksjon på 81 (1397-1318) 1-5 åringer fram til siste året i økonomiplanperioden (2023). Videre forutsettes det 88 færre barn i barneskolealder (2254-2166) og en økning i antall ungdomsskole elever på 103. På lengre sikt (2030) er det en økning i befolkningen i alle årsklasser unntatt barneskoleelever.

Antallet eldre antas å øke i hele perioden. Prosentveksten er størst i antall 80-89-åringer (25% til 2023 og 90% til 2030) og etter hvert i antall 90-åringer (13% til 2023 og 59% til 2030).

2.4 Boligbygging

Kommuneplanens prognoser

Det er i samfunnsdelen satt klare mål med hensyn til utnytting av dagens infrastruktur, jordvern, trafikksikkerhet og reduksjon av klimagassutslipp. Strategiene i interkommunal arealplan for Trondheimsregionen med hensyn til konkurransekraft, balansert utvikling og bærekraft følges opp.

Det er i tillegg uttrykt et tydelig ønske om en balansert utvikling i boligbygginga i kommunen. Boligbygginga var svært høy i perioden 2003-2008, men har blitt betydelig redusert fra 2009 og utover. Produksjonen har de siste årene vært lav i forhold til den høye boligbygginga Stjørdal opplevde i perioden 2003 – 2008. Gjennomsnittlig nybygde boliger pr år tatt i bruk for perioden 2003-2008 var 251, for perioden 2011 – 2017 var gjennomsnittet 165 boliger pr. år.

Boligproduksjonen vil naturlig variere fra år til år og henger sammen med befolkningsutviklingen. Med betydelig redusert folketallsvekst som følge av både reduserte fødselstall og redusert innenlands flytting og innvandring, vil også boligbehovet være betydelig mindre enn både faktisk boligbygging fram til 2017 og boligprognosen som ble kjørt i 2018.

Stjørdal vil med bakgrunn i faktorer nevnt ovenfor og prognoser fra SSB få en lavere vekst enn tidligere år, faktisk vekst i 2018 var 64 personer. Veksten i første kvartal 2019 viser en folketallsnedgang med 9 personer.

Faktisk boligbygging i siste 10-års periode

Gjennom KOMPAS kjøring i Trondheimsregionsamarbeidet har vi fått tilgang til langt bedre statistikk og prognoser. Statistikken nedenfor som baseres på SSB tall og GAB (kommunens eiendomsregister) viser boliger tatt i bruk i den enkelte plansoner/skolekretser i kommunen. Sonefordelte tall for 2018 foreligger ikke så langt, men vil komme i mai/juni d.å i forbindelse med oppdatering av boligfeltbasen.

Når tallene i de to tabellene ikke er helt overensstemmende har det sin bakgrunn i ulike kilder og begrep, den første er hentet fra Matrikkdata og viser boliger tatt i bruk, den siste er fra SSB og viser hhv fullførte og igangsatte boliger.

Sone	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Skatval	9	10	4	1	4	3	17	2
Kvislabakken	5	6		1	39	5	3	4
Halsen	47	112	74	43	68	138	112	24
Haraldreina	4	2	13	10	1	6	7	13
Lånke	35	29	10	15	18	16	11	9
Elvran	1	4	2	0	0	3	3	0
Hegra	7	4	15	1	5	1	6	22
Skjelstadmark	2	2	2	8	4	3	0	1
Forradal	0	2	3	1	1	0	0	1
Flora	0	0	0	0	0	1	1	1
Fossli	6	29	42	85	40	47	18	31
	116	200	165	165	180	223	178	108

Kilde: Trondheimsregionen, grunnlagsmateriale boligfeltbasen mai 2018 og 2019. (tall for 2018 er hentet ut av kart)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Igangsatte boliger	124	225	216	233	222	175	84	86
Fullførte boliger	103	186	168	167	179	193	194	97

Kilde SSB: tabell 05940: Boligbygg, etter region, statistikkvariabel og år

I perioden 2004-2008 hadde Stjørdal en høy i byggeaktivitet både i forhold til tidligere perioder i Stjørdal, men også i forhold til øvrige kommuner i Trondheimsregionen. Igangsatte boliger i 2009 – 2018 har en betydelig reduksjon i forhold til foregående periode, spesielt gjelder det de to siste årene.

Det er en betydelig endring i boligpreferanser med overgang fra enebolig til mer konsentrert og sentralt beliggende bebyggelse. Det bygges nå langt flere leiligheter enn tidligere, dette påvirker i stor grad behovet og etterspørselen etter eneboligtomter. All befolkningsøkning i kommunen de siste årene har skjedd i det som benevnes tettsteder*, dette innbefatter i Stjørdal; Hegra, Skatval, Stjørdalshalsen, Hell, Kvithammer og Prestmoen med tilsammen 16648 innbyggere pr 01.01.2018

2.5 Økonomisk statusbeskrivelse

2.5.1 Regnskap 2018

Stjørdal kommunes driftsinntekter endte opp med en samlet inntekt på 1 978 mill. En økning på 42 mill. sammenlignet med 2017. Driftsutgiftene endte opp med 1 898 mill., noe som tilsvarer en økning på 72 mill. i forhold til 2017. Altså steg utgiftssiden eksklusive finans med 30 mill. mer enn inntektssiden. Dette kan forklares med nytt regnskapsprinsipp variabel lønn (anordningsprinsippet) og lavere "overskudd" for statlig finansiering av omsorgstjenester.

Netto driftsresultat i 2018 ble som i 2017 meget bra. Høy skatteinngang, fortsatt høyt overskudd knyttet til statlig finansiering av omsorgstjenester, moderat lønnsoppgjør med dertil lavere pensjonskostnader og godt resultat på finansområdet ga et langt bedre resultat enn det som var budsjettet.

	Regnskap 2018	Rev. Budsj. 2018	Regnskap 2017	Regnskap 2016
Sum driftsinntekter	1 977 953	1 871 864	1 936 157	1 821 558
Sum driftsutgifter	1 898 111	1 810 346	1 825 824	1 765 560
Brutto driftsresultat	79 842	61 518	110 333	55 998
Brutto driftsresultat i %	4,0 %	3,2 %	5,7 %	3,1 %
Resultat finans (renter/avdrag)	-119 716	-132 520	-121 583	-113 043
Resultat finans i %	6,0 %	7,0 %	6,3 %	6,2 %
Motpost avskrivninger	101 136	101 136	93 523	90 584
Netto driftsresultat	61 262	30 134	82 273	33 539
Netto driftsresultat i %	3,1 %	1,6 %	4,3 %	1,8 %
Netto bruk av avsetninger	-29 544	-30 134	-59 742	-15 939
Regnskapsmessig mer/mindreforbruk	31 718	0	22 532	17 600

Netto driftsresultat fremkommer som brutto driftsresultat minus avskrivninger pluss netto finans (avdrag, rentekostnader og renteinntekter). Netto driftsresultat i % (netto driftsresultat/driftsinntekter) ble på 3,1 %. Dette er en nedgang på 1,2 prosentpoeng fra 2017. I og med at investeringsmoms nå ikke inngår i måltallet har Teknisk beregningsutvalg (TBU) anbefalt at netto driftsresultat skal utgjøre minimum 1,75 % av driftsinntektene.

2.5.2 Økonomistatus pr. 30.4.19 – prognose 2019 før saldering

Tall i tusen kr

		Avvik pr 30.04.19	Prognose (30.04)	Bud 2019 oppr
1	Rådmann/Økonomi/HR og Innovasjon	-	500	75 339
2	Oppvekst	210	-	541 193
3	Omsorg	-1 600	-	95 939
4	Teknisk drift	-39	-2 200	102 003
5	Kirker og øvrige ansvarsomr.	-	-	15 430
6	Politiske organ etc.	200	300	12 501
7	Kultur	-150	-600	47 259
9	Finans	3 000	6 000	-884 050
SUM		1 621	4 000	-
<i>Effekt SIO _ skygge</i>		-8 000	-24 000	
<i>Stjørdal uten SIO (skyggerregnskap)</i>		-6 379	-20 000	

Det ordinære driftsregnskapet for Stjørdal kommune viser etter 4 måneder et overskudd/underforbruk på 1,6 mill. Hvis en ser bort fra omsorgsetatens økte inntekter gjennom SIO-prosjektet er budsjettavviket etter 1.tertial på 6,4 mill. Årsprognosen gir henholdsvis positivt resultat på 4 mill og negativt 20 mill avhengig om en tar hensyn til SIO-midlene eller ikke.

Nedenfor har vi synliggjort hvilke effekter ovenstående prognoser får på kommunens netto driftsresultat 2019 og vårt disposisjonsfond ved slutten av året.

Tall i tusen kr	Prognose (30.04)
Budsjettert netto driftsresultat: A	56 285
Budsjettavvik (prognose): B	4 000
Prognose netto driftsresultat: A + B	60 285
Budsjettert netto overføring disposisjonsfond:	7 798
Prognose overføring til disp.fond: B + D	11 798

For nærmere detaljer og forklaringer til avvik per 1.tertial vises det til utfyllende tertialrapport.

3. ØKONOMISK HANDLINGSROM 2020-2023

3.1 Kommuneøkonomien

3.1.1. Innledning

Stjørdal kommune er blant de kommuner med desidert laveste frie inntekter (skatteinntang, overføringer fra staten og eiendomsskatt) pr. innbygger korrigert for utgiftsbehovet. I en vekstkommune med lave inntekter pr. innbygger er det viktig å planlegge, prioritere og utnytte ressursene på en best mulig måte for innbyggerne. God økonomistyring og planlegging vil være fundamentet for at vekstkommunen Stjørdal skal fremstå som en god samfunnsutvikler og tjenesteprodusent fremover. En enda strammere kommuneøkonomi vil utfordre kommunen i de valg som må gjøres knyttet til hvor mye vi kan bruke på de enkelte delene av tjenesteproduksjonen.

Kommunen står foran store investeringer de nærmeste årene. Dette vil gi økte kapitalutgifter. Dersom rentenivået kommer opp på et normalnivå slik Norges Bank definerer det, vil Stjørdal få utfordringer. Imidlertid er det positivt at disposisjonsfondet nå i løpet av noen år er vokst til over 150 mill. Dette gir bedre robusthet i økonomien enn tilfellet var bare for noen år siden.

Den nye kommuneloven legger sterkere vekt på langsiktig økonomisk handlefrihet, der finansielle måltall er et av verktøyene. Den nye kommuneloven lovfester en generalbestemmelse som slår fast at kommunene skal forvalte sin økonomi slik at den økonomiske handleevnen blir ivaretatt over tid.

Rådmannens forslag til FINANSIELLE MÅLTALL for planperioden:

- Netto driftsresultat (korrigert) skal være minimum 1,5%
- Netto lånegjeld (renteeksponert gjeld) ifht driftsinntektene skal ikke overstige 60 %.
- Netto låneopptak i økonomiplanperioden skal ikke overstige 5% (pt 100 mill) av driftsinntektene
- Disposisjonsfondet ifht driftsinntektene (soliditet) skal være over 8%

Måltallene vil bli fulgt opp gjennom rapportering fremover. Videre vil det i endelig budsjettforslag for 2020 komme forslag til mer detaljerte føringer;

-handlingsregler for bruk av disposisjonsfond over 8%

-tidspunkt for vedtak om bruk

-behandling av regnskapsmessig mindreforbruk (overskudd)

-tidspunkt for eventuell revidering av finansielle måltall

3.1.2. Revidert nasjonalbudsjett og kommuneproposisjon 2020

Regjeringen la 14. mai frem forslag til revidert nasjonalbudsjett for 2019 og kommuneproposisjonen for neste år. I revidert nasjonalbudsjett er kommunenes skatteinntekter justert opp med 1,5 milliarder sammenlignet med det som lå til grunn i vedtatt statsbudsjett. For Stjørdal utgjør dette knappe 6 millioner. Samtidig ble anslaget for

den kommunale kostnadsdeflatoren oppjustert fra 2,8% til 3,0%, noe som skyldes at anslaget for kjøp av varer og tjenester er oppjustert pga. økt prisvekst.

I regjeringens forslag til statsbudsjett 2020 (kommuneproposisjon) foreslås det at kommunesektoren får en vekst på mellom 1 til 2 milliarder i 2020. Dette er lavere enn tidligere år. Dette gjenspeiler at befolkningsveksten har falt i samme tidsrom. Som grunnlag for økte inntekter fra staten legges det til grunn at kommunene får 1,35 milliarder i økte overføringer. Gitt at Stjørdal har tilnærmet lik vekst som resten av landet utgjør dette ca 6 millioner for Stjørdal. Anslag for 2020 (kommuneproposisjon), i forhold til 2019, er at realveksten i kommunesektorens samlede pensjonskostnader vil reduseres i størrelsesorden 400 mill. Hva dette konkret vil bety for Stjørdal vil vi avvente å kommentere til vi får endelig prognosetall fra KLP og SPK. Dette vil således innarbeides i endelig budsjett- og økonomiplan.

Kom.prop 2020(vekst fra 2019)	Kom.prop 2019	Kom.prop 2020	2020 Stjørdal
Økte frie inntekter	2,6-3,2 mrd	1-2 mrd	5-9 mill
Demografi	1,4 mrd	1,3 mrd	6 mill
Pensjonskostnader, ut over lønnsvekst	0,65 mrd	-0,4 mrd	-3,0 mill
Russatsninger	0,2 mrd		
Opptrappingsplan for habilitering og rehab.	0,1 mrd		
Mulig handlingsrom	0,25-0,85 mrd	0,1 - 1,1 mrd	1-4 mill

Økte frie inntekter for Stjørdal er i stor grad knyttet til endringer i demografi. En generell vekst lik landet utgjør for Stjørdal ca 6 mill. mer i statlige overføringer. Imidlertid har vi beregnet følgende økonomiske effekter av demografiendringer (se kap 2.3) for Stjørdal (ligger til grunn for ny økonomiplan):

Tall i mill kr	2020	2021	2022	2023
Omsorg, PU*	-8,5	-8,0	-7,5	-7,0
Omsorg, eldre	+5,0	+10,0	+15,0	+20,0
Oppvekst, bhage	-7,7	-8,9	-12,0	-12,8
Oppvekst, barneskole	-0,7	-4,5	-4,3	-8,4
Oppvekst, ungdomsskole	1,3	5,1	+6,4	+8,6
Flere elever i private skoler**	-0,5	-1,0	-1,0	-1,0
Øvrig demografivekst	2,0	3,0	4,0	5,0
SUM demografi	-9,1	-4,3	0,6	4,4

*PU, psykisk utviklingshemmede. Nedgang på 13 personer.

**I tillegg til disse rene demografieffektene blir vi også trukket i overføringer i forhold til hvor mange elever som velger private skoler.

Dette sammen med lavere innvandring og vedtak om bosetting av færre flyktninger gir et lavere inntektsgrunnlag fremover og en må foreta kostnadstilpasninger. Samtidig gjør

endringer i demografien at ressursene må fordeles annerledes. Reduserte bosettingstall (inklusive mottak av enslige mindreårige) vil i perioden gi 30 mill lavere inntekter.

3.1.3 Integreringsfeltet

Redusert bosetting av flyktninger gir lavere inntekter i årets (2019) budsjett. Framover er det lagt til grunn årets vedtak om antall bosatte. I perioden frem til 2023 vil dette alene bety 23,5 mill i lavere overføringer fra staten (dagens satser). I 2018 hadde vi ca 50 mill i overføringer, mens vedtaket om å bosette 25 (eksklusive gjenforente) vil bety overføringer på ca 26,5 mill. Videre er det ikke forutsatt bosetting av flere enslige mindreårige flyktninger. Dette vil medføre en ytterligere nedgang i overføringer fra staten. For økonomiplanperioden er det forutsatt at de totale overføringer reduseres med omtrent 35 mill. Videre vil mindre bosetting også bety lavere overføringer til voksenopplæringen.

Rådmannen har lagt dette til grunn for arbeidet med tilpasning av tjenestenivået. Dette har medført at rådmannen har nedjustert etatsrammene tilsvarende. Rådmannen vil til høsten fremme en egen sak for å klargjøre hvilke konsekvenser dette får og hvilke grep som allerede er gjort og mer konkretisering av kostnadstilpasningen fremover.

Tabellen under viser alle større endringer i forhold til vedtatt økonomiplan 2019-2022 knyttet til flyktninger:

TABELL

Øk.plan - forutsetninger	2019	2020	2021	2022	2023
Bosetting (inkl gjenforente), antall	32	32	32	32	32
I program, antall	73	70	65	59	53
Tall i mill:					
Integreringstilskudd (år 1-5)	41,3	34,1	29,8	27,2	26,5
EM-flyktningetjenesten	3,9	2,3	1,5	1,5	0,8
EM-tilskudd	15,2	9,4	5,6	0	0
Tilskudd til opplæring i norsk og samf.k.	6,4	4,9	4,4	4,4	4,4
SUM	66,8	50,7	41,3	33,1	31,7
Nedgang i forhold til 2019		16,1	25,5	33,7	35,1

3.1.4. Utvikling overforbruk - rammestyring

Den ordinære driften har gått med underskudd de siste 5 årene. Årsakene til at kommunen som konsern i samme periode har kommet ut i balanse er økte finansinntekter, skatt og rammeoverføring samt reduserte rentekostnader.

Status driftsresultat ansvarsområder (driftsresultat i forhold til vedtatt budsjett inklusive saldering):

Beløp i mill.kr.

Ansvar	R-2014	R-2015	R-2016	R-2017	R-2018	P-2019
Oppvekst (kultur)**	-6,5	+1,2	-0,6	-15,5	-15,8	0
Omsorg***	-7,1	-4,5	0,0	-4,4	-3,0	0,0
Teknisk drift	+1,7	+1,4	+0,1	-2,6	+2,3	-2,2
Adm. og fellesutg.*	-4,1	-1,2	-9,9	-1,3	+3,7	0
Politiske organ	-0,3	-1,2	+0,3	+1,3	+1,0	+0,3
Kultur		-0,5	-3,8	-1,5	-1,1	-0,6
Andre ansvar	-0,7	-0,7	-0,6	-0,2	-0,4	0
Avvik drift med SIO-midler	-17,0	-5,5	-14,5	-24,2	-13,3	+4,0
SIO-midler i drifta				-12,6	-17,0	-24,0
Avvik korrigert for SIO	-17,0	-5,5	-14,5	-36,8	-30,3	-20,0

() Tall i parentes viser resultat uten SIO.

*Inklusive alle Værnesregionenheter frem til 2017

** Barnevern og PPT er med i tallgrunnlaget fra og med 2018

*** Inkl NAV fra 2018

Som det fremgår av tabellen så har det tidligere vært betydelige avvik som ikke kan vedvare over år. Det meste av tjenestene styres av lov og forskrifter som i neste omgang får konsekvenser for ressursbruken. I 2018 var det etat oppvekst og omsorg som stod for brorparten av avviket. Barnehageområdet hadde alene et overforbruk på 12 mill.

«P-2019» er prognosen for avvik i 2019. Omsorgssektoren må redusere kostnadene med 24 mill., for å komme tilbake til et nivå som er basert på rammefinansiering. Avviket mellom resultat med og uten SIO har i det siste økt noe. Dette er en følge av at produksjonen innenfor forsøksordningen (omsorg) har økt ut over hva befolkningsveksten skulle tilsi.

3.1.5 Disposisjonsfond

Utvikling i disposisjonsfondet basert på regnskap, prognose 2019 og forslag til økonomiplan 2020-2023:

Utgående balanse, tall i mill kr	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Økning disposisjonsfond	23,3	22,9	10,7	+11,8	+8,6	+17,8	+26,3	+16,7
Disposisjonsfond mill kr	86,0	108,9	119,6	163,4	172,0	189,8	216,1	232,8
Regnskapsoverskudd			32,0					
Kommunens kraftfond (NTE)				11,4	19,4	27,4	35,4	43,4

Her er det lagt til grunn at budsjettett utbytte fra NTE legges til bundet fond og ikke til disposisjonsfondet.

Imidlertid har vi skjøvet kostnadsføring av pensjonskostnader (amortiseres over 7 år) i tråd gjeldende forskrifter. Hvis vi hadde regnskapsført reelle pensjonsutgifter hvert år ville disposisjonsfondet fratrasket premieavviket vært riktig bilde på kommunens

disposisjonsfond. Premieavviket ved inngang til 2019 var 81,8 mill, altså hadde disposisjonsfondet korrigert vært på 37,8 mill (119,6-81,8).

3.1.6 Egenkapital investeringer

Det fremgår av tidligere økonomiplaner, regnskap og kommende økonomiplan at Stjørdal kommune har minimal eller ingen egenkapital til investeringer. Dette fører til at låneopptak er eneste finansiering, noe som gir påfølgende kapitalutgifter.

3.1.7 Utbytte fra NTE

Stjørdal Kommune avsetter 80 % av utbyttemidlene fra NTE til fond (heretter kalt Stjørdal kommunes kraftfond). Stjørdal kommunes kraftfond defineres som et bundet fond. Vedtektene for fondet er å gi langsiktig avkastning av utbyttemidlene, samt eventuelt bli brukt til ny kapitaltilførsel i selskapet eller ved kjøp av aksjer i relevante regionale kraftselskap.

2,5 % av Stjørdal kommunes kraftfonds saldo 1.juli (fra og med regnskapsåret 2019) brukes til tiltak påfølgende år (fra og med budsjettåret 2020). I tillegg skal tiltaksbeløpet aldri være lavere enn året forut. Rådmannen innstiller på forslag til bruk gjennom sitt budsjett- og økonomiplanforslag.

20 % av utbyttemidlene fra NTE settes av til et øremerket fond (heretter kalt Tiltaksfond NTE). Vedtektene regulerer at bruk av midlene skal gå til formål som har engangskarakter, ikke pådrar kommunen varig økte driftskostnader, og som gir grunnlag for kostnadsbesparelser i den ordinære driften. Forslag til bruk av tiltaksmidlene fremmes tidligst og primært i salderingssak som fremmes i juni.

Forvaltningen av midlene delegeres til rådmannen. Samtidig gis rådmannen fullmakt til å forvalte midlene i Stjørdal kommunes kraftfond ut over de begrensninger som ligger i finansreglementet. Stjørdal kommunes kraftfonds plasseringsstrategi og etiske begrensninger gjøres i tråd med statens pensjonsfond til enhver tids gjeldende regelverk. Endringen innarbeides i økonomireglementet ved første revidering. Forvaltning av tiltaksmidlene plasseres på egen bankkonto og i tråd med eksisterende finansreglement inntil bruken er vedtatt av kommunestyret.

Utbytte fra NTE skal ikke inngå i kommunens ordinære og målsatte tall for netto driftsresultat. Rådmannen skal legge til grunn konservative anslag om fremtidige utbytter i sine budsjett- og økonomiplanforslag.

3.2. Inntekstgrunnlag

3.2.1 Innledning

Rammetilskudd og skatter er ført opp slik de fremkommer i kommuneproposisjonen for 2020 samt KS sine prognosemodeller. Skatt og rammetilskudd er i tillegg vurdert opp mot den reelle veksten Stjørdal har hatt i folketall de siste årene og som forventes å fortsette fremover (kapittel 2.3). Endringer i inntektsanslagene som vil være en følge av fremlegget til statsbudsjett (7.okt) for 2020 vil bli innarbeidet i forslaget til økonomiplan og budsjett for Stjørdal som legges frem 25.oktober 2019. Større endringer er allerede innarbeidet gjennom signalene i kommuneproposisjonen slik at statsbudsjettet primært gir økte overføringer knyttet til pris- og lønnsvekst. Basert på en kommunal deflator på 2,7 % vil dette gi en økning i de frie inntektene på ca. 30 mill. for å dekke pris- og lønnsvekst. Generelle og øremerka statstilskudd er ført opp med beløp og føringer som ligger i kommuneproposisjonen. Endringer som eventuelt kommer i fremlegget til statsbudsjett for 2020 vil bli innarbeidet i forslaget til økonomiplan og budsjett. Alle tall i dette dokumentet er knyttet opp til faste 2019-priser.

Satsene for egenbetaling og avgifter er justert opp for prisstigning og i forhold til selvkost der dette skal gjelde. Finansinntekter er beregna ut i fra inntekter i 2018, inntektsutvikling i 2019 og prognosene for rentenivået fra Norges Bank for planperioden.

3.2.2. Frie inntekter, revidert nasjonalbudsjett og kom.prop 2020

14. mai ble føringer for budsjettåret 2020 lagt frem av regjeringen. Modellen fra KS (se tabell under) for beregning av frie inntekter fremover viser en økning på vel 10 mill (korrigert for oppgaveoverføring på 5,7 mill). Modellen er oppdatert med demografitall pr 1.januar. Imidlertid vet vi at en rekke grunnlagstall for demografien må endres da det er demografitall pr 1.juli som danner grunnlag for de endelig frie inntektene i 2020. Våre forutsetninger knyttet til disse effektene er oppstilt i tabell i kapittel 3.1.2. Denne viser at vi må justere ned de frie inntektene i 2020 med 9,1 mill i forhold til tabellen under.

STJØRDAL	5035	PROGNOSE				
faste år 2019-priser for årene 2020 - 2023		2019	2020	2021	2022	2023
1000 kr						
Innbyggertilskudd (likt beløp pr innb)		594 169	599 497	600 399	600 463	600 518
Utgiftsutjevningen		49	65	67	67	67
Overgangsordning - INGAR		-1 280	-	-	-	-
Saker særskilt ford (inkl. helsestasjon skolehelse og arbavg)		4 729	4 729	4 315	4 315	4 315
Korreksjon forsøksordninger barnevern og omsorgstjenester		-323 480	-324 444	-324 444	-324 444	-
Veksttilskudd		582	-	-	-	-
Ordinært skjønn inkl bortfall av dif.arb.avg.		500	-	-	-	-
Budsjettvedtak Stortinget - saldering budsjett 2019		-1 038	-1 038	-1 038	-1 038	-1 038
RNB 2019 - endringer i rammetilskudd		327	327	327	327	327
Oppgaveoverføring og innlemming av øremerkede tilskudd			5 673	5 673	5 673	5 673
Sum rammetilsk uten inntektsutj		274 557	284 807	285 298	285 362	609 861
Netto inntektsutjevning		101 384	102 252	102 252	102 252	102 252
Sum rammetilskudd		375 941	387 059	387 550	387 614	712 113
Rammetilskudd - endring i %		10,3	3,0	0,1	0,0	83,7
Skatt på formue og inntekt		598 184	603 308	603 308	603 308	603 308
Skatteinntekter - endring i %		0,08	0,86	-	-	-
Andre skatteinntekter (eiendomsskatt)		-	-	-	-	-
Sum skatt og rammetilskudd (avrundet)		974 100	990 400	990 900	990 900	1 315 400

Utgiftsutjevningen gir et bilde på om Stjørdal har forutsetninger for å drive rimeligere eller dyrere enn snittkommunen (rad 2 i tabellen over). Senest i 2018 ble Stjørdal trukket 10,8 mill. Som en ser ligger Stjørdal nå helt på landssnittet for utgiftsutjevningen (+49 tusen). Detaljer om utgiftsutjevningen og demografi vil bli oppstilt i rådmannens endelige budsjettforslag for 2020.

Stjørdal har en betydelig økning i de frie inntektene knyttet til avvikling av SIO-prosjektet fra og med 2023 (324,4 mill).

Skatteanslaget for 2020 er basert på befolkning pr 1.januar 2019, SSBs befolkningsfremskrivning og regjeringens skatteanslag. I statsbudsjettet for 2020 vil beløpet øke da pris- og lønnsvekst legges inn.

3.2.3. Generelle statstilskudd

I forslag til økonomiplan for 2019-2023 har rådmannen lagt til grunn følgende inntektsanslag sett i forhold til budsjett 2019 for de generelle statstilskuddene, se kommentar etter tabellen:

Tall i 1000 kr.

Generelle Statstilskudd	2019 Bud	2020 Bud	2021 Bud	2022 Bud	2023 Bud
Inv.komp skole & svømmehall	775	705	628	551	473
Inv.komp omsorg/sykehjem	3 425	3 434	3 400	3 366	3 333
Vertskommunetilskudd	11 000	11 600	12 000	12 000	12 000
SUM	15 200	15 739	16 028	15 917	15 806
Statstilskudd EM	2 000				
Integreringstilskudd flyktn.	42 715	35 215	30 915	28 315	27 615
Totalt	59 915	50 954	46 943	44 232	43 421

Investeringskompensasjon for omsorgsboliger og skolebygg justeres i tråd med Husbankens prognoser.

Vertskommunetilskuddet som kommunene mottar som tidligere vertskommune for mennesker med mer omfattende tjenestebehov er i gjeldende økonomiplanperiode holdt på samme nivå som tidligere.

De generelle statstilskuddene vedr. flyktninger ble i budsjettet for 2019 nedjustert fra 47,2 til 42,7 mill. Basert på nye bosettingstall tilsier 41 mill for 2019. Fremover fremkommer beløpene som en effekt av årets vedtak om bosetting. Se eget kapittel om integrering (3.1.3).

3.2.4. Finansinntekter

Dette omfatter bl.a. kommunens renteinntekter på overskuddslikviditet og renter på forvaltningslån (videreutlån).

Fra 2020 må det legges til grunn noe høyere renteinntekter pga noe høyere renter og overskuddslikviditet. Forventet utvikling:

Tall i mill kr	R-18	B-19	B-20	B-21	B-22	B-23
Renteinntekter	7,7	1,5	1,8	2,1	2,4	2,5
Renter viderutlån	7,9	9,5	10,5	11,5	12,5	13,5
Aksjeutbytte	1,8	8,6	11,6	11,7	11,8	11,9
Ref. kap.kost Stj.hallen	1,4	1,2	1,1	1,1	1,1	1,0
SUM	18,8	20,8	25,0	26,4	27,8	28,9
Renteavkastning	1,5%	1,5%	1,8%	1,9%	2,0%	2,0%

Det er lagt til grunn høyere renteinntekter på videreutlån som tilsvarer med de økte rentekostnader vi får med økt lånemasse og forventning til noe høyere renter i løpet av planperioden.

Det er forutsatt aksjeutbytte fra Tangen næringsbygg på 1,5 mill. i hele økonomiplanperioden. Videre er det lagt inn utbytte fra NTE fra 2020 på kr 10 mill. basert på signaler om fremtidig utbyttepolitikk og eierandel på 13,26 %. Det er en forventning om fremtidige utbytter fra Stjørdal fjernvarme etter siste kapitalinnskudd. Det er lagt inn forsiktig anslag på 0,1 mill. i 2020 økende til 0,4 mill. i 2023.

Refusjon av kapitalkostnader knyttet til Stjørdalshallen føres under finanskapittelet og tilfører kommunen årlig ca. 1,2 mill. i perioden for å dekke låneopptak og dertil avdrags- og rentekostnader. Avtalen med fylket gjelder frem til år 2052.

3.2.5. Egenbetaling

Satsene for egenbetaling og på kommunale avgifter er justert opp i samsvar med anslag for prisvekst slik dette fremkommer i kommuneproposisjonen. For selvkostområder blir satsene justert i henhold til regelverket for selvkost. Grunnet de store investeringene som kommer på vannforsyning og avløpsanlegg i økonomiplanperioden er vann- og avløpsavgiftene økt ut over forventa prisstigning for å ivareta selvkost på området.

3.2.6. Andre inntekter

Stjørdal kommune har ingen andre egne inntekter av varig karakter som kan legges inn i driftsbudsjettet. Kommunen har noen leieinntekter. Disse er imidlertid ikke varige og bør derfor ikke tas inn som grunnlag for beregning av rammer.

3.3. Kostnader driftsbudsjett

3.3.1. Innledning

Utgiftene i vedtatt økonomiplan 2019 -2022 ligger til grunn for økonomiplan og budsjett 2020-2023, med kostnadsreduksjoner og økte kostnader slik disse er vedtatt. Dette sammen med nye vedtak, endrede kapitalutgifter og nytt inntektsgrunnlag fra kommuneproposisjonen (frie inntekter) for 2020-2023 gir rammer for kommende økonomiplanperiode. Forhold ut over dette er beskrevet i kapittel 3.7.2. Her beskrives eventuelle endringer for hver enkelt etat.

3.3.2. Lønns- og prisutvikling

Ved sammenstillinger over flere år er det vanlig å eliminere den forskjellige lønns- og prisutviklingen en kan ha fra år til år ved å foreta sammenligningen i faste priser (2019 kroner). Endringer i tallene vil dermed da beskrive en aktivitets-/omfangsendring. Rådmannen vil derfor som tidligere år fremstille alle tall i faste priser i sitt strateginotat for 2020- 2023. Til informasjon er fremtidige rente og avdragskostnader (nominelle verdier) omberegnet til faste priser (2019). Endring fra 2019 kroner til 2020 kroner skjer etter at statsbudsjettet legges frem. I statsbudsjettet blir kommunesektoren kompensert for pris- og lønnsvekst gjennom en kommunal deflator. Når rådmannen legger frem forslag til budsjett i slutten av oktober 2019 er det med 2020 kroner.

3.3.3. Pensjonskostnader

Det har de siste årene vært en sterk vekst i pensjonspremiene som kommunene betaler inn til pensjonsordningene. Nivået må sees i sammenheng med lønnsvekst, rentenivå og behov for å styrke soliditeten i pensjonsordningene. Forventninger til en moderat lønnsvekst også i 2020 gir grunn til å tro at veksten i pensjonspremiene vil være på nivå med 2019.

Kommunal- og moderniseringsdepartementets anslag for 2020 (kommuneproposisjon), i forhold til 2019, er at realveksten i kommunesektorenes samlede pensjonskostnader vil reduseres i størrelsesorden 400 mill. Hva dette konkret vil bety for Stjørdal vil vi avvente å kommentere til vi får endelig prognosetall fra KLP og SPK. Dette vil innarbeides i endelig budsjett- og økonomiplan.

3.3.4. Lønnsreserven

Avsetningene til fremtidige lønnsøkninger er gjort på en samlet post for hele kommunen under ansvar 9 Finans. Posten skal både dekke selve lønnsøkningene og nødvendig pensjons- og arbeidsgiveravgift for kommunalt ansatte og politisk godtgjørelser. Rådmannen har for årene 2020-2022 avsatt ca.20 mill. årlig i lønnsreserve. Dette tilsvarer det gjennomsnittlige nivået en har hatt de siste årene samtidig med at lønnsmassen økt. For 2020 er anslaget på 19 mill. basert på et moderat oppgjør og en årslønnsvekst på 2,8 % (inklusive overheng). Beløpet er justert for at omsorg blir kompensert lønnsvekst gjennom de statlige satsene.

For etatene og enhetene er det bra og forutsigbart at lønnsreserven er så stor at lønnsoppgjørene blir dekket 100 %. I alle år har imidlertid enhetene vært nødt til å dekke

annen lønnsøkning av eget budsjett. Som oftest dreier det seg om ansiennitetshopp på lønnsstigen. Også kompensasjon for utdanning som fører til endret stillingsgruppe og høyere lønn, belastes enhetenes budsjett.

3.3.5. Kapitalutgifter

Tabellen nedenfor viser kapitalutgifter i millioner kroner for regnskap 2018, revidert budsjett 2019 og forslag til økonomiplan 2020 til 2023.

	R-18	B-19*	B-20	B-21	B-22	B-23
Avdrag	85,5	89,8	92,6	95,4	94,4	94,4
<i>Hvorav Kimen</i>	14,6	14,9	15,3	15,6	15,6	15,6
Renter	51,9	61,3	66,2	69,0	71,0	71,7
<i>Hvorav Kimen</i>	2,6	2,3	2,0	1,7	1,7	1,7
Renter og avdrag	137,4	151,1	158,8	164,4	165,4	166,1
Renteforutsetning (flytende)	2,1%	2,21%	2,25%	2,36%	2,48%	2,5%

Alle tall i økonomiplanperioden er i faste priser. Dette betyr at finanskostnadene er prisjustert til 2019-nivå. *Justert i forhold til endelig vedtatt investeringsbudsjett og prognose 2019.

Som det fremgår av tabellen så er det forutsatt en jevn økning i kapitalutgiftene i hele økonomiplanperioden. Fra 2019 er det forutsatt noe høyere gjeld som følge av investeringer til vann og avløp er ferdigstilt (blant annet SARA). Låneopptak innenfor avløp og vannforsyning gir noe høyere kapitalutgiftene som dekkes over gebyrinntektene. Ut fra gjeldende regelverk for selvkostberegning kommer inntektene med 1 års etterslep i forhold til utgiftene. Økte kapitalutgifter knyttet til investeringer innen VAR- områdene vil derfor uansett ha en kapitalbelastning.

Rådmannen viser til kapittel 3.5 og 3.6 for nærmere om lånegjeld, gjeldsutvikling, sammensetning av låneporteføljen, selvfinansierende/ikke selvfinansierende lån samt rentenivå som er lagt til grunn for renteberegningene.

3.4. Investeringer

3.4.1. Innledning

Rådmannen legger opp til at de investeringer som ligger i vedtatt økonomiplan revurderes med hensyn til utfordringer både innen gjennomføringsmulighet og økonomi. Videre foreslås noen endringer. Dette fremkommer av kapittel 3.4.2.

3.4.2 Forslag investeringsplan 2020-2023.

Kommentarer til revidering og nye prosjekt er tatt under.

Økonomiplan 2020 - 2023	20-23	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Investeringsprosjekt, 1000 kr	Øk.plan	Nto INV	Nto INV	Nto INV	Nto INV	Nto INV	Nto INV	Nto INV	Nto INV	Nto INV
IKT VARIT	20 000	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000
Kirkelig fellesråd Gravlunder	1 200	300	300	300	300	300	300	300	300	300
Kirkelig fellesråd Kirker	2 000	2 000	500	500	500	500	500	500	500	500
SUM fellesprosjekt og annet	23 200	7 300	5 800	5 800	5 800	5 800	5 800	5 800	5 800	5 800
IKT-utstyr Oppvekst	2 400	600	600	600	600	600	600	600	600	600
Nærmiljøanlegg - spillemidler	800	200	200	200	200	200	200	200	200	200
Universell utforming	4 600	3 000	3 100	500	500	500	500	500	500	500
Halsen skole	78 000	500	500	2 500	5 000	70 000	98 300	58 000	-	-
Hegra barneskole	74 300	67 800	75 300	-1 000	-	-	-	-	-	-
Hegra ungdomsskole	49 250	250	750	24 000	24 500	-	-	-	-	-
Lånke skole	500	-	-	-	-	500	15 000	15 000	-	-
Kvislabakken skole	500	-	-	-	-	500	8 000	27 000	-	-
Haraldreina skole	-	-	-	-	-	-	500	9 000	41 000	-
Uteanlegg skole og barneh.	6 500	1 000	2 500	1 500	1 500	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
SUM Etat Oppvekst	216 850	73 350	82 950	28 300	32 300	73 300	124 100	111 300	43 300	2 300
Tilpasning bygg/ utstyr Omsorg	2 000	500	500	500	500	500	500	500	500	500
Omsorgsboliger	12 000	500	2 500	-	9 500	-	-	-	-	-
Hardbrukshus	-	-	-	-	-	-	10 000	-	-	-
Helsehus	114 600	161 000	95 600	19 000	-	-	-	-	-	-
Bruk av tilskuddsmidler	-114 600	-161 000	-95 600	-19 000	-	-	-	-	-	-
Helseplattform	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
IKT-utstyr, omsorg	1 600	400	400	400	400	400	400	400	400	400
SUM Etat Omsorg	15 600	-1 600	3 400	900	10 400	900	10 900	900	900	900
Park og Idrett	4 800	2 200	1 200	1 200	1 200	1 200	1 200	1 200	1 200	1 200
Handlingsplan grønt	2 500	500	1 000	500	500	500	500	500	500	500
Basishall	14 000	-	4 000	20 000	-10 000	-	-	-	-	-
Fotballhall/Flerbrukshall	11 667	-	2 000	18 000	-8 333	-	-	-	-	-
ENØK	4 000	800	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
Ventilasjon Rådhus	-	2 000	8 000	-	-	-	-	-	-	-
Ekstraord.vedl./rep. Bygg	3 200	800	800	800	800	800	800	800	800	800
Svømmehall e.o. tiltak	2 600	16 000	2 600	-	-	-	-	-	-	-
Svømmehallutredning	1 500	500	500	500	500	-	-	-	-	-
Halsenbanen utredning	500	-	500	-	-	-	-	-	-	-
Øverlands Minde hvis NM	2 500	-	2 500	-	-	-	-	-	-	-
Skyttersporten	10 000	-	10 000	-	-	-	-	-	-	-
Skyttersporten hvis LS2023	5 000	-	-	5 000	-	-	-	-	-	-
Fjellhallen tak	1 000	-	1 000	-	-	-	-	-	-	-
Grendefelt	8 000	4 000	2 000	2 000	2 000	2 000	-	-	-	-
Maskinpark, utsk.plan	5 120	1 280	1 280	1 280	1 280	1 280	1 280	1 280	1 280	1 280
Kommunale veger	43 000	9 000	10 000	10 500	11 000	11 500	12 000	12 500	13 000	13 000
Sykkelbysatsning	5 000	1 500	2 500	2 500	-	-	-	-	-	-
Veger gatelys	1 200	300	300	300	300	300	300	300	300	300
Div redn.utst., biler,samb.	13 100	1 400	400	11 900	400	400	400	400	400	400
Klimatiltak	5 000	2 500	2 500	2 500	-	-	-	-	-	-
Ras og Erosjonssikring	4 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
Maskinpark - Renhold	500	400	-	-	250	250	250	250	250	250
SUM Etat Teknisk	156 187	49 880	55 080	78 980	1 897	20 230	18 730	19 230	19 730	19 730
Kunst i det offentlige rom	2 500	775	625	625	625	625	625	625	625	625
Bergkunstsenter	8 900	-	-	8 100	800	-	-	-	-	-
Utvikle kommunal pris	-	-	150	-	-	-	-	-	-	-
Diverse utstyr/inventar Kimen	400	100	100	100	100	100	100	100	100	100
SUM Kultur	2 900	2 580	725	725	725	725	725	725	725	725
SUM ikke-selvfinansierende	414 737	131 510	147 955	114 705	51 122	100 955	160 255	137 955	70 455	29 455

Økonomiplan 2020 - 2023	20-23	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Investeringsprosjekt, 1000 kr	Øk.plan	Nto INV	Nto INV	Nto INV	Nto INV	Nto INV	Nto INV	Nto INV	Nto INV	Nto INV
Omsorgsboliger Fossli	82 000	1 000	1 000	2 500	42 000	36 500	-	-	-	-
Helsehus	11 350	20 500	11 350	-	-	-	-	-	-	-
Boliger Lillemoen	28 400	1 000	14 000	14 400	-	-	-	-	-	-
Boliger, jfr.boligsosial plan	42 000	10 500	10 500	10 500	10 500	10 500	10 500	10 500	10 500	10 500
Utskifting bilpark	6 000	1 000	2 000	2 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
Tomtemod. Boliger (selvk.)	16 000	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000
Næringsarealer (selvkost)	7 200	1 800	1 800	1 800	1 800	1 800	1 800	1 800	1 800	1 800
Forebyggende avd. utstyr og bil	480	820	120	120	120	120	120	120	120	120
Vannverk (avg.fin)	115 000	17 000	62 000	29 000	12 000	12 000	12 000	12 000	12 000	12 000
Avløp(avg.fin)	60 000	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000
SUM Selvfinansierende	368 430	72 620	121 770	79 320	86 420	80 920	44 420	44 420	44 420	44 420
SUM TOTALT	783 167	204 130	269 725	194 025	137 542	181 875	204 675	182 375	114 875	73 875

INVESTERINGER

IKT VARIT

Årlig beløp økes til 5 mill. da dette skal dekke både Værnesregionen og Stjørdals egne IKT prosjekt. Det er flere digitaliseringsprosjekter som pågår og flere kommer.

Kirkelig fellesråd

Årlig beløp på 0,3 mill. til gravlunder og 0,5 mill. til kirker videreføres.

IKT – utstyr Oppvekst

Årlig beløp på 0,6 mill. til utskifting/fornyng av IKT utstyr innen oppvekstområder videreføres.

Nærmiljøanlegg – spillemidler

Årlig beløp på 0,2 mill.kr til forskuttering av spillemiddel tiltak videreføres.

Universell utforming

Universell utforming av eksisterende lokaler har en årlig ramme på 0,5 mill.kr til infrastruktur og utstyr til skole/barnehage. Det er lagt inn 2,6 mill.kr til tilbygg Sandkogan barnehage i 2020.

Halsen barneskole

Viser til skoleplan for Stjørdal kommune K.sak 37/17 den 18.05.17. Oppstart har vært satt til 2021 i gjeldene økonomiplan. Det foreslås nå å forskyve byggestart til 2023. Dette på grunn av at rehabiliteringen av Hegra ungdomsskole bør gjøres umiddelbart etter at nye Hegra barneskole er tatt i bruk. Utgangspunktet er mulighetsstudien fra 2011 samt skolebruksplanen våren 2016, utarbeidet av Norconsult AS, med bygging i flere trinn. Et viktig moment i planleggingen blir endelig størrelse på uteområdet og utforming av dette. Det settes av midler til prosjektering.

Hegra barneskole

Viser til skoleplan for Stjørdal kommune K.sak 37/17 den 18.05.17.

Prosjektet er i rute i henhold til planene. Arbeidet på byggeplassen startet april 2019 parallelt med at detaljprosjektet ble ferdigstilt. Ferdigstillelse forventes senhøstes 2020, med innflytting i januar 2021. Skisseprosjektes finansieringsplan/kostnadsramme ligger i investeringsbeløpet. Miljødirektoratet har etter søknad gitt tilsagn om støtte på 2,05 mill.kr til prosjektet til klimatiltak «skolebygg med utstrakt bruk av tre»

Hegra ungdomsskole

Planlegging av rehabiliteringen av Hegra ungdomsskole må påbegynnes i løpet av 2019, med plan om ferdigstilling i 2022. Dette er ett år tidligere enn i gjeldende økonomiplan. Begrunnelsen for at dette fremskyndes er at det er ønskelig å bruke gamle Hegra barneskole til midlertidige lokaler og kravene rundt sikringstiltak i Hegra sentrum. Viser til skoleplan for Stjørdal kommune K.sak 37/17 den 18.05.17.

Lånke skole

Viser til skoleplan for Stjørdal kommune K.sak 37/17 den 18.05.17. Mulig oppstart i 2024.

Kvislabakken skole

Viser til skoleplan for Stjørdal kommune K.sak 37/17 den 18.05.17. Mulig oppstart i 2024.

Haraldreina skole

Viser til skoleplan for Stjørdal kommune K.sak 37/17 den 18.05.17. Mulig oppstart i 2025.

Uteanlegg skoler og barnehager

Det er avsatt et årlig beløp på 1 mill. kr i 2019, som økes til 2,5 mill. kr i 2020 og 1,5 mill. kr i 21/22, til uteanlegg skoler og barnehager da behovet for utskifting er stort. Det er lovkrav til løsninger og utførelse, samt drift og vedlikehold til installasjoner for uteleker som drar kostnadene opp. P.g.a. utarbeidelse av interkommunal innkjøpsavtale for lekeplussutstyr våren 2019 vil det i 2019 bli et mindreforbruk, og disse midlene flyttes derfor til 2020.

Tilpasning bygg Omsorg

Årlig beløp på 0,5 mill. til tilpasning bygg/utstyr omsorgsbygg videreføres.

Omsorgsboliger

Base/fellesareal (10%) for omsorgsboliger ved Lillemoen og Fosslia.

Helsehus

Se kommentar under selvfinansierende områder.

Hardbrukshus - Robusthus

En kommune på størrelse med Stjørdal, vil også ha innbyggere med relativt dårlig boevne. For denne gruppen mangler kommunen et adekvat botilbud. Etat omsorg ønsker å etablere et tilbud med 5-7 «robust hus» i kommunen.

Helseplattformen

Stjørdal kommune er opsjonskommune 2, og vil kunne ha implementering av denne i 2021. Etat Omsorg har satt av 10 mill til formålet. Dette ble vedtatt 23.05.19.

IKT utstyr Omsorg

Årlig beløp på 0,4 mill. til utskifting/fornyng av IKT utstyr innen omsorgstjenesten er videreført.

Park og idrett

Årlig beløp på 1,2 mill.kr til tiltak og utstyr innen park og idrettsområdet er videreført.

Handlingsplan grønt

Flere tiltak i Handlingsplan grønt 2017-2020 er utført og flere er påbegynt. I 2020 vil arbeidet med tiltak etter handlingsplanen fortsette med bl.a vekt på følgende:

- Oppstart og prosjektering av «Husbyvegen park»
- Oppmåling av flere snarveier
- Bygging av ferdigprosjekterte snarveier

Andre prosjekt det skal jobbes med i 2020:

- Mulighetsstudie for Sutterøy - Vikanlandet
- Tønsåsen og Holmberget
- Samarbeidsprosjekt om turveier og kunst i offentlige rom (KORIS).
- Elvenær rasteplass i Hegra
- Meierivegen øst, nærlekeplass

Til de Statlig sikrede friluftsområdene vil fokuset være å fortsette å jobbe med tiltak i forvaltningsplanen for områdene. Forvaltningsplanen for områdene skal rulleres 1. januar 2020.

Planprogram for området Ole Vig/Øverlands Minde førende for basishall og fotballhall

Det arbeides med å lage et planprogram for området Ole Vig/Øverlands Minde for å gi føringer for den langsiktige arealbruken i området. Dette omfatter alle skolene og idrettsanleggene i området. Planprogram planlegges sendt på høring og vedtatt i løpet av 2019. Vedtatt planprogram vil være førende også for basishall og fotballhall.

Basishall

Det har vært dialog med Trøndelag Fylkeskommune om plassering av Basishallen inne på området/arealene tilhørende dem. Samtalene har vært positive og mulighetene ligger til rette for at Basishallen kan realiseres i området rundt «gamle maskin og mekk og gamle kantineområde». Dialogen vil fortsette utover høsten og mest realistisk oppstart vil være i slutten av 2020.

Fotballhall/flerbrukshall

Det har vært dialog med Stjørdals Blink fotball om et samarbeid med en fotballhall i det område hvor eksisterende kunstgressbane for Stjørdals Blink ligger i dag. Samtalene med klubben er positive og det er enighet om at det mest realistiske er en 11-hall. Dialogen vil fortsette utover høsten og mest realistisk oppstart vil være i slutten 2021.

ENØK og ekstraordinært vedlikehold bygg

Det blir også i 2020 arbeidet i tråd med framlagt vedlikeholdsplan, jf. PS 7/19.

Ventilasjon Rådhus

Det vil bli vurdert tiltak i hver etasje med bakgrunn i de tilbakemeldingene fra brukerne og den rapporten som ble gitt fra etaten i 2018.

Svømmehall - rehabilitering av eksisterende

Stjørdal svømmehall er under rehabilitering. Det er politisk vedtatt å skifte ut renseanlegget og samtidig benytte stålkar i bassengkroppene. I tillegg blir det oppgradering av de tekniske anleggene og en generell oppussing av bygget. Dette gir en forventet levetid til 20-25 år. Tidsplan for åpning er 1.2.2020.

Halsenbanen / ny svømmehall utredning

I arbeidet med å utrede plassering av ny svømmehall har ekstern arkitekt vært engasjert. Resultatet fra utredningen legges til grunn for videre arbeid med saken i 2020.

Øverlands Minde hvis NM

Stjørdal kommune får NM i 2022 og planleggingen av dette arrangementet starter høsten 2019.

Skyttersporten

Arbeidet med koordinering og utredning av skyttersportens totale behov i Stjørdal videreføres i 2020.

Skyttersporten hvis LS2023

Det er i gjeldende økonomiplan avsatt 5,0 mill.kr i 2021 hvis landskytterstevnet legges til Stjørdal igjen i 2023. Endelig vedtak om dette vil komme i august 2019.

Fjellhallen tak

Noe sikringsarbeid av innvendig tak må gjøres og det kan gjennomføres uten at hallen må stenges. Et mer omfattende arbeid vil medføre stenging og må derfor gjøres når ny flerbrukshall er realisert. Pris på membran og sprøytebetong er estimert til ca 2,5 – 3 mill.kr.

Grendefelt

Mobakkan boligfelt i Forradal er i prosjektering- og reguleringsfase. Grendefelt i Flora er neste prioritet.

Maskinpark, utskiftingsplan

Det avsettes 1,28 mill.kr. årlig til kommunalteknikk for å gjennomføre en systematisk utskifting av eldre maskiner.

Kommunale veger og gatelys

Årlig beløp 10,0 mill.kr. økes med 0,5 mill. kr årlig til 2023 til nyanlegg, utbedring kommunale veger og gang/sykkelveger. For gatelys avsettes et årlig beløp på 0,3 mill.kr til utbedring av gatelys/ utskifting av armatur til mer energibesparende løsninger. Tiltakene er oppfølging av hovedplan veg.

Sykkelsbysatsning og bysykler

Sak om bysykler ble fremmet i 2018. Saken ble utsatt i påvente av finansiering av drift.

Kjøretøy og diverse utstyr Brann og redningstjenesten

Brann- og redningstjenesten har utarbeidet en plan for utskifting/fornyning av bilparken. Årlig beløp til div. redningsutstyr er satt til 0,4 mill.kr i 2020, 11,9 mill.kr i 2021 (mannskapsbil beredskap og høyderedskap) og 0,4 mill. i 2022 og 2023.

Klimatiltak - Byvekstavtalen

Det ble under budsjettbehandlingen K.sak 107/17 lagt inn 2,5 mill.kr til klimatiltak i 2019-2021. Stjørdal kommune har vedtatt å gå inn i byvekstavtale og med den følger en forpliktelse til en egenandel i avtaleperioden på 5 mill.kr pr år sammen med Melhus og Malvik. Fordelt etter folketall slik det fremgår i dag vil dette bli en andel for Stjørdal på 2,2 mill.kr pr år og midlene kan være både driftsmidler og investeringsmidler. Det legges opp til at tiltakene er av investerings

messig karakter, men det er ikke funnet rom for å øke investeringsposten slik at klimatiltaksmidlene vil i hovedsak gå til byvekstavtalen.

Ras og erosjonssikring

Avsettes 1,0 mill. pr år som kommunal medfinansiering til ras- og erosjonssikring.

Maskinpark renhold

Det er lagt inn et beløp på 0,25 mill. til utskifting/fornyng av utstyr for renhold fra 2022.

Kunst i det offentlige rom

Det avsettes et årlig beløp på 0,625 mill. til utsmykning/kunst i det offentlige rom.

I kommunens «Kunstgruppe» som jobber med 'Kunst i det offentlige rom i Stjørdal' vil det bli fremlagt en plan for hvordan formidle kunst i kommunen. Kunst vil etter hvert også bli en berikelse i de ulike uterom i kommunen.

Bergkunstsenter

Bergkunstsenteret ved Stjørdal museum er under utredning hos Trøndelag fylkeskommune.

Kommunal prisstatuett

Det er avsatt 0,15 mill.kr til utvikling av en kommunal prisstatuett som skal erstatte de gamle prisene (kulturpris, miljøpris etc)

Diverse utstyr/inventar Kimen

Det avsettes et årlig beløp på 0,1 mill. til utstyr og inventar.

SELVFINANSIERENDE INVESTERINGSPROSJEKT

Omsorgsbygg

Bygging av omsorgsboliger i Stjørdal er et viktig bidrag til at kommunen skal nå sine mål innen helse og omsorg, både kvantitativt og kvalitativt. Behovet for utbygging av omsorgsboliger er godt beskrevet i helse- og omsorgsplanen «Omsorg 2032», og er grunnlaget for det arbeidet som er lagt ned for å finne gode løsninger på utfordringene. Kommunen har satt av 100 millioner til bygging av et nytt omsorgstilbud på Fossli. Dette gir en mulig byggekostnad på 220 millioner.

Helsehus

Skisseprosjektet for nytt helsehus i Stjørdal sentrum, med en finansieringsramme på 290 mill kr., ble vedtatt i kommunestyret november 2018. Etter innledende og forberedende arbeider, inkludert riving av noe eksisterende bygningsmasse, er prosjektet nå inne i selve byggeperioden. Arbeidene vil pågå frem til høsten 2020, med planlagt teknisk overtakelse i oktober. Innflytting av virksomhetene er planlagt å skje i januar 2021. Prosjektet blir gjennomført med høye ambisjoner knyttet til miljø og klima, og kommunen mottar noe støtte fra Miljødirektoratet for å dekke en andel av merkostnadene med dette. Det er forutsatt bruk av SIO midler, investeringstilskudd og leieinntekter for å finansiere investeringen.

Boliger Lillemoen

Leilighetsbygget blir omsorgsboliger for mennesker med nedsatt funksjonsevne, og planlegges bygd med 12-14 leiligheter pluss ansattebase og fellesareal. Det søkes Husbanken med forventning om støtte/tilskudd for både utleieboliger og omsorgsboliger. I løpet av høsten 2019 skal det fremlegges en ny politisk sak om finansiering, husleie og evt. eiermodell og deretter blir

det utlyst anbudskonkurranse om prosjektgjennomføring i en totalentreprisemodell. Prosjektet kan forventes ferdigstilt i løpet av sommer / høst 2021.

Boliger jfr. boligsosial handlingsplan

Rullering av boligsosial handlingsplan ble vedtatt i K.sak 10/17 den 16.02.17. Boligbehovet for kommende 4 års periode er kartlagt, og det er behov for å tilføre kommunen nye kommunale utleieboliger i tillegg til økningen som kommer fra prosjektet «Boliger Lillemoen». Med bakgrunn i dette avsettes et årlig netto beløp på 10,5 mill.kr. Ved bygging eller kjøp av disse boligene får kommunen tilskudd fra Husbanken og kostnadene ved den resterende finansiering dekkes gjennom husleie. Det er for 2018 innført nye retningslinjer på tilskudd fra Husbanken. Det gis nå støtte kun opp til 80 kvm P-ROM, maksimalt 480.000 kr pr. bolig/boenhet.

Utskifting bilpark

Det er lagt inn en årlig sum på 2,0 mill.kr i 2020 og 2021 og 1,0 mill.kr i 2022 og 2023 til utskifting av tjenestebiler.

Tomtefelt boliger

Det er lagt inn en årlig sum på 4 mill. til tomtomodning av kommunale boligfelt.

Næringsareal

Stjørdal har de siste årene solgt betydelig næringsareal. Det er viktig også å ha fokus på opparbeidelse av nye områder og ikke bare på salg. Opparbeidelse og salg av næringsareal skal være selvfinansierende for kommunen. I realiteten blir det alltid en periode hvor kommunen må forskuttere erverv og utbygging. Disse kostnadene vil belaste kommunens likviditet. Det er avsatt en årlig sum på 1,8 mill. kr til erverv og utbygging av næringsareal.

Forebyggende avd

Det er lagt inn et årlig beløp på 0,12 mill.kr til utskifting av utstyr for feiervesen.

Vannverk

Vannforsyning skal være et selvkostområde som innebærer at kapital og driftsutgifter skal dekkes ved inntekter fra vannavgifter. Det er avsatt 72,0 mill.kr til nytt Hjelset renseanlegg og et årlig beløp på 12,0 mill.kr til ledningsnett.

Tiltakene er oppfølging av hovedplan vann og vannmiljø.

Avløp

Avløpshåndtering er et selvkostområde som dekkes av inntekter fra avløpsgebyr og tilkoblingsavgifter. Det er avsatt et årlig beløp på 15,0 mill.kr til avløpshåndtering fremover.

Tiltakene er oppfølging av hovedplan avløp og vannmiljø.

3.4.3 Nye låneopptak i perioden 2020-2023 basert på økonomiplan i balanse

Basert på rådmannens forslag til økonomiplan får man følgende forslag til låneopptak i planperioden:

Beløp i tusen kroner	Prosjekt	2020	2021	2022	2023
SUM ikke-selvfinansierende	414 737	147 955	114 705	51 122	100 955
SUM Selvfinansierende	368 430	121 770	79 320	86 420	80 920
TOTALT	783 167	269 725	194 025	137 542	181 875

Korrigert for avdragsbetaling og inflasjon vil et beregnet bærekraftig nivå på årlige nye investeringer knyttet til ikke-selvfinansierende investeringer ligge på omtrent 70 mill. Totalt kan en da si at opptak av 415 mill i planperioden vil måtte belaste driften noe da økte kapitalkostnader går på bekostning av andre driftskostnader. Samtidig vil en økning i rentenivået bety at disse investeringene uansett vil medføre en økt belastning for kommunen. I kapittel 3.5 er dette synliggjort.

3.5 Kapitalutgifter

3.5.1 Grunnlag kapitalutgifter.

Da minste gjennomsnittlig årlig avdragstid etter departementets beregningsregel ligger noe i overkant av 30 år, forutsettes nye opptak av lån i økonomiplanperioden å bli gjort for å tilpasse seg regelverkets minimumsnivå. Når det gjelder renteforutsetninger er det lagt til grunn en sats på 1,75 % i 2018, 2,0 % i 2019, 2,25 % i 2020 og 2,35 % i 2021.

Forutsetninger (snittrente inkl. fastrenter og rentebytteavtaler):

	Avdragstid	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Ordinære lån	30 år	2,10 %	2,25 %	2,35 %	2,35 %	2,45%	2,50%
Startlån	30 år	2,15 %	2,15 %	2,25 %	2,45 %	2,55%	2,55%

3.5.2 Renter og avdrag i planperioden inkl. rentekostnader nye låneopptak.

Tabellen nedenfor viser kapitalutgifter i millioner kroner fra og med budsjett 2019 til og med 2023 basert på vedtatte investeringer i budsjett 2019 og forslag til investeringsplan 2020 – 2023(kap 3.4.2). Det er forutsatt en økning i de flytende rentene fra 2019 (se tabell 3.5.1). Se for øvrig oversikt i kap 3.2.4. Finansiell leasing (husleie Kimen) er holdt utenfor.

	B-19	B-20	B-21	B-22	B-23
Avdrag	74,9	77,3	79,8	78,8	78,9
Renter	59,0	64,2	67,3	69,3	70,0
SUM	133,9	141,5	147,1	148,1	148,9

Som det fremgår av tabellen så er det en jevn økning i kapitalutgiftene som er høyere enn pris- og lønnsveksten. Alle beløp er i 2019 kroner slik at endringene er uttrykk for realendringer. Rente og avdragskostnadene i 2023 er 15 mill høyere enn årets budsjett. Økningen kommer av høyere investeringer enn årlig avdrag og at rentene er forutsatt skal stige noe.

3.6. Lånegjeld

3.6.1 Lånegjeldens utvikling 2017 -2023 fordelt på låneformål

Beløp i mill.kr	UB 2017	UB 2018	UB 2019	UB 2020	UB 2021	UB 2022	UB 2023
Brutto lånegjeld*	2 305	2 395	2 524	2 716	2 830	2 888	2 990
Herav startlån	366	424	479	534	584	634	684
Netto lånegjeld	1 939	1 971	2 045	2 182	2 246	2 254	2 306
Herav selvfinansierende	795	818	856	943	987	1038	1084
Herav ikke-selvfinansierende	1 144	1 152	1 189	1 240	1 259	1 215	1 221

*Eksklusive finansiell leasing husleie Kimen.

Det er utviklingen av ikke-selvfinansierende gjeld som påvirker driftsbudsjettene. I hele perioden ligger denne gjelden litt høyere eller på tilnærmet samme nivå korrigert for prisveksten. Vekst i ikke-selvfinansierende gjeld er bekymringsfullt og ikke bærekraftig på sikt. Vekst betyr at økte rente og avdragskostnader går på bekostning av andre driftsoppgaver.

3.7. Balanse og handlingsrom

3.7.1. Hovedoversikt økonomiplan

Med utgangspunkt i forutsatte utgifter og inntekter i henhold til tidligere kapittel er det satt opp en økonomiplan i balanse. Rammene er basert på en videreføring av økonomiplanen for 2019 til 2022. Tabellen nedenfor synliggjør dagens drift, politiske vedtak, endringer i demografi, kostnads- eller inntektsendringer beskrevet i kapittel 3.2 og 3.3. Videre er finanskostnader basert på forslag til ny investeringsplan. Til grunn for dagens drift er årets budsjett. I 1.tertial rapporteres det budsjettkontroll og styring. Imidlertid er det noen forhold som rådmannen innstiller på må kompenseres/salderes i årets budsjett (saldering budsjett 2019 er egen sak). Dette er blant annet økt ramme til NAV og økt ramme til teknisk drift knyttet til økte strøm- og fjernvarmekostnader. Disse revideringene er videreført med samme beløp i hele planperioden.

Økonomiske oversikter, tall i tusen, faste 2019-kroner	2020	2021	2022	2023
Skatteinngang	601 308	601 308	601 308	601 308
Utjevning	102 252	102 252	102 252	102 252
Rammetilskudd og skatteutjevning	369 553	373 892	377 778	705 080
Skatt og utjevning	703 560	703 560	703 560	703 560
Rammetilskudd	267 301	271 640	275 526	602 828
SUM	970 861	975 200	979 086	1 306 388
Rentekompensasjoner	4 100	4 000	3 850	3 700
Vertskommunetilskudd (HVPU)	11 600	12 000	12 000	12 000
Integreringstilskudd	35 215	30 915	28 315	27 615
Andre generelle statstilskudd	50 915	46 915	44 165	43 315
Frie inntekter til fordeling	1 021 776	1 022 115	1 023 251	1 349 703
Renteinntekter og utbytte	25 000	26 400	27 800	28 900
Renteutg., provisjoner og andre fin.utg.	64 220	67 338	69 270	70 054
Avdrag på lån	77 273	79 782	78 843	78 843
Netto finansinnt./utg.	-116 493	-120 720	-120 313	-119 997
Frie inntekter etter finans	905 283	901 395	902 938	1 229 706
Lønnsoppgjør	-19 000	-19 000	-20 000	-25 000
Formannskap	-1 900	-2 000	-2 000	-2 000
Frie inntekter til fordeling DRIFT	884 383	880 395	880 938	1 202 706
Fordelt driftsrammene	867 817	854 617	846 647	1 177 961
Netto driftsresultat (før SIO-overskudd)	16 566	25 778	34 291	24 745
Nto driftsresultat (ekskl SIO) i forhold til dr.innt.	0,9 %	1,4 %	1,9 %	1,4 %
Overskudd SIO	28 000	28 000	28 000	
Inntektpåslag SIO-prosjekt	12 000	12 000	12 000	7 200
Offisielt netto driftsresultat	56 566	65 778	74 291	31 945
Avsetning bundet fond Sio	40 000	40 000	40 000	7 200
Utbytte NTE - avsettes bundet fond	10 000	10 000	10 000	10 000
Bruk av kraftfond	2 000	2 000	2 000	2 000
Sum bundne avsetninger	48 000	48 000	48 000	15 200
Overføring ordinært disposisjonsfond	8 565	17 778	26 291	16 745
Driftsresultat % korrigert for bundne avsetninger	0,5 %	0,9 %	1,4 %	0,9 %

Netto driftsresultat er synliggjort med og uten SIO-midler. Videre er det også synliggjort med og uten utbytte fra NTE.

Detaljer knyttet til «Driftsrammene, forslag» vises det til kapittel 3.7.2 Driftsrammene i økonomiplanen og kapittel 3.3 kostnader driftsbudsjett.

For å øke netto driftsresultat i perioden frem til 2022 er det forutsatt et nedtrekk i driftsrammene på over 36 millioner. Til tross for disse reduksjonene er netto driftsresultat fortsatt ikke på et tilfredsstillende nivå. Som finansielt måltall innstiller rådmannen på at netto driftsresultat bør være minimum 1,5%.

Nedenfor er en oversikt over forslag til etatsrammer i økonomiplanperioden.

Økonomiske oversikter, tall i tusen, faste 2019-kroner	2020	2021	2022	2023
Rådmann/Økonomi og HR	75 483	75 983	74 983	74 683
Stjørdals andel av Værnesregion	-5 614	-5 614	-5 614	-5 614
Oppvekst	531 376	528 276	526 676	523 976
Omsorg	95 819	93 599	93 299	428 693
Teknisk drift	100 307	94 657	94 357	96 257
Kirker og øvrige ansvarsomr.	15 730	15 730	15 730	15 730
Politiske organ etc.	11 756	12 776	11 756	12 776
Kultur	46 960	47 210	47 460	47 460
KUTT - ikke kompensert prisvekst	-4 000	-8 000	-12 000	-16 000
Driftsrammene, forslag:	867 817	854 617	846 647	1 177 961

I budsjettet for 2019 er driftsrammene på totalt 884 mill. Som en ser av tabellen over skal driftsrammene ned 37,3 mill til 846,6 mill i 2022. I 2023 er SIO-perioden over og den direkte finansieringen fra staten av omsorgssektoren på Stjørdal forsvinner. Fra 2023 vil 324 mill tilføres de frie inntektene. Disse er således lagt direkte tilbake til etat omsorg. Som det fremkommer av den detaljerte oversikten for omsorg vil det også tilføres midler knyttet til blant annet drift av nytt helsehus. Basert på demografiutviklingen og økonomiske effekter av denne tilsier at etat omsorg må få tilført over 20 mill mer enn hva uttrekket var når vi gikk inn i SIO-prosjektet.

Kutt, ikke kompensert prisvekst.

Når statsbudsjettet kommer i oktober blir kommunesektoren kompensert for prisvekst. Som et effektiviseringstiltak har rådmannen forutsatt at ingen enheter for kompensert prisvekst. Dette utgjør årlig vel 6 mill. Prisvekst som kompenseres er således ca 2 mill. 4 mill blir «trukket inn» på finansområdet.

I kapittel 3.7.2 vises endringene fra vedtatt budsjett 2018 til forslag nye driftsrammer for hele økonomiplanperioden for alle rammeområdene.

3.7.2 Driftsrammene i økonomiplanen

Gitt det handlingsrommet som er skissert i kapittel 3.7.1 har det vært utfordrende å finne rom for nye tiltak uten at dette har gått på bekostning av kravet til netto driftsresultat. Alle nye kostnader innenfor etatene må i utgangspunktet dekkes innenfor egen etat. Videre er rammene basert på allerede vedtatte kostnadstiltak.

Omprioritering betyr at dersom noe skal prioriteres opp så må noe annet prioriteres ned. Det er en rekke poster i budsjettet som er vanskelig å påvirke ut ifra at rammebetingelser endres, statlige forskrifter, utgifter hvor nivå fastsettes av andre enn kommunen samt kommunale vedtak.

Rådmannen vil tilrå at følgende etatsrammer danner grunnlaget for ny økonomiplan 2019 til 2023:

RÅDMANNEN - ØKONOMI - HR- OG INNOVASJON

Beløp i 1000 kr	2019	2020	2021	2022	2023
Vedtatt budsjett 2019 RM/økonomi/HR (Ksak 1/19)	64 898	64 898	64 898	64 898	64 898
Vedtatt budsjett 2019 fellesutgifter (Ksak 1/19)	10 441	10 441	10 441	10 441	10 441
Effektivisering sentral adm/merkantile tjenester etc.		-500	-500	-500	-500
Vedtatt budsjett/opprinnelig budsjett	75 339	74 839	74 839	74 839	74 839
Økte kostnader/inntekter:					
Lønnsoppgjør	444	444	444	444	444
F-sak 21/19, erstatning	900				
Nytt ERP-system		500	1 000	-	-300
Tilpasning integreringsfeltet, servicetorg		-300	-300	-300	-300
Sum rammeendring i Rådmannens forslag	1 344	644	1 144	144	-156
Nye rammer rådmannen, økonomi, HR - og innovasjon	76 683	75 483	75 983	74 983	74 683

Kommentar nye tiltak:

Lønnsoppgjør kap 3 og 5 var ikke med i budsjett 2019. Videre er det lagt inn økt kostnad rundt prosessen nytt ERP-system. Innføring av et eventuelt nytt system vil koste, men vi forutsetter å hente ut gevinster fra og med 2023. Det blir også kutt på 300' knyttet til integreringsfeltet. Dette er midler som i sin tid ble gitt til gamle servicetorget, og derfor naturlig at kuttet også kommer her.

STJØRDALS ANDEL AV VÆRNESREGIONEN

Beløp i 1000 kr	2019	2020	2021	2022	2023
Vedtatt budsjett 2019 Stj. andel VR (Ksak 1/19)	-5 614	-5 614	-5 614	-5 614	-5 614
Vedtatt budsjett /opprinnelig budsjett	-5 614	-5 614	-5 614	-5 614	-5 614
Nye rammer Stj. Andel av Værnesregionen	-5 614	-5 614	-5 614	-5 614	-5 614

Kommentar nye tiltak:

Ingen nye tiltak lagt inn.

OPPVEKST

Beløp i 1000 kr	2019	2020	2021	2022	2023
Vedtatt budsjett 2019 (Ksak 1/19)	541 193	541 193	541 193	541 193	541 193
Bhg: Besparelse ved nedleggelse av Flora barnehage			-800	-800	-800
Skole: merinntekt / reduserte utgifter Fosterhjemsplasserte elever		-200	-200	-200	-200
<u>Økte inntekter/kostnader:</u>					
Lønnsoppgjør kap 3 og 5, helårsvirkning	983	983	983	983	983
<u>Rådmannens forslag:</u>					
<i>Redusert integrering:</i>					
Skole		-1 300	-1 300	-1 300	-1 300
Barnehage		-700	-700	-700	-700
Voksenopplæring		-	-	-	-
Barnevern		-1 000	-1 600	-1 600	-1 600
<i>Endring innbyggere:</i>					
Barnehage		-7 700	-8 900	-12 000	-12 800
Skole, b-trinn		-700	-4 500	-4 300	-8 400
Skole, u-trinn		1 300	5 100	6 400	8 600
Flere elever i private skoler		-500	-1 000	-1 000	-1 000
Sum rammeendring Budsjettdokument	983	-9 617	-11 917	-13 517	-16 217
Nye rammer Oppvekst	542 176	531 376	528 276	526 676	523 976

Kommentarer nye tiltak:

Lønnsoppgjør kap 3 og 5 var ikke med i budsjett 2019.

Med bakgrunn i redusert bosetting må aktiviteten reduseres i barnehagene, grunnskolen og barnevernet. Voksenopplæringen får også virkninger av dette, i form av reduserte inntekter fra IMDi.

Det er færre barn i barnehagene, aktiviteten reduseres deretter. Aktivitetsendringene gjelder både kommunale og private barnehager. I grunnskolen ser vi en liten økning i aldersgruppen, men flere flytter over til private skoler, som resulterer i trekk i rammefinansieringen til kommunen.

OMSORG

Beløp i 1000 kr	2019	2020	2021	2022	2023
Vedtatt budsjett 2019 (Ksak 1/19)	98 211	98 211	98 211	98 211	98 211
Driftsinnsparing endring bilpool		-50	-50	-50	-50
Rekrutteringstiltak fastleger		800	800	1 800	1 800
Reduserte kostnader responscenter jf notat og endret kostnøkkel		1 000	1 000	1 000	1 000
Frosta med i VR Legevakt		-725	-725	-725	-725
Vedtatt budsjett / opprinnelig budsjett	98 211	99 236	99 236	100 236	100 236
Økte inntekter/kostnader:					
Rammefinansiering Omsorg (tidl SIO)					324 444
Ikke Frosta med i VR Legevakt		725	725	725	725
Fossliia bosenter som institusjon - føres mot Teknisk	-2 272	-2 272	-2 272	-2 272	-2 272
NAV Værnes		2 900	2 900	2 900	2 900
Helsehus drift					10 000
Lillemoen (bemanning Lillemoen og færre PU 5,5-3,5 mill)					2 000
Introstonad		-500	-1 500	-2 600	-3 500
Flyktningetjenesten		-1 800	-3 020	-3 220	-3 370
NAV øk. Sosialhjelp		-1 500	-1 500	-1 500	-1 500
Helsesøster		-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Frivillighetssentralen		-200	-200	-200	-200
Lønnsoppgjør kap 3, 4 og 5	230	230	230	230	230
Sum rammeendring i Rådmannens forslag	-2 042	-3 417	-5 637	-6 937	328 457
Nye rammer Omsorg	96 169	95 819	93 599	93 299	428 693

Kommentarer nye tiltak etat omsorg:

Lønnsoppgjør kap. 3 og 5 var ikke med i budsjett 2019. Det samme med endringen ved Fossliia bosenter til institusjon som er en saldering mellom Omsorg og Teknisk drift.

Rådmannen legger frem salderingssak der rammen til NAV foreslås styrket med 2,9 mill. fra 2020. Tilpasning av tjenester på integreringsfeltet reduserer rammen med 5,0 mill. i 2020, og videre reduksjon i økonomiplanperioden. I periodens siste år er det lagt inn en reversering av SIO-forsøkets rammeuttrekk, da prosjektet avsluttes. Av samme årsak er det i 2023 lagt inn 10,0 mill. tekstet «Helsehus drift». Dette er knyttet til utviklingen i demografi, som SIO-forsøket dekker fram til 2022. En andel av dette må da tilføres helsehuset for å dekke drift.

TEKNISK DRIFT

Beløp i 1000 kr	2019	2020	2021	2022	2023
Vedtatt budsjett 2019 (Ksak 1/19)	99 731	99 731	99 731	99 731	99 731
Kommunale veger utfordringer vedlikhold		300	600	900	1 200
Handlingsplan grønt, K.sak 17/17 - 23.03.2017		100	200	300	400
Økning utleieinntakt idrettsanlegg - Fotballhall		-1 200	-1 300	-1 300	-1 300
Økning utleieinntakt idrettsanlegg - Basishall		-1 200	-1 300	-1 300	-1 300
Driftskostnader Fotballhall		300	300	300	300
Driftskostnader Basishall		300	300	300	300
Driftsinnsparing bilpool		-	-50	-50	-50
Reduserte FDV kostn Flora		-100	-100	-100	-100
Økt planressurs kommunalteknikk		400	400	400	400
Brann og redning, 110 sentral, opplæring, utrykning etc		-500	-500	-500	-500
Service lift(brann og redning)		-300	-300	-300	-300
Skanning eiendomsarkiv forsyning av kostnad		-600	-600	-600	-600
Fiberbredbånd Skatval		-1 500	-1 500	-1 500	-1 500
Prosjekt elveforbedring Stjørdalselva		-200	-200	-200	-200
Vedtatt budsjett /opprinnelig budsjett	99 731	95 531	95 681	96 081	96 481
Økte inntekter/kostnader:					
Lønnsoppgjør kap 3 og 5, helårsvirkning 2018	1 204	1 204	1 204	1 204	1 204
Fossilia bosenter som institusjon - inntekt til omsorg	2 272	2 272	2 272	2 272	2 272
Økte strøm- og fjernvarmepriser		1 100	1 100	1 100	1 100
Basis og flerbrukshall forsinket		1 800			
Økte VAR inntekter		-1 600	-5 600	-6 300	-6 300
Helsehus FDV og renhold foreløpig					1 500
Sum rammeendring i Rådmannens forslag	3 476	4 776	-1 024	-1 724	-224
Nye rammer teknisk drift	103 207	100 307	94 657	94 357	96 257

Kommentarer nye tiltak:

Lønnsoppgjør kap 3 og 5 var ikke med i budsjett 2019. Det samme med endringen ved Fossilia bosenter til institusjon som er en saldering mellom Omsorg og Teknisk drift.

Økning av energikostnader skyldes økte priser ut over det som ble lagt i budsjett 2019.

Basis og flerbrukshall vil ha forsinket oppstart pga uklarheter mht tomteforhold og netto inntektsforventning i gjeldende økonomiplan for 2020 kompenseres.

Økte VAR inntekter skyldes økte kapitalkostnader pga investeringer.

Økte FDV- og renholdkostnader ved det nye Helsehuset må påregnes, men det er ikke gjort noen beregning på hva dette vil beløpe seg til ennå.

KULTUR

Beløp i 1000 kr	2019	2020	2021	2022	2023
Vedtatt budsjett 2019 (k.sak 1/19)	47 259	47 259	47 259	47 259	47 259
Bergkunstsenter		250	500	500	500
Avvikle leiekontrakt med Lokstallen (k.sak 107/17)		-230	-550	-550	-550
Kommunal andel spillemidler (k.sak 110/18)		-200	-200	-200	-200
Bibliotekinnkjøp		-300	-300	-300	-300
Ungdom som ressurs		-500	-500	-500	-500
Vedtatt budsjett /opprinnelig budsjett	47 259	46 279	46 209	46 209	46 209
Økte inntekter/kostnader :					
Lønnsoppgjør	151	151	151	151	151
Div. tilskudd fra formannskaps disp.post. Kun 2019	400				
Flytte bergkunstmuseet fram i tid		-250	-250		
Lokstallen ksak 107/17 - har ikke fått tilført ramme til husleie		230	550	550	550
Den kulturelle skolesekken (DKS)		50	50	50	50
Ungdom som ressurs, videreføres		500	500	500	500
Sum rammeendring i Rådmannens forslag	551	681	1 001	1 251	1 251
Nye rammer kultur	47 810	46 960	47 210	47 460	47 460

Kommentar nye tiltak kultur:

Lønnsoppgjør kap 3 og 5 var ikke med i budsjett 2019. Det er ikke realistisk med drift av bergkunstmuseet fra 2020, og midlene skyves fram i tid. Det er vedtatt kutt i rammen knyttet til at leiekontrakten i Lokstallen går ut. Sum tilsvarende kutt er lagt inn igjen, da det ikke ble tilført midler til denne avtalen. Bakgrunnen var at Lokstallen skulle være et nullprosjekt der inntektene av utleie skulle finansiere husleien. Dette ble aldri realitet. Den kulturelle skolesekken har fått en ny og dyrere samarbeidsavtale. Kultur ser behovet for å fortsette med "Ungdom som ressurs".

Kirker og øvrige

Beløp i 1000 kr	2019	2020	2021	2022	2023
Vedtatt budsjett 2019 (Ksak 1/19)	15 430	15 430	15 430	15 430	15 430
Vedtatt budsjett/opprinnelig budsjett	15 430	15 430	15 430	15 430	15 430
Økte kostnader/inntekter:					
Lønnskompensasjon	300	300	300	300	300
Sum rammeendring i Rådmannens forslag	300	300	300	300	300
Nye rammer Kirker og øvrige	15 730	15 730	15 730	15 730	15 730

Politiske organ

Beløp i 1000 kr	2019	2020	2021	2022	2023
Vedtatt budsjett 2019 (Ksak 1/19)	12 501	12 501	12 501	12 501	12 501
Valgkostnader		-1 020		-1 020	
Vedtatt budsjett / opprinnelig budsjett	12 501	11 481	12 501	11 481	12 501
Nye tiltak					
Lønnsoppgjør	275	275	275	275	275
Sum rammeendring i Rådmannens forslag	275	275	275	275	275
Nye rammer Politiske organ	12 776	11 756	12 776	11 756	12 776

Det er ikke lagt inn endringer i forhold til vedtatte rammer. Imidlertid har vi lagt inn kostnader til stortingsvalg i 2021 og kommunestyre- og fylkestyrevalg i 2023 i tråd med budsjetterte kostnader for høstens stortingsvalg.

4. UTFORDRINGER OG MULIGHETER, 2010-2023

Kommunestyrets vedtatte hovedmål ligger til grunn for hele den kommunale organisasjonens virksomhet. Stjørdal kommune har høye ambisjoner for samfunnsutviklingen i kommunen, og den kommunale organisasjonen vil ha en avgjørende rolle for å oppnå økt bolyst, økt verdiskaping og fortsatt vekst. Kommunens visjon "Et godt valg for framtiden" forplikter. De økonomiske rammene kommunen vil ha til disposisjon i årene som kommer, vil imidlertid stille høye krav til organisasjonens evne til å tenke flerfaglig, jobbe tverretatlig og å realisere gevinster gjennom økt digitalisering.

Stjørdal kommune har satt seg som mål å bli en foregangskommune innen klima og miljø. Det vil innebære en redefinering av måten vi jobber på, hvilke krav vi stiller både til oss selv som organisasjon, overfor innbyggerne og leverandører og samarbeidspartnere. For å kunne nå målsetningen om at Stjørdal skal bli en foregangskommune, er det helt nødvendig at alle etater og enheter innarbeider klima og miljøfokus i alle rutiner og oppgaver de har ansvaret for.

4.1 Rådmann, økonomi og HR og innovasjon

4.1.1 Enheter

Her er stab- og støttefunksjonene samlet som i all hovedsak tilbyr tjenester til resten av organisasjonen. Enheten omfatter:

- Rådmannen
 - Rådmannens ressursteam, inkludert VR administrativ ressurs
- Økonomienheten
 - Controllere
 - VR Innkjøp
 - VR Lønn/regnskap
- HR- og innovasjonsenheten
 - HR
 - Kommunikasjon - Servicetorget
 - Arkiv
 - VARIT
- Tillitsvalgte og hovedverneombud

Fra 2018 er alle Værnesregion-samarbeidene lagt direkte i linja, og lederne rapporterer nå til leder i sitt fagområde. Økonomisjefen har blitt nærmeste leder for VR innkjøp og VR lønn/regnskap. I tillegg blir Stjørdals andel av skatt og arbeidsgiverkontroll ført under økonomiområdet.

Organisasjonsenheten ble avviklet i 2018 og en del av enhetene som tidligere tilhørte organisasjonsenheten ble lagt til etatene. Personalenheten (HR), Kommunikasjon/Servicetorget, Arkiv, VARIT og de merkantile stillinger på rådhuset ble organisert under den nye HR- og innovasjonsenheten. Stjørdal kommune har behov for fornyelse i arbeidsprosesser og samhandlingsmønstre. Slik innovasjon skapes best gjennom

bevisste og myndiggjorte medarbeidere. Dette stiller krav til ledelse, og systematisk arbeid for å etablere en kultur for endring og nytenking. Den nye HR- og innovasjonssenheten har her en viktig og strategisk rolle. HR- og innovasjonssjefen er i tillegg ansvarlig for hovedverneombudet og hovedtillitsvalgte.

4.1.2 Utfordringer og muligheter

Økonomistyring, finans, regnskap og innkjøp

”De beste økonomifunksjonene bidrar med økonomisk innsikt og råd til utviklingen av hele kommunen, og de måles på dette.” De beste økonomifunksjonene driver med lave kostnader, og de bruker ressursene effektivt. Stjørdal kommunen bruker i dag 0,78 % av de totale inntekter knyttet til økonomi, finans, regnskap inkl lønn og innkjøp. Dette er lavt i forhold til sammenlignbare kommuner og i forhold til privat sektor. I en undersøkelse av privat sektor ligger snittet på 1,15 %.

For å sikre god forvaltning av kommunes ressurser er god økonomistyring avgjørende. Ressursstyring og ressursfordeling krever gode verktøy. Ytterligere digitalisering vil gi grunnlag for bedre rapportering og dermed bedre oversikt også for politisk nivå. Enheten ønsker til enhver tid å fremstå fremtidsrettet. Videre sikrer god finansforvaltning, innkjøpspolitikk og god oppfølging av økonomistyringen på enhetsnivå grunnlag for direkte besparelser. Gjennom å legge vertskapsrollen for regnskap og innkjøp til økonomienheten i Stjørdal sikres det en helhetlig og god økonomistyring for alle kommunene i Værnesregionen. Felles verktøy og organisasjon for økonomistyring og erfaringsutveksling vil gi både stordriftsfordeler og bedre styring lokalt.

Digitalisering gir muligheter. Vårt målbilde for nytt økonomi- og personalsystem er: Bedre økonomistyring gjennom enda bedre kostnadskontroll, internkontroll, ressursstyring og ressursfordeling. Videre skal nytt system svare ut krav til prosjektstyring innenfor de ulike kravene til etatene. Rapportering og oversikt skal gjøres enklere for den enkelte leder og på overordnet nivå. Nytt økonomisystem skal tilrettelegge for enkel integrasjon mot alle system gjennom å legge alt i «skyen». Dette vil gi mer sømløse systemer og sikre ny og riktig funksjonalitet.

Økonomifunksjonen har følgende fokus i økonomiplanperioden:

- Være en god/viktig ressurs for ledere i Stjørdal kommune rundt økonomi- og budsjettspørsmål
- Lage oversiktlige og lettforståelige økonomirapporter internt og for politisk styring
- Utforming og bidrag til strateginotat, økonomiplan, budsjett, årsmelding, årsrapporter
- Utvikle rutiner og verktøy innenfor økonomiområdet

Riktig og tilstrekkelig kompetanse

Befolkningsutviklingen som vist i kapittel 2.3 viser at andelen av befolkningen som er i yrkesaktiv alder reduseres. Samtidig øker andelen eldre som er mottakere av kommunale

tjenester betydelig. I årene fremover vil det være stor konkurranse om tilgjengelig arbeidskraft med riktig kompetanse. Det blir viktig for Stjørdal kommune som organisasjon å bidra til at framtidens utfordringer møtes med rett bemanning og riktig kompetanse til rett tid slik at innbyggerne fortsatt mottar tjenester med god kvalitet.

Kommunens kompetansebehov dekkes ved å:

- Medarbeiderutvikling: arbeidslivet stiller stadig nye krav til kompetanse. Planmessig kompetanseutvikling for ansatte er et supplement til rekruttering av kompetanse eksternt. Dette fordrer systematisk kompetansekartlegging og utvikling av kompetanseplaner.
- Styrke vår attraktivitet: i framtidens kunnskapssamfunn vil det være talentene som i stor grad velger arbeidsgiver. Stjørdal kommune må arbeide aktivt for å bli talentenes naturlige førstevalg.
- Utnytte arbeidskraftreserve: arbeidskraftreserve som ligger i sykefravær, deltidsstillinger og blant innbyggere som faller utenfor arbeidslivet, representerer en betydelig kompetanse og kapasitet.

Å delta i arbeidslivet er den viktigste enkeltfaktoren for god folkehelse. Stjørdal kommune som samfunnsaktør skal bidra til arbeidsintegrering for alle innbyggerne.

Høyt sykefraværet

På tross av flere tiltak for å redusere sykefraværet i kommunen, ligger sykefraværstallene for kommunen som helhet fortsatt over gjennomsnittet for kommunene i Norge. Det er store forskjeller mellom de ulike etatene, og innenfor etatene er det forskjeller mellom enheter og virksomheter. Økt fokus på reduksjon av sykefraværet vil bidra til bedre tjenesteyting og bedre økonomi. Vårt målbilde er at vi skal få ned sykefraværet i kommunen med flere prosentpoeng.

Svak heltidskultur

Hovedtariffavtalens §2.3.1 sier at hovedregel for tilsetting er heltid. Av ulike årsaker er dette imidlertid ikke alltid mulig, og personer ansattes i deltidsstilling. Samtidig er det en del ansatte som gir uttrykk for at de ønsker å jobbe deltid. Et stort antall deltidsansatte har imidlertid negative sider for både brukere, arbeidsgiver, ansatte og samfunnet. Vi er derfor tjent med en sterkere heltidskultur enn den vi har i dag.

Definisjon på en svak heltidskultur er når mindre enn 50 % av de ansatte jobber heltid.

Tilsvarende er en sterk heltidskultur når minst 50 % av de ansatte arbeider heltid.

PAI-databasen (personaladministrativt informasjonssystem) viser at andel deltidsansatte i Stjørdal kommune per 31. desember 2017 var på 55,3 %. Til sammenligning ligger alle kommuner samlet i Norge på samme tidspunktet på 49,9 %. Selv om det ble satt i gang tiltak for å redusere antall deltidsansatte, viser tallene for 2018 ikke en stor økning av antallet heltidsansatte. Andel deltidsansatte er -i likhet med andre kommuner- størst i Etat omsorg (71,4%).

Behov for innovasjon og digitalisering

Teknologiene vi bruker vil forandre seg raskt i løpet av de kommende årene. Noen mener vi står overfor den fjerde industrielle revolusjon. Samtidig med de nye teknologiene endrer

også forventningene fra innbyggerne seg om hvor og hvordan kommunene skal levere sine tjenester. Ansattes forventninger til arbeidsplassen endres også.

Stadig flere forventer å kunne forholde seg til kommunens tjenester på sin egen mobile enhet. I dag kan man allerede søke om barnehageplass eller hjemmehjelp fra kommunens hjemmeside. Digital post er på full fart inn i de norske hjem og gjør det mulig for kommunen å sende ut brev, vedtak og informasjon digitalt. Innen velferdsteknologi har vi bare sett starten på en omveltning av eldreomsorgen. Men utviklingen stopper ikke der, det som er nyskapende i dag vil være utdatert om ikke så lenge. For å kunne utføre oppgavene sine og levere tjenester også i framtida er kommunene nødt til å revurdere arbeidsmetoder og organisering. Digitaliseringen vil gi oss uante muligheter i utvikling og leveranse av kommunens tjenester.

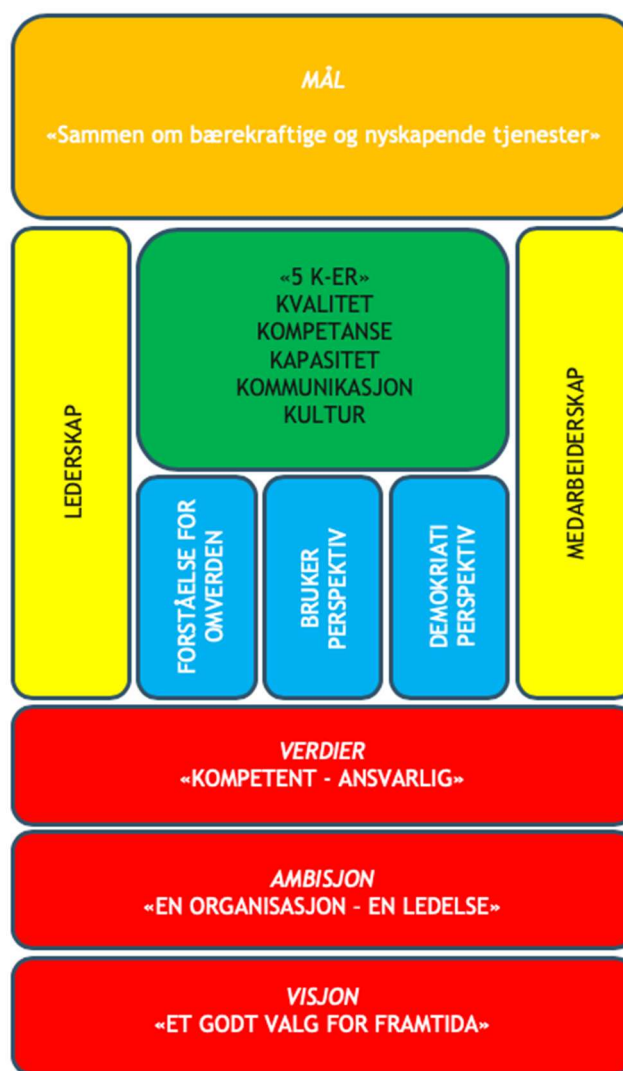
Samtidig som innbyggernes forventninger endrer seg, får vi også en ny generasjon arbeidstakere med en annen forventning til arbeidsplassen sin. Denne generasjonen vil stille andre krav til oss som arbeidsgiver enn det vi har vært vant til. Fremtidens arbeidsplass vil ha større fokus på de helsemessige forholdene på arbeidsplassen og millennials-generasjonen krever at bedriften tar og viser et sosialt ansvar. Også kravene som stilles til de teknologiske mulighetene på arbeidsplassen, samarbeidsformer og arbeidstilknytting vil endre seg vesentlig i kommende årene.

4.1.3 Fokusområder og konkrete tiltak

4.1.3.1 Fokusområder

Lederutvikling

Stjørdal kommune har satt i gang en kontinuerlig lederutviklingsprosess som skal bidra til en omforent forståelse av hva som kjennetegner et godt lederskap i Stjørdal kommune. Ledelse i kommunen bygger på kommunens visjon og en ambisjon om at vi har én organisasjon og én ledelse, og på verdiene «kompetent» og «ansvarlig». Målet for ledelse er i prosessen definert som følgende: «sammen om bærekraftige og nyskapende tjenester». Godt lederskap og godt medarbeiderskap er viktige pilarer for å kunne nå målet.

Ledere må kunne forstå trender og eksterne faktorer, brukerperspektivet må ligge fremst i bevisstheten og forståelsen av vårt demokratiske styringssystem og politiske prosesser er sentrale elementer i utøvelse av god ledelse.

Lederprosessen vil i kommende perioden følges opp med temasamlinger for ledere på alle nivå og mulighet for individuell lederutvikling der det er behov for det.

Arbeidsgiverpolitikk

Stjørdal kommune har satt ned en partssammensatt arbeidsgruppe for å lage et felles styringsdokument som skal beskrive kommunens arbeidsgiverpolitikk. Arbeidsgiverpolitikken skal bidra til å realisere kommunens mål ved å styrke og utløse det menneskelige potensialet som finnes i organisasjonen, og gjøre kommunen til en attraktiv arbeidsgiver som klarer å rekruttere, utvikle og beholde på medarbeidere som trives med å løse kommunens utfordringer og oppgaver i felleskap.

Kommunens arbeidsgiverpolitikk skal:

- Fremme arbeids glede, stolthet over eget og andres arbeid, og av kommunen som arbeidsplass

- Bidra til å gjøre oss til en foretrukket arbeidsgiver og være grunnlaget for å rekruttere og beholde menneskelige ressurser
- Legge til rette for innovasjon og nyskaping, både i organisering og utøvelse av tjenestene
- Utgjøre et felles verdigrunnlag for folkevalgt, ledere, medarbeidere og tillitsvalgte
- Være retningsgivende for arbeidet i hele organisasjonen, , med et ansvar for hver enkelt leder til å prioritere hvilke områder som det er viktigst å jobbe med

Det er planlagt at forslag til arbeidsgiverstrategi 2020 - 2024 kommer til politisk behandling etter kommunevalget høsten 2019. Etter det vil arbeidet med å implementere og videreutvikle arbeidsgiverpolitikken kreve mye oppmerksomhet fra ledelsen.

Reduksjon av sykefravær

Forebygging og oppfølging av sykefravær er et lederansvar. For å sette fokus på temaet, og gi ledere verktøy for å håndtere utfordringen, er det satt sammen en «Taskforce reduksjon sykefravær», bestående av representanter fra administrativ ledelse, tillitsvalgte, vernelinjen, NAV og bedriftshelsetjenesten. Denne gruppen jobber med å sette -og formidle- ambisjoner for sykefraværsreduksjon i kommunen, og utarbeide tydelige retningslinjer for sykefraværsoppfølging. Sykefraværsforebygging vil bli et viktig tema i lederutviklingsprosessen, og vi skal inkludere alle parter som er involvert i sykefraværsoppfølging i dialogen.

Styrking av heltidskultur

Å få styrket heltidskulturen krever systematisk arbeid samt en kulturendring. Det er satt sammen en prosjektgruppe bestående av representanter fra arbeidsgiver og tillitsvalgte, som skal jobbe med temaet. Arbeidsgruppen vil jobbe med flere spor for å få en sterkere heltidskultur:

- bevisstgjøring og kompetansebygging rundt temaet, samt forankring hos ledelsen og ansatte
- retningslinjer, mål, rutiner, systemer og verktøy for å håndtere deltidspromblematikken. I dette inngår også arbeidet med turnus.

Digitalisering

Økt innovasjonskraft og evne til nyskaping er ett av svarene på de mange velferdsutfordringene kommunesektoren står overfor. Ansatte i stab/støtte-enhetene jobber med å løse oppgavene på nye måter, både internt i enhetene og i samspill med de andre etatene.

For at kommunen skal kunne løse oppgavene mer effektivt i framtida, er det nødvendig å utfordre leverandørene av digitale løsninger slik at vi sammen med leverandørene kan utvikle framtidsrettede digitale løsninger.

I tillegg til at det så vidt er påstartet et arbeid med innovativ anskaffelse av ny ERP-plattform, jobbes det også aktivt med automatisering av arbeidsprosesser ved hjelp av robotisering. Det er samtidig viktig å stadig ha fokus på at kommunen utnytter eksisterende løsninger optimalt. Eksempler på at stab/støtte-funksjonene aktivt jobber med det, er måten Stjørdal kommune tar i bruk og utnytter den digitale tjenesten «svar-ut» i dialogen med innbyggerne.

Like viktig som nye digitale løsninger er også nye arbeidsmetoder og samarbeidskonstellasjoner. Stikkord er tverretatlig og tverrfaglig samarbeid, samhandling og samskapning.

Kommunikasjon

Kommunens legitimitet og omdømme er avhengig av samsvar mellom de forventningene innbyggerne har til våre tjenester og det vi leverer. Vår ambisjon er å bruke kommunikasjon som et strategisk verktøy for å nå våre mål og bygge ønsket omdømme. Kommunikasjon skal styrke det tjenesteytende arbeidet og kommunens omdømme og troverdighet.

Ansatte er kommunens viktigste ambassadører og ressurs. Ansattes kommunikasjon skal understøtte at Stjørdal kommune er et godt valg for framtida. Ansattes holdninger er med på å påvirke hvordan Stjørdal kommune oppfattes av innbyggerne. Hvordan ulike interessentgrupper blir møtt og fulgt opp er helt avgjørende for kommunens omdømme.

Mer og bedre dialog med innbyggerne våre styrker muligheten for å komme fram til gode løsninger. Innbyggermedvirkning og delaktighet handler om å lytte til innbyggerne og involvere dem i utviklingen av Stjørdal og våre tjenester. Vi ønsker at medvirkningen skal styrke tilliten til demokratiet og sikre at innbyggernes stemme blir hørt. Innbyggerne oppmuntres til selv å ta opp saker de er opptatt av og bidra til forbedring eller nye løsninger. Måten vi kommuniserer på skal bidra til at kommunens innbyggere har mulighet for demokratisk deltakelse og innflytelse på tjenestene våre. Vi må ta i bruk innbyggernes kunnskap og ressurser for å utvikle Stjørdal som en god by å bo i. Stjørdal kommune er derfor avhengig av medvirkning, involvering og dialog for at byen skal blomstre.

Selv om kommunikasjon er alle ansattes ansvar er det lederens ansvar å sørge for at kommunikasjonstiltak blir utført. Kommunikasjonsenheten gir råd og veiledning overfor kommunens ledelse og enhetsledere, både til strategiske og utførende oppgaver. Kommunikasjonsenhetens prioriterte oppgaver i kommende periode er utvikling og forankring av en kommunikasjonsstrategi, utvikling og vedlikehold av Innsida og kommunale nettsider, og revidering av kommunens profilhåndbok.

Organisering av kommunens virksomhet

Stjørdal kommune er pr i dag tradisjonelt organisert i etater og stab/støtte. Endrede forventninger fra kommunens brukere, nye teknologier og samarbeidsformer er noen faktorer som underbygger behovet for endringer i vår organisering. Mer tverretatlig samhandling og flerfaglig samarbeid er sentrale stikkord vi legger til grunn for organisasjonsutviklingen fremover.

Etat omsorg har de siste årene jobbet med etablering av en 4-nivå modell, med virksomhetsledere og avdelingsledere under etatssjefen. Dette for å få en større grad av nærværslidelse og mer robuste virksomheter. I tillegg vil virksomhetsetablering gi større fleksibilitet og helhetstenkning i tjenestetilbudet. Nøkkelord er effektiv bruk av ressursene, flerfaglig, og tverretatlig. Målet er flere og bedre tjenester, og en lean organisasjon som tilbyr riktig tjeneste til riktig tid til riktig pris.

Både evaluering av virksomhetsetablering ved Etat omsorg og rapporten fra prosjektgruppen «Virksomhetsetablering barn og familie» peker på at virksomhetsetablering med 4 ledernivå kan være en hensiktsmessig modell for organisering av kommunens tjenester. I samarbeid med de tillitsvalgte fortsetter nå utviklingsarbeidet, tilpasset de ulike etatenes egenart.

4.1.3.2 Konkrete tiltak

ERP – arbeid med nytt økonomi og personalsystem.

Dagens ERP system (økonomi- og personalsystem) ble innført i slutten av 80-tallet og starten av 90 tallet for alle kommunene i Værnesregionen (Stjørdal, Selbu, Tydal, Meråker, Frosta).

Dagens løsninger tilfredsstiller ikke kommunenes fremtidige ønsker og behov, og vanskeliggjør digitalisering av sektoren.

Formålet med anskaffelsen er å inngå en langsiktig avtale med en leverandør av en fremtidsrettet ERP plattform. Plattformen skal understøtte økonomi, regnskap, personal, lønn, IT, arkiv, innkjøp, teknisk, helse, oppvekst og kultur med mer. Værnesregionens kommuner skal utvide tjenesteomfanget i takt med endrede forretningsmessige behov og teknologisk utvikling. Med dette skapes synergier som kan tilføre kommunene merverdi. En ny ERP plattform skal gi direkte og indirekte besparelser, samt forenkle, effektivisere og automatisere prosesser.

Ny ERP plattform skal oppleves forbausende enkel for alle ansatte i kommunene, tilgjengelig, sømløst og stabilt for kontinuerlig drift. Værnesregionen skal ha en utviklingsorientert kontrakt mot en leverandør som er ansvarlig for alle integrasjoner fra underleverandører.

Mål for anskaffelse av ny framtidsriktig ERP-plattform

- Værnesregionen skal være en pådriver for innovasjon og omstilling overfor flere kommuner i Trøndelag.
- Værnesregionen skal gjennomføre anskaffelsen slik at den dekker kommunenes framtidige behov.
- Utvikle organisasjon og teknologi sammen - medarbeiderdrevet innovasjon
- Øke profesjonaliteten og kvaliteten i arbeidsprosesser

Gevinster

- Effektivisere og redusere kostnader ved automatisering av prosesser og datafangst
- Økt datakvalitet i sanntid
- Økt sikkerhet på personinformasjon – GDPR
- Bedre internkontroll og økonomistyring
- Bedre oversikt over alle forhold knyttet til det største kostnadselementet for alle kommuner; personalkostnadene.

4.2 Etat oppvekst

For oppvekstområdet inngår barnehageområdet, grunnskoleområdet, voksenopplæring, enhet barn og ungdom, barnevern og PPT. Det foreligger også et forslag om å la integreringsfeltet, bestående av flyktningtjenesten og enslige mindreårige-team inngå i etat oppvekst.

4.2.1 Rammebetingelser

Nasjonale og lokale føringer:

- Innført lærernorm i grunnskolen i 2018, skjerpes ytterligere i 2019
- Innført pedagognorm i barnehage i 2018
- Innføring av bemanningsnorm i barnehage i 2019
- Redusert foreldrebetaling og gratis kjernetid i barnehage
- Ny kompetansestrategi i barnehagen og skolen – krever 30 % egenfinansiering
- Implementering av ny rammeplan i barnehagen
- Implementering av ny overordnet del av læreplanverket og fagfornyelsen av læreplanverket
- Barnevernreform
- Oppfølging av rapport om «Inkluderende fellesskap for barn og unge» - ny stortingsmelding høsten 2019
- Reduksjon i andelen elever med behov for spesialundervisning
- Innføring av iPad i grunnskolen
- «Sammen om å få det til» - inkludering og mer samhandling på tvers av fag
- Reduksjon i tjenesteproduksjon på integreringsfeltet

4.2.1.1 Barnehage

Ny pedagognorm ble innført fra barnehageåret 2018-19. 1 pedagog pr. 7 barn på 0-3 år, og 1 pedagog pr. 14 barn på 3-6 år. I Stjørdal kommune ble det ansatt flere pedagoger pr. barnehage både i kommunale og private barnehager. Dette vil gi økning i budsjettet fordi pedagoger gir større utgifter enn barne- og ungdomsarbeidere.

Flere tilsatte i grunnbemanning vil gi økt tilskudd til de private ordinære barnehagene fra 2020, med helårsvirkning i 2021.

Regjeringen tok i fjor høst initiativ til en helhetlig gjennomgang av regelverket og finansiering for barnehagesektoren. Høringen har svarfrist 26. juli 2019.

Ny rammeplan ble vedtatt innført fra 01.08.17. Implementeringa av ny rammeplan er i gang, men det vil ta tid å innarbeide nye arbeidsmåter.

Gratis kjernetid (20 timer) for barn mellom 2-5 år med foreldre med lav inntekt utvides til å gjelde de som tjener mindre enn 548 500 kroner pr. år. Summen blir justert i statsbudsjettet.

Det er ingen som skal betale mer enn 6 % i utgift til barnehageplass. De som kan dokumentere at de tjener mindre enn kr 557 500, kan etter søknad få reduksjon i foreldrebetalinga etter nasjonal sats. Summen blir justert i statsbudsjettet.

Stjørdal kommune har vedtatt at de som kan dokumentere at de tjener mindre enn kr 150 000 skal få gratis barnehageplass.

Ny kompetansestrategi vil si at regionen skal samarbeide om en barnehagebasert kompetanseheving. Værnesregionen (Frosta, Meråker, Selbu, Tydal og Stjørdal) har dannet et kompetansenettverk, som skal legge opp en strategi for kompetanseheving i barnehagene i regionen. En privat styrer fra Stjørdal er representant for de private barnehageeierne og deltar i nettverket på lik linje med de andre. Nettverket er tilknyttet DMMH (Dronning Mauds minne høgskole), som skal være med og tilføre kompetanseheving i de barnehagene som ønsker å delta.

4.2.1.2 Grunnskole og voksenopplæring

Fra skoleåret 2019/20 skjerpes lærernormen, som sa at det i gjennomsnitt ikke skal være mer enn 16 elever pr. lærer på 1.-4. trinn og maksimalt 21 elever pr. lærer på 5. -10. trinn. De nye tallene for 2019/20 er henholdsvis 15 elever for 1.-4. trinn og 20 elever for 5.-10. trinn. Dette gjelder for ordinær undervisning (timene til spesialpedagogisk hjelp kommer i tillegg).

For hele grunnskoleområdet jobbes det med nytt læreplanverk. «Overordnet del – verdier og prinsipper for grunnopplæring» er allerede vedtatt, men ikke tatt i bruk. Skoleåret 2020-2021 skal den nye læreplanen tas i bruk. Innen den tid må skolen være forberedt, slik at de er klar til å følge både den overordnede delen og selve fagfornyelsen. I skoleåret 2019-2020 skal vi forberede oss på å ta i bruk de nye læreplanene. Dette skal vi gjøre ved å bruke støttematerialet utarbeidet av Utdanningsdirektoratet, som er et nettkurs for alle lærerne på 5 moduler. Dette arbeidet gjøres parallelt på alle kommunens skoler, og arbeidet skal ledes av en kommunal styringsgruppe. Intensjonen er å få til en del treffpunkter på tvers av skoler. Vi skal også samarbeide med de andre kommunene i Værnesregionen. Arbeidet starter med felles planleggingsdag 29.11.19 hvor vi skal ha innledere fra utdanningsdirektoratet og fra Høgskolen i Innlandet, som er de som har utviklet opplegget.

Jobben med å få ned andelen elever med behov for spesialundervisning fortsetter. Hvis en skal lykkes med dette vil det være avgjørende at skolene har ressurser både til å styrke den ordinære opplæringa og til å sette inn intensiv opplæring når det avdekkes at elever trenger et forsterket opplegg for å kunne følge den ordinære opplæringen. Strategien i "Sammen om å få det til" står fast, og det forsterkes igjennom det nye læreplanverket som blir innført i 2020.

Stjørdal voksenopplæring tilbyr opplæring i norsk med samfunnskunnskap for voksne innvandrere og flyktninger, samt at de gir et grunnskoletilbud og spesialundervisning for voksne som har for svake grunnleggende ferdigheter til at de kan klare seg i utdanningssystemet eller arbeidslivet. På grunn av at det vil bli store reduksjoner i overføringer av integreringstilskudd i økonomiplanperioden, står voksenopplæringscenteret i en betydelig omstillingsprosess og må redusere aktiviteten. Dette arbeidet er i gang. Stjørdal har vært en foregangskommune når det gjelder kvalifisering og integrering. I mange år har kommunen vært blant de beste på landsbasis. Kommunen har bygd god kompetanse over tid, i arbeidet med integrering. Dette arbeidet må videreføres.

4.2.1.3 Pedagogisk Psykologisk Tjeneste – PPT

I ekspertgruppen for barn og unge med behov for særskilt tilrettelegging sin rapport «Inkluderende fellesskap for barn og unge», pekes det på behovet for store endringer i organisering og arbeidet til PPT. Det er foreslått et helhetlig system for en inkluderende og tilpasset pedagogisk praksis i barnehage og skole, hvor den pedagogiske veiledningstjenesten må organiseres slik at den er nærmest mulig barnehage og skole. Det er gjennom ekspertgruppens arbeid avdekket at barn og unge med behov for særskilt tilrettelegging må få et kvalitativt bedre pedagogisk tilbud enn det som realiseres i dag. PP-tjenesten er en veldig sentral tjeneste i det lokale støttesystemet. En stor del av aktiviteten hos PP-tjenesten foregår ut på enhetene (barnehager og skoler), og det er et mål å fjerne skillet mellom individ- og systemarbeid – som det argumenteres for at er to sider av samme sak. Utfordringsbildet PP-tjenesten ser, både i barnehage og skole, er en økende grad av vansker knyttet til sosiale ferdigheter og psykisk helse. I utarbeiding av et godt støttesystem for barn og unge i barnehage og skole, er det avgjørende å ha fokus på hele individet - både den pedagogiske og den psykologiske delen av hverdagen.

PP-tjenesten vil få en sentral rolle i den nye virksomhetsetableringen «Barn- og familietjenesten», og det vil bli nødvendig å se på hvordan vi kan dreie mer av arbeidet til PP-tjenesten over på kompetanse- og organisasjonsutvikling i barnehage og skole.

4.2.1.4 Barnevern

Det er utarbeidet en mer konkret handlingsplan av tjenesten i forbindelse med det pågående tilsynet som Fylkesmannen i Trøndelag fører. Tjenesten fortsetter sitt arbeid med å evaluere egen praksis. Her ligger det et stort arbeid foran oss, skal vi bli klare for å overta flere oppgaver fra staten.

I det ligger:

- Skape god nok progresjon i kompetanseheving og utvikling av den enkelte ansatte
- Utvikling av gode tiltak i egen tjeneste/kommune

- Videreutvikling av det flerfaglige samarbeidet
- Utvikling av et kvalitativt godt internkontrollsystem som inkluderer avvikshåndtering
- Kartlegging og vurdering av om tjenesten til enhver tid har god nok bemanning og god nok kvalitet

I henhold til ny barnevernlov vil ansvaret til barneverntjenesten bli utvidet både i forhold til ettervern (med mulighet for oppfølging fram til fylte 25 år), krav til utvidede undersøkelser der barn har to hjem, økte partsrettigheter for barn under 15 år, iverksetting av hjelpetiltak også når foreldre oppholder seg i Norge og barn oppholder seg i utlandet. Dette, sammen med et generelt høyere krav til kommunenes samlede ansvar for å tilby helhetlige og planmessige tiltak til utsatte barn, unge og voksne, vil være en stor og viktig oppgave i årene framover.

Barneverntjenesten er deltaker i et læringsnettverk, sammen med flere andre kommuner i regi av Fylkesmannen og KS. Her vil man også jobbe med utvikling av samarbeidsfora og rutiner på tvers av kommunene for å møte de nye oppgavene.

I ny barnevernlov vil det bli lovfestet at kommunestyret, minimum en gang pr. år, bør foreta en helhetlig vurdering av om barneverntjenesten har god nok bemanning og god nok kvalitet. Her bør en allerede nå starte en dialog, for å se på rutiner for hvordan dette skal ivaretas i Stjørdal kommune.

4.2.1.5 Enhet barn og ungdom

Høsten 2018 satte Stjørdal kommune i gang arbeidet med å ta i bruk en systematisk metodikk som kalles HKH (hurtig kartlegging og handling), med fokus på å kartlegge ungdomsmiljøet i sentrum. Bakgrunnen for dette var at en over en periode på flere år har erfart at ungdomsmiljøet på Stjørdal har blitt tøffere. Vi opplever i større grad enn før, at flere barn og unge har komplekse og sammensatte vansker. De mest sårbare finner ofte tilhørighet i miljøer som fører med seg en negativ spiral av kriminalitet. Kartleggingen rettet seg mot barn og unge fra og med 7. årstrinn i skolen til og med 10. årstrinn.

Kartleggingen viser at størsteparten av ungdommene i Stjørdal er ungdom som klarer seg godt og som har gode ressurser. Samtidig kommer det fram at det er grunn til bekymring for de barn og unge som faller utenfor. Det er grunn til bekymring for de som ikke blir fanget opp tidlig nok og som dermed får hjelp for seint. Vanskene utvikler seg og blir større, og fører etter hvert til at tunge tiltak må settes inn. Bekymringene er knyttet til utenforskap og at disse ungdommene finner tilhørighet i miljøer som er nært knyttet til kriminalitet og rus. I intervjuene som var en del av kartleggingen, kommer det fram at utfordringene hos barn og ungdom ofte skyldes uheldige familieforhold/familiestruktur. Årsaker som nevnes er sosial arv, manglende foreldreferdigheter og relasjonsskader. I kartleggingen er det mange som nevner at de mest sårbare barna, også faller ut av organisert aktivitet tidlig.

Psykiske vansker er en stor helseutfordring blant barn og unge. En stor andel av ungdom strever med sin psykiske helse. Det blir derfor viktig å sette inn ressurser som følger opp føringene fra Helsedirektoratet (se PPT).

I kartleggingen er det mange som snakker om at tjenesteapparatet i Stjørdal er for ukoordinert og samhandler for dårlig, og at tiltak settes inn for seint.

4.2.2 Utfordringer og muligheter

4.2.2.1 Barnehage

Stjørdal kommune har for barnehageåret 2019/20 full barnehagedekning. Det er kommunen som er pliktig til å tilby barn med rett til plass, en plass i barnehage. Ifølge prognosen er fremtidens behov for barnehageplasser økende fram mot 2040. For å gi signaler til private aktører, bør Stjørdal kommune ta stilling til om det skal bygges ut barnehager ut fra privat initiativ, eller om det er kommunal andel barnehageplasser som skal økes.

Stjørdal kommune har plikt til å godkjenne private barnehager etter 2011, men kan selv avgjøre om de skal få tilskudd eller ikke. Pr. august 2019 er det ca. 40 % av barna som har kommunal plass i barnehage. De fleste av disse plassene er i distriktene. Ved å ha en større andel kommunale barnehager enn vi har i dag, kan kommunen ha bedre styring med tilbud av barnehageplasser ved å gå opp og ned i gruppestørrelse. Det vil også gi et bedre grunnlag for tilbud til de barna som har behov for spesialpedagogisk hjelp. Private barnehager har ikke plikt til å tilrettelegge tilbud til barn med nedsatt funksjonsevne, men har plikt til å gi tilbud om plass. Det er kommunen som har tilretteleggingsplikten.

Det økte fokuset på kvalitet i barnehagen, og ny rammeplan gjør at det kreves kompetanseheving i barnehagen. Flere små barn og større fokus på relasjoner, gjør at personalet må heve sin kompetanse i forhold til dette.

Stjørdal kommune har deltakere på styrerutdanning, en startet i 2018 og en starter høsten 2019. Det er to som er i gang med barnehagelærerutdanning av de som er ansatt som barne- og ungdomsarbeidere i Stjørdal kommune. Det er en som ønsker å videreutdanne seg innen naturfag og matematikk i 2019/20. I 2018/19 var det to som tok denne videreutdanninga.

4.2.2.2 Grunnskole

På grunn av den skjerpede lærernormen vil kravet til lærertetthet økes fra skoleåret 2019/20, det medfører at oppfylling av minimumskravet til lærertetthet vil ta en større del av grunnskolebudsjettet. De økte kompetansekravene til lærere har medført at mange lærere må ta videreutdanning for å kunne opprettholde undervisningskompetansen sin.

Våren 2019 er det 31 lærere som avslutter videreutdanning, og høsten 2019 er det 29 nye som starter opp. Dette er gledelig, både for å sikre oss kvalifiserte lærere og fordi vi får lærere med høyere kompetanse. Mange av disse, og kommende lærere som tar videreutdanning går fra å være lønnet som adjunkter til adjunkter med tilleggsutdanning. Disse tjener i gjennomsnitt 12,2 % mer enn adjunktene. Fra 2022 vil alle nyutdannede lærere ha mastergrad. Disse tjener i gjennomsnitt 19,4 % mer enn dagens adjunkter. Begge disse momentene vil være med på å gi oss færre undervisningstimer pr. krone, enn vi har i dag. Denne lønnsutviklingen kommer i tillegg til den ordinære lønnsøkningen, og er så stor at den må i hensyntas i budsjettprosessen.

Faglig ser vi at vi utfordres av at flere og stadig yngre elever har store relasjonsvansker og utfordrende atferd. Dette utfordrer oss både når det gjelder nødvendig kompetanse og økonomisk. Vi ser også at flere elever har store sammensatte vansker som stiller større krav til flerfaglig og tverretattlig samarbeid og samhandling. Vi må legge til rette for mer helhetlige og samordnede tjenester til de som har behov for det. Kommunens arbeid med HKH vil kunne være et viktig bidrag til å kunne håndtere denne problemstillingen på en bedre måte.

4.2.3 Fokusområder og konkrete tiltak

4.2.3.1 Fokusområder

Gode læringsvilkår skapes også gjennom gode og godt egnede skolebygg.

Norconsultrapporten fra 2016 sier at vi har flere store skoleutbyggingsprosjekter i de kommende årene. Etter at Hegra barneskole er ferdigstilt, står Halsen barneskole for tur. I sammenheng med den utbyggingen bør det ses på en total skoleplan for sentrumsområdet. En bør både se på bygningsmessig status, kapasitet på de berørte skoler og som et resultat av det, evaluere den tidsrekkefølgen som er vedtatt. Hegra ungdomsskole foreslås flyttet frem for å kunne utnytte dagens barneskole som midlertidige lokaler. Norconsultrapporten fra 2016 konkluderte med at Hegra ungdomsskole bør saneres, men det er lagt inn rehabilitering av ungdomsskolen i budsjettforslaget.

Sandskogan barnehage mangler møterom, kontorplasser, garderobe og toalett til ansatte. Barnehagen, slik den er nå, er ikke funksjonell nok. Den må utvides med møterom, slik at de kan gjennomføre nødvendige møter på arbeidsplassen. De må også ha flere kontorplasser, i og med at de pedagogiske lederne skal planlegge det pedagogiske innholdet i barnehagen på arbeidsplassen. De trenger også garderobe og toalett til ansatte.

4.2.3.2 Konkrete tiltak

Ved å samorganisere virksomhet barn og familie, mener vi at vi kan være bedre rustet til å håndtere de sammensatte utfordringene. En større tverrfaglighet i det forebyggende arbeidet vil på sikt kunne medføre en bedre og tidligere innsats.

Værnesregionprosjektet «Fra magefølelse til handling» skal ruste oss til å handle så tidlig som mulig, og styrke og harmonisere oss i oppfølgingen. Dette prosjektet er godt i gang og den viktige implementeringsfasen for tur.

Redusere antall barn i kommunale barnehager. 9 eller 12 barn på småbarnsavdelingene og 18 barn på storbarnsavdelingene. Dette vil gi færre barn i kommunale barnehager, men kan gi færre plasser til barn uten rett til plass. Det er igjen mulighet for å øke antallet plasser ved befolkningsøkning.

30 småbarnsavdelinger i private og kommunale barnehager i Stjørdal deltar i forskningsprosjektet «Trygg før 3» (2018-2020). I forskningsprosjektet samarbeider forskere fra RBUP – Regionsenter for barn og unges psykiske helse og RKBU Midt-Norge – Regionalt Kunnskapssenter for barn og unge – psykisk helse og barnevern, NTNU – Norges Teknisk-naturvitenskapelige universitet og BI - Handelshøyskolen BI med ansatte i barnehager og kommunen for å fremme barns emosjonelle, sosiale og kognitive utvikling i de daglige samspillsituasjonene i barnehagen. Prosjektet finansieres for en stor del gjennom norsk forskningsråd, men belastes også hver enkelt barnehage noe. Arbeidet som blir lagt ned vil kreve oppfølging i de etterfølgende årene. PPT og enhet Barn og ungdom, sammen med etat oppvekst er en del av dette forskningsprosjektet, og vil dra nytte av ny kunnskap ved veiledning av personalet ved alle avdelinger i både kommunale og private barnehager.

Vi har igjennom forskningsprosjektet «Et lag rundt eleven» sett at når skolene og skolehelsetjenesten jobber sammen kan vi utfylle hverandre og trekke i samme retning. Da blir helheten større enn summen av delene.

Høsten 2018 ble det tatt et stort steg imot en mer digitalisert skole. Da fikk 3 trinn 1 til 1 med iPad. I tillegg til å øke den digitale kompetansen har det ført til endrede og mer varierte, arbeidsformer. Høsten 2019 får 3 nye trinn iPad. 2020 trer de nye fagplanene i kraft. Det vil da være hensiktsmessig å kjøpe iPad til de 4 siste trinnene. Det vil i praksis si at utgiften til ett trinn forseres med ett år. Det vil medføre at alle har muligheten til å benytte seg av digitale læremidler. Erfaringene på de trinnene som var først ute har vært positive, men det er alt for tidlig å trekke noen konklusjoner over hvilken innvirkning det har hatt på både læringsutbytte og inkludering.

4.3 Etat omsorg

Etat omsorg er en mangfoldig etat med både virksomhet for hjemmetjenester, psykisk helse og rus, virksomhet for institusjon og demens med sentralkjøkkenet, virksomhet for bo- og miljøtjenesten og virksomhet for forebyggende tjenester som helsestasjon og skolehelsetjenesten, flyktningetjenesten og bolig tjenesten, fysio/ergoterapi-tjenesten, hverdagsmestringsteamet og barne- og avlastningstjenesten. I tillegg er Værnesregionenhetene; Legevakt, Distriktsmedisinsk Senter (DMS), Forvaltningskontoret og NAV Værnes en del av etat omsorg. Etaten har tilknyttet medisinsk faglig rådgiver gjennom Værnesregionen Samfunnsmedisinske enhet. Etatens størrelse og allsidige fagfelt gjør at det er sammensatte utfordringer, muligheter, fokusområder og tiltak i neste planperiode.

4.3.1 Rammebetingelser

Rammebetingelser fra nasjonalt nivå tar opp sentrale utviklingstrekk i samfunnet og er i stadig forandring og utvikling for kommunale helse- og omsorgstjenester. Dette gjør at lokale føringer må endres og tilpasses behovene for Stjørdal kommune og etat omsorg. På mange måter representerer derfor de nasjonale og lokale føringene utfordringer og muligheter i seg selv. Dette kapitlet vil forsøke å oppsummere de mest sentrale nasjonale og lokale føringene som bidrar til å legge forutsetningene for planperioden og som knytter seg direkte til helse- og omsorgstjenester.

Nasjonale føringer

De nasjonale føringene etterstreber et bærekraftig velferdssamfunn for å møte utfordringene i samfunnsutviklingen framover. Stjørdal kommune og etat omsorg er deltaker i det nasjonale prosjektet «Statlig Finansiering i Omsorgssektoren» (SIO-prosjektet). Dette fører blant annet til at kommunen må arbeide etter bestemte kriterier når det kommer gjelder tjenestetildeling. SIO-prosjektet bidrar til nye systemer, fagutvikling og betydelig økonomiske resultater og overføringer fra staten.

Andre aktuelle eksempler på nasjonale føringer med stor betydning er Stortingsmeldinger. To eksempler på dette kan være reformen som er beskrevet i Meld. St. 15 «Leve hele livet» skal bidra til at eldre skal mestre livet, oppleve trygghet og riktig hjelp til rett tid. Meld. St. 33 «NAV i en ny tid – for arbeid og aktivitet» drøfter strategisk retning for videreutvikling av arbeids- og velferdsforvaltningen og beskriver hvordan NAV skal utvikles.

Det er også utarbeidet flere nye veiledere av helsedirektoratet som gjelder for helse- og omsorgstjenestene. Et relevant eksempel på dette er «Veileder om rehabilitering, habilitering, individuell plan og koordinator». Denne veileder stiller blant annet krav til at kommunen utarbeider en helhetlig plan for tjenester knyttet til habilitering og rehabilitering. En annen relevant veileder er «Veileder om oppfølging av personer med store og sammensatte behov». Retningslinjene her definerer brukergruppa og veileder om

brukerinvolvering, tverrfaglig samarbeid og koordinerte tjenester. I løpet av planperioden forventes også ny veileder for kommunale rus- og psykiatritjenester.

I tillegg til de overnevnte nasjonale føringene arbeider vi med å implementere systemer for å få Samhandlingsreformen (Meld. St. 47 (2008-2009)) til å fungere best mulig mellom de kommunale helse- og omsorgstjenestene og spesialisthelsetjenesten. Her vil Helseplattformen være med på å bidra til bedre og sikrere samhandling mellom nivåene. Dette gjennom at pasientene har felles journal. En sentral overordnet føring som vil ha stor betydning for etaten i planperioden er den nye personvernlovgivningen som trådte i kraft juli 2018. I forbindelse med denne lovgivningen vil omsorgsetaten måtte påregne systematisk arbeid over tid. Fra direktoratets side er innføres det pakkeforløp for ulike pasientgrupper. Fra 01.01.2019 er pakkeforløp for barn og unge innført, og det samme gjelder for pasienter innenfor rus og psykisk-helsetjenester.

4.3.2 Utfordringer og muligheter

Samfunnsutvikling og demografi

Stjørdal kommune vil være en vekstkommune i årene framover og dette påvirker direkte tjenestene i etat omsorg. Demografisk sett vil kommunen få et betydelig antall flere eldre i årene som kommer, samtidig som vi i dag bruker mest ressurser knyttet til personer under 66 år.

Veksten medfører også økt press på tjenester knyttet til sosialtjenesteloven og tiltak innenfor hele NAV-området. Denne trenden fortsetter inn i planperioden. Trenden er en del av samfunnsutviklingen som legger press på mange av tjenestene i etat omsorg, og vi må derfor arbeide aktiv både med forsvarlig drift, økonomistyring, innovasjon- og utviklingsarbeid.

Samlet sett gjør dette at etat omsorg må utvikle nye løsninger innad i egen etat og på tvers av etatsstrukturen for å levere tjenester som svarer til samfunnsoppdraget og gir innbyggerne et forsvarlig og riktig tilbud. Nye løsningene må forankres på alle nivå, og behovet for endringene må være velkjent av ansatte. Det er viktig at driftsoppgavene og utviklingsarbeidet har samme retning og fokus framover. Det betyr at vi også skal ta vare på, utvikle og lære av alle de gode fagmiljøene og kompetansen vi har i dag som fungerer godt. Slik sett er den overordnede samfunnsutviklingen som legges til grunn i de nasjonale føringene et godt bilde på utfordringer og muligheter også for helse- og omsorgstjenestene i Stjørdal kommune.

Kommuneøkonomi og tjenesteaktivitet

En kommune i vekst må ta innover seg et økt behov for tjenester. Etat omsorg disponerer i dag en ramme på omtrent 65 millioner mindre enn sammenliknbare kommuner i KOSTRA-

gruppe 13. Dette utfordrer omsorgsetaten i Stjørdal kommune mer enn mange andre kommuner, ettersom vi allerede har tatt ut et stort økonomisk potensiale ved å utvikle solide og effektive tjenester. Vi har gjort en analyse av hva noen ulike tjenester for eldre koster, og spesielt sett på hjemmetjenesten utenom bosenter.

1. Sykehjem til en pris på kr. 620.000 pr. år pr. person
2. Bosenter til en pris på kr. 450.000 pr. år pr. person
3. Hjemmetjenester til en pris på kr. 100.000 pr. år. pr. person

Ved inngangen til SIO prosjektet kostet en hjemmeboende ca 125.000 kroner. I dag koster samme pasienten ca. 100.000 kroner. Dette er en nedgang på 20 % når vi ikke tar hensyn til lønns- og prisstigning i perioden. Innbyggere som mottar hjemmetjenester i eget hjem har økt fra 221 personer i 2016 (januar) til 390 personer i 2019 (mai). Med 2016-prisen ville dagens 390 hjemmeboende kostet kommunen 48,75 mill., men redusert kostnad per bruker har medført at dette i stedet koster 39,0 mill. En unngått kostnad på nesten 10 mill. Volumvekst i perioden har likevel medført en økning fra 2016 til 2019, men denne volumveksten ville vært langt dyrere uten en slik effektivisering.

SIO-prosjektet har som nevnt tidligere, gitt kommunen både faglige og økonomiske muligheter og varer fram til 31.12.22. Den 1. mai i år gikk vi inn i det vi kan omtale som «SIO 2.0». Dette er en videreføring og utvidelse av prosjektet. Dette gir kommunen 3 år og 8 måneder ekstra som statlig finansiert. Framover må vi arbeide målrettet med tanke på utfordringsbilde som knytter seg til driftskostnader i den perioden som er igjen av SIO-prosjektet, og økonomi- og driftsstyring etter denne perioden.

Metoder for å utvikle gevinstvurderinger og gevinstplaner som skal føre til gevinstrealisering blir svært sentralt i planperioden. Det må være mulig å nyttiggjøre både kvalitative og kvantitative gevinster fra endringsarbeid, tjenesteinnovasjon og utviklingsprosjekter. Økonomi og kostnadsutvikling er også et sentralt utfordringsområde for tjenesteproduksjon som ikke er en del av SIO-prosjektet som for eksempel helsetjenester som ikke krever vedtak. Samtidig arbeider NAV Værnes målrettet for å bremse og endre kostnadsutviklingen innenfor sosialhjelpsområdet (Arbeid og Velferd). Skal man lykkes i dette arbeidet er det viktig å se hele NAV området i sammenheng. Dette må inkludere de statlige virkemidlene.

Stjørdal går ut av SIO-prosjektet i 2023. Kommunen må da ta hensyn til den demografiske utviklingen vi går inn i. Kommunens ansatte er utrolig dyktige til å jobbe effektivt og forbyggende. Det viser tallene så langt i SIO. Utfordringen med den voksende eldre populasjonen vil ikke kunne bare la seg løse gjennom ulike måter å jobbe på. Vi må også styrke og videreutvikle hjemmetjenesten i kommunen.

I planperioden vil det være færre bosettinger av flyktninger enn i de senere årene. Dette betyr at integreringstilskuddet til Stjørdal kommune blir mindre, og dette påvirker

budsjettsalderingene i perioden. Variable utgifter i forbindelse med bosetting vil bli mindre, men i tillegg må det forberedes en tjenestetilpasning og nedskalering av aktuelle tjenester. Dette vil bli presentert i egen sak. Utfordringen er at selv om utgiftene til de som kommer blir mindre, er det fortsatt mange som har behov for både økonomisk støtte og helsetjenester etter 5-års perioden etter bosetting.

Omsorgsomgivelser

Innbyggerne ønsker å ha god helse og å bo hjemme lengst mulig, og dette gir mange muligheter i planperioden. Det er derfor viktig at kommunen fortsetter fokuset på utvikling av modeller for hjemmebasert omsorg, mestring, trygghet og riktig hjelp til rett tid der folk bor. I løpet av planperioden skal det iverksettes bygging av nye institusjonsplasser for mennesker med kognitiv svikt på Fosslia. Det er et stort behov for denne type plasser. Kommunen har i dag gode bosenter for mennesker som har et somatisk behov for heldøgns omsorg. Vi ser og at mange flytter til tilrettelagte private boliger. Der bør vi tilstrebe at vi kan yte hjemmebaserte tjenester så lenge som mulig.

Samtidig bygger vi et framtidsrettet helsehus som samlokaliserer mange tjenester innenfor helse- og omsorgstjenestene og bidrar til nye, tiltrengte korttidsplasser. Lokaliseringen av helsehuset i sentrum bidrar til sentrumsutvikling og gjør at helsetjenestene kan benytte seg av småbyens mange kvaliteter. Utfordringen med de nye omsorgsomgivelsene er tilstrekkelig bemanning og riktig kompetanse. I denne sammenhengen arbeider omsorgsetaten med utvikling av ulike modeller for flerfaglig og tverrfaglig teamarbeid i helse- og omsorgstjenestene, som skal bidra til helhetlige pasientforløp for innbyggerne.

Byggingen av helsehuset, utbyggingen på Fosslia og fortsatt fokus på hjemmebaserte tjenester gir store muligheter for; Utviklingsarbeid og innovasjon innenfor felt som velferdsteknologi og digitalisering, arbeidsmetoder og samarbeid, brukerinvolvering og hverdagsmestring, omsorgsomgivelser og helsebygg, frivillighet og aktivitet.

Etaten må bygge boliger for mennesker med nedsatt funksjonsnivå. Kommunen har lenge vært kjent for sin gode oversikt på dette området. I planperioden vil vi trenge 15 kommunale boliger til dette formålet. Det er og kommet signaler om at det skal bygges et privat bofelleskap for 3 unge brukere. Her er det unge voksne som er i ferd med å flytte ut av foreldrehjemmet. Disse har ikke hatt andre tjenester enn avlastning fra kommunen tidligere. Dette vil kreve ca. 15 årsverk.

Brukerinvolvering, tverrfaglighet og teamarbeid

Innad i omsorgsetaten er det behov for at vi ser tjenestene vi utøver tydeligere og mer i sammenheng. Årsaken til dette er stadig flere brukere med komplekse og sammensatte behov. De ulike tjenestene må lære av hverandre og arbeide mer sammen for å gi gode og forsvarlige tjenester til innbyggerne. Dette behovet stemmer overens med utfordringene

som skisseres i nasjonale veiledere. Etat omsorg vil derfor arbeide med utvikling av ulike modeller for teamsamarbeid og samarbeidsmetoder som støtter opp om involvering og mestring for brukeren. Innsatsen i det tverrfaglige samarbeidet på tvers av tjenestene i etaten og med andre etater, må være på plass tidlig i et forløp eller ved behov for tjenester. Tidlig, tverrfaglig samarbeid blir sentralt for å møte behovene for innbyggere framover og for å utsette behovet for tyngre helse- og omsorgstjenester. Teamarbeid er også sentralt for å utnytte kapasiteten og kompetansen i de ressursene vi har i dag.

Etaten ser og på ressursfordelingsmodeller mellom de ulike lokasjonene våre. Dette for å sikre at det er likhet i personell tetthet og kompetanse tilgjengelig på de ulike bosenter.

I dette arbeidet er det særlig viktig å bevare og utvikle det vi er gode på i dag, samtidig som vi prøver ut helt nye metoder. Koordinering av tjenester og utvikling av forvaltningspraksis er sentralt i denne sammenhengen. Det er også viktig å opprettholde og videreutvikle samarbeidet med fastlegene og eksterne instanser som spesialisthelsetjenesten. Dette kan være utfordrende i dag, men gir samtidig et stort mulighetsrom for utvikling av bedre pasientflyt og mer sømløse overganger og pasientforløp. Utfordringene og mulighetene knyttet til brukerinvolvering, tverrfaglighet og teamarbeid er fag- og viksomhetsovergripende i etat omsorg.

Rekruttering, kompetanse og sykefravær

Stjørdal kommune og etat omsorg har som mål å være den foretrukne arbeidsgiver. Samtidig rapporterer KS at rekruttering av nødvendig kompetanse er den største utfordringen for de kommunale helse- og omsorgstjenestene framover, basert på informasjon fra kommunene selv. Dette er også tilfelle for etat omsorg i Stjørdal kommune, og vil kreve utarbeidelse av overordnede kompetanseplaner og gode strategier for rekruttering. I denne sammenhengen er det helt sentralt å planlegge for og arbeide målrettet med en heltidskultur i omsorgsetaten. Utfra nasjonale føringer og lokale behov kan det være behov for en del annerledes kompetanse enn det vi har i etaten i dag. Gjennom et systematisk arbeid med lovverk og prosedyrer i SIO-prosjektet, makt og tvang, samt personvern erfarer vi at det vil være behov for kompetansehevende tiltak blant ansatte og rekruttering av ny type kompetanse framover.

Rekruttering av fastleger til kommunen er en ny utfordring. Kommunen klare nå ikke å få kvalifiserte søkere til disse. Dette utfordrer kommunen til å tenke nytt sammen med legene for å sikre forsvarlige legetjenester til befolkningen.

Sykefraværet i etat omsorg har vært høyt i en lengre periode, og vil være en av utfordringene også inn i denne planperioden. Sykefravær gjør at kvaliteten i tjenestene blir forringet, tilbudet blir mindre stabilt og brukerne må forholde seg til flere personer. I tillegg vil høyt sykefravær kreve innleie av vikarer for forsvarlig drift av helsetjenester i en del

sammenhenger, og dette er kostnadsdrivende. Det er derfor sentralt å arbeide både strategisk og praktisk for å øke nærværet blant ansatte i planperioden. Etaten ønsker derfor å ansette en person i planperioden som skal dyktiggjøre lederne i organisasjonen på både nærværs- og sykefraværsoppfølging.

Værnesregionen, vertskommunerollen og etat omsorg framover

Værnesregionenhetene som organisatorisk tilhører etat omsorg i Stjørdal kommune, har over flere år vært en del av etaten. Den nye samarbeidsformen representerer likevel en rekke utfordringer og muligheter. Vertskommunerollen og utviklingsarbeid kan oppstå på nye arenaer og på nye måter. Mange av dagens samhandlingsstrukturer i regionsamarbeidet får nye oppgaver, endres eller avvikles. Utviklingen av samarbeidet i Værnesregionkommunene videre, inkludert fagutvikling i de ulike enhetene dette gjelder, blir viktig å se i sammenheng framover. Dette vil kreve både koordinering, målrettet strategisk arbeid og felles målsetninger.

4.3.3 Fokusområder og konkrete tiltak

4.3.3.1 Fokusområder

Utfra utfordringene og mulighetene som er beskrevet over, vil fokusområder for etat omsorg i planperioden være:

- Utvikling av drift og arbeidsmetoder (manuelle og digitale) for å innovere og utvikle tjenester som er i tråd med samfunnsoppdraget, samfunnsutviklinga og forsvarlig økonomistyring
- Tidlig tverrfaglig innsats og teamarbeid på tvers i etat omsorg og sammen med andre etater og instanser
- Systematisk, strategisk og praktisk oppfølging av rekrutteringsarbeid og sykefravær
- Forebygging barn og unge
- Arbeid og aktivitet for mennesker med nedsatt funksjonsevne

4.3.3.2 Konkrete tiltak

De ulike fagenhetene og virksomhetene arbeider både sammen og hver for seg med konkrete tiltak for å møte utfordringene og bruke mulighetene som er beskrevet over. Noen av tiltakene er tverretatlige, interkommunale eller i samarbeid med eksterne instanser. Noen av tiltakene er prosjekter, andre er tiltak i drift. I alle sammenhenger er implementering av kunnskap og praksis essensielt.

Tverretatlige og interkommunale tiltak

NAV Værnes

Å snu kostnadsutviklingen av økonomisk sosialhjelp er Stjørdal kommunes høyest prioriterte mål. Vi har lagt bak oss to år med arbeid knyttet til analyser og ulike tiltak i dette arbeidet, og flere konkrete tiltak vil være hovedfokuset i planperioden fremover. Så langt har vi lyktes med å bremse utviklingen, på tross av at halvparten av økningen i utgiftene skyldes eksogene faktorer utenfor kommunens kontroll. Samtidig sier dette at vi også kan gjøre mange tiltak internt for å endre utviklingen. Stjørdal kommune har fått tilskudd av arbeids- og velferdsdirektoratet via fylkesmannen i Trøndelag til å drive dette arbeidet, og det er lagt opp til tiltak både innad i NAV-kontoret og i samarbeidet mellom NAV og andre kommunale tjenester. Målet med arbeidet er å bremse og snu kostnadsutviklingen samtidig som brukermedvirkning, faglig forsvarlighet og kvalitet skal være i fokus.

Helseplattformen

Helseplattformen er en ny journalløsning for hele Midt-Norge – for både kommunehelsetjenesten, spesialisthelsetjenesten og avtalespesialister. Det er første gang det innføres en felles journalløsning i Norge! Dette betyr at over 40.000 helsearbeidere, tre helseforetak, 85 kommuner og 720.000 innbyggere kan få et nytt, helhetlig og sammenhengende journalsystem. For Stjørdal kommune vil dette innebære å bytte ut dagens VISMA Profil, HSpro og Winmed, i tillegg til at fastleger og avtalespesialister får mulighet til å bli med på journalløsningen. Helseplattformen setter pasienten i sentrum, og vil i tillegg til å være et dokumentasjons- og arbeidssystem for ansatte innebære en pasientportalløsning for innbyggerne. Helseplattformen representerer et stort kvalitetsløft for helsetjenestene. Innføringen av et nytt arbeidsverktøy og journalsystem innebærer mer enn å få et nytt IT-verktøy; organisasjonene må være klar til å ta i bruk systemet og evne å bruke mulighetene for fagutvikling, effektivisering og nye arbeidsmetoder. I Værnesregionen er Helseplattformenarbeidet et stort samarbeidsprosjekt. Vi arbeider sammen med Trondheim kommune, 11 andre regioner og de tre helseforetakene for å finne smarte løsninger på innføringen, herunder opplæring, tekniske løsninger, gevinster og implementering. Stjørdal kommune setter av 10 millioner i planperioden for innføringen av Helseplattformen. Dette innebærer kostnader knyttet til å kjøpe selve løsningen, gjennomføre opplæring og investering i nødvendig IT-utstyr.

Helhetlige pasientforløp i hjemmet (HPH)

Det interkommunale utviklingsarbeidet mellom Verdal, Namsos og Stjørdal ble avsluttet i 2019.

Helseforetaket ønsker et tettere samarbeid med Stjørdal kommune på operativt nivå, særlig knyttet til samarbeidsavtalene som omhandler inn- og utskrivning av pasienter. Dette er en videreutvikling av Samhandlingsreformen, og vil bli mer aktualisert i planperioden, ettersom pasientforløp for rus og psykisk helse og barn og unge ble innført på nasjonalt nivå fra 2019. Dette fordrer mer tverrfaglig samarbeid, og aktualiserer en felles koordinerende enhet og forvaltningskontor for de kommunale tjenestene i Stjørdal knyttet til både omsorg og oppvekst. I denne sammenhengen må fremtidig fagutvikling og bruk av ressurser utredes og

sees i sammenheng med en virksomhet for barn og familie og Værnesregionprosjektet «Fra magefølelse til handling».

I Stjørdal kommune hadde vi gode resultater knyttet til helhetlige pasientforløp, for eksempel ved trygghetsambulerende team (TAT). Erfaringene og resultatene fra disse prosjektene tas med i tjenesteutviklingen videre, og vi ser dette i sammenheng med team i omsorg og opprettelsen av hjemreisekoordinator. Helhetlige pasientforløp vil derfor være svært aktuelt i kommende planperiode, og innebære tjenesteinnovasjon i etat omsorg for å fortsette utviklingen av å få leve lengst mulig i eget liv i eget hjem.

Psykisk helse Barn og Unge

Det er ved Stjørdal Helsestasjon og skolehelsetjeneste en økende bekymring for barn og unges psykiske helse. Vi ser en dreining de siste årene der symptomtrykket kommer tidlig i barneskolen, mot at det tidligere ofte økte på i ungdomsskolen. Antall elever som utfordres med tanke på sin psykiske helse øker nå i ungdomsskolen. Engstelighet, tristhet, bekymringstanker, uteblivelse fra fysisk aktivitet, økende fravær fra skole, adferds- og samspillsutfordringer med andre er typiske symptomer.

Vi har de siste årene jobbet aktivt for å fremme psykisk helse både i barne- og ungdomsskolene. Denne jobben ønsker vi å fortsette med sammen med skolene og andre faggrupper. Det er etablert grupper på indikasjon på ungdomsskolene og tilbyr Mestringskurs for ungdom over 16 år. Vi ser allikevel at utfordringene øker og at det er stort behov for å etablere et tverrfaglig individuelt oppfølgingstilbud til denne gruppen. Det anses også som viktig at intervensjoner mot denne gruppen har familiefokus.

Værnes Respons

Responssenter er etablert felles for Værnesregionkommunene, samlokalisert med dagens legevakt. Senteret avløser dagens trygghetsalarmsentral, og utvides til koordinering og mottak av framtidsrettede løsninger innen digitalisering av helsetjenester. Staten ønsker å sette av 3 millioner til brukernær teknologi i planperioden. Helsepersonell tar hånd om varsler og alarmer som løses ut, og gir rask, effektiv og forsvarlig respons til brukerne. Ved behov formidles det kontakt med det utøvende tjenesteapparatet slik at brukerne får en trygg og god tjeneste, også digitalt.

Tiltak på tvers av virksomheter og enheter

Prosjektet Teammodeller utreder mulighetene for en organisering i tverrfaglige team i etat omsorg. Formålet er å kunne bistå brukeren så tidlig som mulig med tverrfaglig kompetanse. Det er nødvendig å se på mulighetene for en slik type organisering for å møte utfordringene knyttet til bemanning og kompetanse som vil oppstå når helsehuset og Fossilia bygges ut.

Sammen med NTNU er Stjørdal kommune med i forskningsprosjektet eWare som kombinerer sensor- og robotteknologi for å bistå eldre med demens på et tidlig stadie.

Service og forbedring omhandler forbedringsarbeid på mange ulike områder; Kvalitet er et områdene som ser på forbedringer innen avvik, kvalitetssystemet, tilsynssaker og tilskudd, mens kapasitet ser på nye løsninger i forhold til vårt journalsystem og e-meldinger.

Etaten har og gått inn i et forpliktenende samarbeid med Frivilligsentralen. Dette for å øke kontakten med frivillige organisasjoner og personer som ønsker å bidra med frivillig aktivitet i omsorgsetaten. Frivillighetssentralen har blant annet tatt i bruk Nyby ved hjelp av etat omsorg, for å øke andelen frivillige som kan bidra i helse- og omsorgstjenestene.

Hverdagsmestringsteamet som ble satt i ordinær drift høsten 2016 arbeider hver dag for å venstreforskyve tjenestene i etaten, og det ser vi konkrete resultater av. Vi har en reduksjon på 20% i kostnader pr pasient i hjemmetjenesten i perioden. Hverdagsmestringstemaet kartlegger alle nye brukere i etaten. Fire av ti innbyggere blir gjort selvhjulpne i løpet av kartleggingsperioden, og har ikke behov for vedtaksfestede kommunale helsetjenester. Implementering av arbeidsmetoder for hverdagsmestring skal foregå i alle etatens virksomheter i planperioden.

Tiltak innad i virksomhetene og enhetene

Virksomhet for forebygging

I virksomhet forebygging er det mål om tidlig og forebyggende innsats. Proaktive hjemmebesøk er satt i gang for å legge til rette for at innbyggerne skal kunne bo hjemme lengst mulig. Jordmor er inn på tidlig hjemmebesøk etter fødsel, for å ivareta kvinnehelse jamfør kort liggetid på sykehus og for å fremme god vekst og utvikling.

Hjemreisekoordinatorene ansettes i prosjektstillinger, med mål om å få til bedre pasientforløp. Psykisk helsehjelp for barn og unge må utvides i samarbeid med helsesykepleiere, faste psykologer og andre enheter.

Helsestasjon og skolehelsetjenesten har ikke fysiske lokaler til hele tjenesten. Det må sees på bedre utnyttelse av Breidablikkveien 3. Det må legges en plan for hvordan Ergo- og fysioterapitjenesten og hverdagsmestringsteamet skal lokaliseres, når helsehuset står ferdig.

Et samfunn i rask endring krever at vi kontinuerlig endrer og tilpasser våre tjenester. Det kreves at forebyggende virksomhet skal ha oversikt over hvilke tjenester våre innbyggere vil ha behov for.

Virksomhet for institusjon og demens

Halsen Sykeheim

Halsen sykeheim gir helhetlig omsorg til brukere med komplekse og sammensatte behov. Det er viktig at beboerne skal oppleve en trygg hverdag preget av trivsel og livskvalitet. Dette stiller store krav til kompetanse og det jobbes kontinuerlig med kompetanseheving og fokus på kvalitet i tjenesten. Områder vi ønsker mer kompetanse på er blant annet ernæring, sårbehandling, diabetes, demens, kreft, aktivitet og generell styrket kompetanse innen eldreomsorg og aldring. Fokus på å rekruttere og styrke sykepleie- og legeressursen.

Halsen sykeheim har startet prosessen med å bli sertifisert som Livsgledesykeheim. Her brukes både beboeres og ansattes interesser og ressurser i aktiviteter, og å tenke livsglede i alt man gjør. Styrket relasjon mellom sykeheimen og lokale skoler, barnehager, organisasjoner og frivillige.

Halsen sykeheim har behov for rehabilitering og modernisering av bygningsmassen for å tilfredsstille dagens standard.

Fosslia omsorgssenter

Fosslia Omsorgssenter er en institusjon for personer med en demenstilstand hvor det legges vekt på god atmosfære, trivsel og gode opplevelser. Fra 01.01.19 ble alle plasser omhjemlet til institusjonsplasser for å kunne imøtekomme kravet i forhold til Pasient- og brukerrettighetsloven §4A.

Utbygging: Det skal bygges ca.76 nye institusjonsplasser ved Fosslia med innflytting i 2023. Byggingen starter etter innflytting i nytt helsehus. I planleggingen av nye Fosslia er det viktig å bygge smart slik vi får tilrettelagte boliger som også er effektive i forhold til god ressursutnyttelse. Helsehuset og utbygging ved Fosslia vil stille store krav til å finne fleksible løsninger når det gjelder god ressursutnyttelse og kompetanse på tvers.

Sentralkjøkkenet

Sentralkjøkkenet flyttet inn i nye lokaler i mai 2018, og har potensiale til å bli et kjøkken som leverer mat i hele Værnesregionen uten store investeringskostnader. Det er stort fokus på å levere mat av god kvalitet som ivaretar de tradisjonene vi har i Trøndelag.

Sentralkjøkkenet vil være en sentral aktør i leveranse av mat til Helsehuset og kanskje også i driften av Kafe der.

Generelle utfordringer

Ved å ta i bruk mer velferdsteknologi håper vi å styrke brukernes mestring i hverdagen og gi bedre utnyttelse av omsorgstjenestens ressurser. Det er en utfordring å finne gode og hensiktsmessige løsninger som er tilpasset brukergruppen.

For å utsette behovet for HDO (heldøgns omsorg) og for å nå målet om at flest mulig skal kunne bo i eget hjem lengst mulig, er det behov for en styrking av dagaktivitetstilbudet og en utvidelse av avlastningstilbudet. Hukommelsesteamet opplever at behovet for dagtilbud for personer med demens er økende.

Det jobbes kontinuerlig med gode turnusordninger i virksomheten for blant annet å nå målet om at vi skal bli en «Heltidskommune».

Virksomhet for hjemmetjenester, psykisk helse og rus

Hjemmetjenesten har som mål at «bruker skal bo lengst mulig hjemme». Det er en økning av brukere og det er en kapasitets utfordringer i forhold til økonomiske rammer. Ulike velferdsteknologiske løsninger er tilgjengelig, men her er det et stort forbedringspotensial for anvendelse av teknologi i tjenesten. Erfaringsmessig er det flere som ønsker å avslutte livet i sitt eget hjem og det krever sykepleiekompetanse til bruker og pårørende.

Det er behov for en økning av ressurser i takt med økning av brukere. Tjenesten skal til enhver tid jobbe med utvikling av effektive tjenester, men en må ta høyde for at pasientpopulasjon og økonomi til enhver tid samsvarer.

Virksomheten skal ha fokus på heltid i planperioden, ansatte skal inneha stilling som de ønsker. Det kan medføre at ansatte må jobbe på flere avdelinger.

Før sommeren skal det ansettes en bosenter lege i 70 % stilling. Legen skal avlaste fastlegene og være en veileder for ansatte ved bosentrene.

Bosentrene har et samarbeid med ulike organisasjoner og frivillige som bidrar til aktivitet for brukerne. Stjørdal Aktivitetssenter er et dagtilbud for eldre med et middagstilbud.

Psykisk helse og rus er tildelt ansvar for tvangsvedtak i rusbehandling og oppfølging av LAR-pasienter (legemiddelassistert rehabilitering). NAV Værnes har tidligere hatt ansvar for disse oppgavene. Psykisk helse og rus har en stor økning av brukere som har behov for råd og veiledning, eller kontaktperson for oppfølging av NAV Værnes. Det er behov for samhandling mellom Forvaltningskontor og NAV Værnes for å avklare ansvarsforhold.

Bonitas er et dagtilbud for brukere innenfor psykisk helse og rus, Bonitas ligger sentrumsnært og er godt besøkt, Bonitas må prioriteres til nye lokaler i sentrum når Halsen barneskole skal utbygges.

Virksomhet for bo- og miljøtjenester

Det er spesielt fokus på å samarbeide tverrfaglig for å sikre overgangene fra barn til voksen. I denne sammenhengen er arbeid og aktivitet for personer med nedsatt funksjonsevne et viktig område i planperioden. For å lykkes med tiltakene innad i virksomhetene, vil det være behov for samarbeid på tvers. Det vil her og være behov for en utvidelse av samarbeidet med FIDES IKS, næringslivet og kommunen i perioden for å sikre brukergruppene både tilrettelagt arbeid og fritid.

Værnesregionenhetene

VR forvaltningskontor er en viktig aktør for kommunen i SIO-prosjektet. I tillegg arbeidet det med utvikling av drift, digitalisering og utviklingsarbeid sammen med andre kommuner i Værnesregionen. Forvaltningskontoret bør i planperioden utvikles til å omfatte flere lovverk, og bli et felles forvaltningskontor for en stor del av tjenesteapparatet i Værnesregionen. Dette vil være en solid spredning av forvaltningsutøvelsen som er ervervet i løpet SIO-perioden. **NAV Værnes** har fokus på og jobber målrettet med å få flere i arbeid. Dette gjøres best i samhandling med flere av kommunenes etater som næring, skole og bedriftsledere privat og offentlig sektor. Kun på denne måten kan vi redusere sosialhjelpen i fremtiden. **VR legevakt** og **VR DMS (distriktsmedisinsk senter)** arbeider aktivt med planene om helsehus, hvor begge funksjonene skal lokaliseres. I denne sammenhengen er utviklingen av helhetlige pasientforløp og fortsatt fokus på fagkompetanse sentralt.

4.4 Etat Teknisk drift

4.4.1 Rammebetingelser

Stjørdal kommune har vedtatt å slutte seg til framforhandlet byvekstavtale 2019-2029. Arbeidet med å følge opp byvekstavtalen i arealpolitikken og bidra til at investeringer i tiltak blir gjennomført, vil bli en omfattende oppgave fremover. Kommunen skal lage mulighetsanalyser, utredninger og generelle planer (f.eks. transportplan, trafiksikkerhetsplan, kollektivplan, gatebruksplan og arealplan m.m.) med sikte på å dokumentere behov for tiltak som spilles inn til Miljøpakken. Utredninger og oppfølging av avtalen vil bli arbeidskrevende, særlig i en oppstartsfasen. Kommunen må derfor sette av tilstrekkelig med ressurser inn i dette arbeidet, for å nyte godt av midlene som stilles til rådighet gjennom Miljøpakken. Driftskonsekvenser av eventuelle tiltak må også innarbeides i kommunens budsjett.

4.4.2 utfordringer og muligheter

Park og idrett – drifts og investeringsmidler

Oppgradering og trivselstiltak i sentrum og planlegging, skjøtsel og drift av parker og friluftsområder har vært prioriterte satsingsområder de siste årene. Denne satsingen har vært tett knyttet opp mot kommunens ambisjon om å bli "Arrangementsby nr 1". Oppgavemengden for park- og idrettsavdelingen har økt betydelig de siste årene i takt med denne satsingen. Innbyggernes krav og forventninger til kvalitet og tilrettelegging av byrommene i sentrum, de nære park- og friområdene og kommunens bidrag til arrangement har vært økende. Samtidig krever ivaretagelse og skjøtsel av viktige naturkvaliteter et skånsomt drift- og vedlikeholdsarbeid som er tidkrevende. Ambisjonene om å bli Arrangementsby nr 1, og høye miljøambisjoner har derfor gitt vesentlige tilleggsoppgaver som park- og idrettsavdelingen ikke er dimensjonert for. Parallelt med dette arbeidet har oppfølging av Handlingsplan «Grønne prosjekt 2017-2020», som ble vedtatt av kommunestyret i mars 2017, pågått. Det er fortsatt mange prosjekter som er beskrevet i planen som enda ikke er realisert, og som det må jobbes videre med. For å komme videre i dette arbeidet, og samtidig fortsette satsingen på trivselstiltak i sentrum og utvikling av kommunens friluftsområder, er det helt nødvendig å se på ressursgrunnlaget både på drifts- og investeringssiden for park- og idrettsavdelingen.

Lokaler kommunalteknikk

Enhet kommunalteknikk er i dag spredt på mange bygg rundt omkring i kommunen. Driftsavdelingen på vann er i dag lokalisert i leide lokaler på Sutterø, og veiavdelingen har flyttet ut av brannstasjonen og inn i lokalene til det gamle renseanlegget (gamle Sara). Fellesnevneren for begge avdelingene er at de ikke har permanente lokaler som kan utvikles og tilpasses driftsbehovene. Med permanente lokaler vil det være enklere å forsvare helt nødvendige investerings- og utviklingstiltak. Forutsigbarhet rundt lokaliseringen av disse avdelingene vil derfor være en viktig avklaring i 2020.

Stjørdal brann- og redningstjeneste

Befolkningsøkning i Stjørdal og dets beliggenhet med to jernbanestrekninger, to Europaveier og regional lufthavn stiller store krav til et profesjonelt og godt brannvesen. Omfanget av både utrykninger og forebyggende arbeid for å unngå branttilløp har økt i takt med økende folketall. Som et resultat av denne utviklingen kommer også økt slitasje på materiell og kjøretøyer. Beredskapen til brann- og redningstjenesten er summen av mannskapene, deres kompetanse og treningsstandard i tillegg til standarden på materiellet. Heving av materiellstandard er både kostnadskrevende og tidkrevende, og må derfor planlegges godt. Det er utarbeidet en utskiftingsplan for kjøretøyer og materiell, som viser et akuttbehov for utskifting av en mannskapsbil. I 2019 er mannskapsbilen 30 år og dermed veterankjøretøy og registrert som motorkjøretøy uten krav om montering av sikkerhetsseler. Det innebærer at HMS-ansvaret overfor mannskapene i brann- og redningstjenesten ikke er ivaretatt når mannskapsbilen er i bruk. Til tross for at bilen er godt vedlikeholdt, er også faren for materiellsvikt og brekkasje stor noe som vil kunne ha avgjørende betydning i en utrykningssituasjon.

Ny sentrumsplan vil også kunne gi utfordringer for brannvesenet i form av nye byggehøyder, større volum på bygninger og trangere gårdsrom enn det som er i dagens planverk. Statistisk sett vil andelen av eldre personer som flytter inn i leiligheter i sentrum kunne bli relativt stor, og dermed øker også andelen av det som er definert som brannutsatte grupper. Brannvesenet ønsker å kunne møte disse utfordringene med å styrke det forebyggende arbeidet inn mot disse gruppene. Denne situasjonen kombinert med lovpålagt krav om feiing og tilsyn i hytter og fritidsboliger vil kreve en økt ressursinnsats og økt bemanning av feieravdelingen.

4.4.3 Fokusområder og konkrete tiltak

4.4.3.1 Fokusområder

Fokusområdene for etat teknisk drift i 2020 vil i stor grad være de samme som har vært det i 2019. De politiske målene som er vedtatt er de samme som foregående år, og skal gjelde hele økonomiplanperioden. I praksis vil det da være naturlig å tenke langsiktig når det gjelder å definere strategier for å nå disse målsettingene. Etat teknisk drift vil være delaktig i mange av de konkrete prosjektene som går på å tilrettelegge for, og eventuelt gjennomføre utbyggingstiltak som direkte vil bidra til å nå de politiske målsettingene. En slik tilnærming vil ikke være tilstrekkelig for at vi lykkes med å påvirke fremtidige innbyggernes preferanser om å velge å bosette seg enten i sentrum, eller i grendesentrene. I stedet er det valgt en indirekte tilnærming, hvor vi bygger byen og tar hele kommunen i bruk ved å sette fokus på trivsel, skape aktivitet både for innbyggere og for næringsliv og legge til rette for trivsel og positive opplevelser. Gjennom en slik tilnærming og god tilrettelegging blir det attraktivt å bosette seg i kommunen, og sjansen for at vi når målsettingene blir større. Videre er det satt fokus på organisasjonen, hva vi gjør, hvordan vi gjør det, og med mål om å utvikle både organisasjon, arbeidsprosesser og kultur slik at vi får til mer med tilgjengelige ressurser. På den måten bidrar vi også til å nå målet om å ha orden i økonomien.

Folkehelse

Mange forhold i samfunnet bidrar til befolkningens helsetilstand, og alle samfunnssektorer spiller en viktig rolle i folkehelsearbeidet, globalt og lokalt. I Stjørdal forvaltes ressurser som har innvirkning på lokalt klima og naturmiljø, og dermed befolkningens tilgang til natur, ren luft og rent vann, som igjen har innvirkning på innbyggernes helse. Lokalsamfunnets utforming og tilgjengeligheten til tettsteder, sentrum, bygg og anlegg er viktige faktorer for inkludering, tilhørighet og trivsel. Det samme er mulighetene for aktivitet (arbeid, lek, læring, fritid) i kommunen. Alle disse bakenforliggende faktorene virker inn på innbyggenes tilgang til sosiale nettverk og deres levevaner, som har en umiddelbar betydning for helse og livskvalitet hos enkeltpersoner. God helse i befolkningen er en av våre viktigste ressurser, både for hver enkelt av oss og for samfunnet.

Gjennom planstrategien for Stjørdal kommune (sak 111/16) er det vedtatt at folkehelseperspektivet skal inngå i alt planverk og saksbehandling i kommunen, og at satsningsområdene fysisk aktivitet, inkludering og tilrettelegging for gode valg skal ivaretas gjennom det arbeidet vi gjør. Dette innebærer at vi må få til en god samhandling på saksbehandlernivå, ledernivå og overordnet nivå i kommunen.

Klima og miljø

Etat teknisk drift har et stort ansvar for at kommunens klima og miljømålsetninger nås, gjennom de oppgaver etaten har. I løpet av 2019 har etaten oppbemannet klima og miljøområdet. Dette skal gi økt fokus på klima og miljøledelse, bedre koordinering av kommunens klima og miljøarbeid på tvers av alle etater, og innarbeiding av klima og miljøfokus i alle styringsdokumenter. Klima og miljø vil måtte få et forsterket fokus i all planlegging og i alle planer, både på kommuneplannivå, reguleringsnivå, og i enkeltutredninger. Samtidig blir det viktig at vi også i 2020 får gjennomført konkrete miljøtiltak som bidrar til å senke klimafotavtrykket for kommunen samlet sett.

Klimagruppen som ble etablert, på tvers av enheter og etater, vil fortsette sitt arbeide og komme opp med ytterligere forslag til konkrete klima og miljøtiltak som kan gjennomføres.

Arrangementsbyen Stjørdal

Som et ledd i å bygge en by i sentrum, og ta hele kommunen i bruk, vil videre utvikling av «Arrangementsbyen Stjørdal» bli et viktig fokusområde i 2020. Handlingsplanen for arrangementsbyen Stjørdal beskriver hvilke innsatsområder det skal legges vekt på. Arrangement setter Stjørdal på kartet, det bidrar til trivsel og engasjement for innbyggerne, samtidig gir det positive ringvirkninger for næringslivet i kommunen. En ytterligere satsing på arrangementsbyen Stjørdal vil gjøre kommunen bedre kjent, øke verdiskapningen og gi økt bolyst og trivsel. Indirekte vil dette være et aktivt virkemiddel for å nå målet om å bygge en by i sentrum og ta hele kommunen i bruk.

Samhandling/organisasjonsutvikling

Stjørdal har i mange år vært en vekstkommune og det oppleves positivt. Samtidig stiller det store krav til organisasjonen når det gjelder planlegging og tilrettelegging for vekst og utvikling. Det å være vekstkommune bidrar også til en pressproblematikk, hvor hastigheten i tilrettelegging og etablering av nye tjenester blir utfordrende både økonomisk og kapasitetsmessig. Tilgjengelig økonomi vil alltid være en knapphetsressurs, og det er derfor ikke mulig å møte denne pressproblematikken ensidig med økonomisk vekst. Modernisering av arbeidsprosesser gjennom digitalisering og automatisering av prosesser er derfor

nødvendig. Potensialet i modernisering er stort og det er viktig at denne prosessen, som allerede er startet, fortsetter i 2020. Grunnleggende for denne prosessen ligger følgende erkjennelser:

- Kommunen får flere og større oppgaver, uten at det økonomiske handlingsrommet har en tilsvarende økning
- Innbyggernes krav og forventning til leveranse er endret både når det gjelder kvalitet, hastighet, og leveringsmåte
- Mange av kommunens oppgaver er regelstyrt, og godt egnet til å automatisere/digitalisere
- Modernisering innebærer også å skape mer nytenkende og fremtidsorienterte fagmiljøer, blant annet gjennom økt grad av samhandling og mer strategisk plassering av arbeidsoppgaver og fagkompetanse. Ved å legge til rette for gode samhandlingsarenaer, kan både internt og eksternt samarbeid utvikles til å bli mer effektive og sikre enda bedre prosesser. Gevinstrealiseringer knyttet til en slik prosess kan være:
 - Forenkling for bruker/innbygger
 - Forenkling for ansatt/saksbehandler og gjennom det økt effektivitet
 - Øker produktiviteten – korte ned behandlingstiden
 - Økt selvbetjeningsgrad
 - Opprettholder/bedrer kvaliteten til tross for begrensede økonomiske ressurser

4.4.3.2 Konkrete tiltak

- Organisering og finansiering av kommunens egeninnsats knyttet til byvekstavtalen må defineres og avklares
- Prioritere og tilpasse aktivitetsnivået på park og idrettsavdelingen i forhold til tilgjengelig økonomi
- Avklare fremtidig, permanent lokalisering for driftsavdelingen på vann og veg
- Utrede fremtidig organisering og lokalisering av brann og redningstjenesten
- Fortsette arbeidet med å utvikle etaten, og modernisere arbeidsprosessene
- Innarbeide et helhetlig klima og miljøfokus i alle plan og styringsdokumenter, og gjennomføre konkrete klimatiltak for å redusere kommunens klimafotavtrykk

4.5 Etat kultur

4.5.1 Rammebetingelser

- Kulturlova. Lov om offentlege styresmakters ansvar for kulturverksemd.
- Kulturmelding St. 8 (2018-2019) Kulturens kraft – kulturpolitikk for framtida
- Lokale føringer og rammer: Kommunedelplan kultur fra 2008. Kulturplakaten fra Kulturorg 2015.
- Vedtatte politiske hovedmål for kommunen (jfr punkt 2.2)

4.5.2 Utfordringer og muligheter

4.5.2.1 Kulturadministrasjon

Arrangementsstøtteordning og arrangementsfond

I arbeidet med å utvikle en handlingsplan for arrangementsbyen Stjørdal har det kommet frem et klart behov for å støtte arrangement i kommunen økonomisk med en form for offentlig støtte. I de siste årene har kommunen, etter søknad fra arrangører, støttet viktige kultur- og idrettsarrangement. I de fleste tilfellene er dette finansiert gjennom formannskapetets disposisjonspost. Enhver av disse søknadene krever opprettelse av politisk sak og er tidkrevende og omfattende både for administrasjonen og politikerne. Etat kultur ser nå etter muligheter for å forenkle denne typen prosesser. Samtidig bør det ses på mulighetene for å opprette et eget kommunalt arrangementsfond rettet mot større arrangement i Kimenparken. Begge disse to tiltakene for å stimulere til mere aktivitet, effektivisere søknadsprosesser og gi en rettferdig behandling på faglig og økonomisk grunnlag.

Frivilligheten

Frivilligheten står sterkt i Stjørdal, organisert gjennom rundt 400 lag og foreninger. Innenfor idrett, omsorg og kultur representerer frivilligheten engasjement og motivasjon til aktivitet og trivsel i nærmiljøet over hele kommunen. Det er nye tider - dugnadsånden er på retur i samsvar med individualiseringen av samfunnet. De fleste opplever i dag at det er vanskelig å rekruttere tillitsvalgte til lag og foreninger. Ofte er det mye arbeid som krever spesialkompetanse og opplæring, og som innebærer stort personlig ansvar. Etat kultur i samarbeid med Musikkrådet og Idrettsrådet, er i gang med å utvikle nye samarbeidsformer knyttet til tilskudd og støtte ordninger til lag og foreninger. Og da med større fokus på faglig veiledning og utveksling av kompetanse. Dette uten at det skal rokke ved frivillighetens grunnprinsipper: Engasjement og uavhengighet. Det vil bli viktig fremover å ta vare på og utvikle frivilligheten og det den representerer som ressurs i kommunen.

Kunst i offentlige rom

Det kan være kunst som skaper en pause i hverdagen, vekker nye tanker, som etablerer diskusjon og dialog. Det vil bli utarbeidet en kunstplan for Stjørdal som har som ambisjon å se kunsten som et verktøy for å etablere nye samtaler og arenaer for de utfordringene vi har som mennesker i den tiden vi lever i dag. Hvordan etablerer vi samtaler mellom de som vanligvis ikke møtes, på tvers av alder, kultur og agenda. Kunst i det offentlige rom med fokus på stedsutvikling er en viktig nasjonal satsing med en egen tilskuddsordning (KORO). Stjørdal kommune har vedtatt plan og retningslinjer for KORIS (kunst i det offentlige rom i Stjørdal) i 2013 og i desember 2018 engasjert kunsthøgskoleprosjektleder på oppdrag for å igangsette KORIS visjoner. *En styrking av kunsthøgskolekompetanse i organisasjonen fremover kreves for at KORIS skal utvikle seg og være en viktig brikke i framtidig steds- og byutvikling i Stjørdal.*

Idrett og fysisk aktivitet

Gjennom målrettede tildelinger av spillemidler, drifts- og prosjektstøttemidler, bidrar kommunen til motivasjon og tilrettelegging av nye idrettsaktiviteter og til ferdigstilling av mange idrettsanlegg. "Plan for Idrett og fysisk aktivitet" er under revisjon, hvor en prioritert anleggsplan fremover vil utgjøre en viktig del. Stjørdal med sin beliggenhet og godt utbygde idrettsanlegg, har en økende etterspørsel etter å arrangere idrettsarrangement på regionalt, nasjonalt og internasjonalt nivå. Dette krever oppdaterte anlegg og god lokal samhandling på arrangørsiden.

4.5.2.2 Bibliotek

Etter at Trøndelag fylkeskommune ble etablert 01.01.2018, har det sammenslåtte fylkesbiblioteket signalisert en omlegging av brukerbetaling for fellestjenester. Det vil bli mindre subsidiering av tiltak og en større andel av egenbetaling for deltagende kommuner. Det dreier seg om nye egenandeler i forhold til transportordninger, lesestimuleringstiltak, forfatterturneer og tilgang til ulike databaser. Større egenandeler blir en utfordring i forhold til rammen.

I arbeidet med å holde budsjetttrammene arbeider biblioteket for å hente inn merforbruket som blant annet er knyttet til vikarutgifter. Vikarbruk må vurderes ved korttidsfravær og i noen tilfeller kan dette føre til stengt bibliotek. Den knappe rammen vil også gå utover opplæringstiltak til de ansatte.

4.5.2.3 Kulturskole

Sommeren 2017 ble den nye rammeplanen i kulturskolen «Mangfold og fordypning» politisk vedtatt i kommunestyret. Det arbeides nå aktivt med å utarbeide og implementere lokale fagplaner tilpasset den nye rammeplanen. Rammeplanen gir kulturskolen et tydeligere mandat og befester kulturskolens posisjon som viktig kompetansesenter i kommunen.

I dag har kulturskolen økende ventelister, selv om det gjøres grep for at flere elever blir tatt opp. Ventelistene øker særlig innenfor fagene dans og drama. I de to fagene har man utvidet tilbudet ved å øke gruppestørrelsene, men for store grupper kan igjen gå utover den faglige kvaliteten. Alternativet er å ansette flere lærere.

Den voksende interessen for kulturskolens kvaliteter gir blant annet utfordringer i forhold til arealer i Kimen og sentrum. Ressursene til undervisning er heller ikke tilstrekkelige ifht. økt behov for elevplasser.

4.5.2.4 Kulturproduksjon

Enhet kulturproduksjon er fortsatt under organisasjonsutvikling og jobber med tilpasninger med hensyn til aktivitetsnivået i enheten. Enheten har ansvaret for utleie, booking, produksjon, markedsføring, billettsalg og programmering av aktivitetene i Kimen kulturhus, Lokstallen og kommunens bruk av Hell Amfi. I tillegg drifter enheten Carbon fritidsklubb. Bemanningen i enhet kulturproduksjon må evalueres i forhold til det høye aktivitets- og besøksnivået. Behovet for vedlikehold og fornyelse av bygninger, inventar og tekniske installasjoner i Kimen vil være økende, det bør tydeliggjøres i fremtidige budsjett.

Lokstallen er preget av stort mangfold og stedet er et etterspurt kulturverksted. Aktivitetene er organisert under enhet kulturproduksjon. Det utøves en rekke kunst og scenekunst prosjekt i tillegg til utstillinger, konserter og kurs. Stedet har blitt en viktig møteplass for mangfold og inkludering i Stjørdal. Selv med eksterne støtte midler (Kulturrådet, Fylke og div fond) har man ikke lyktes med å balansere regnskapet. Det er politisk vedtak om å stoppe aktiviteten i Lokstallen fra sept 2020. Det er ikke funnet løsninger for hvor aktivitetene skal flyttes.

4.5.3 Fokusområder og konkrete tiltak

4.5.3.1 Fokusområder

Den kulturelle skolesekken

DKS er et viktig bindeledd mellom skoleverket og det profesjonelle kulturlivet i Stjørdal. Gjennom DKS får alle de 3000 elevene i grunnskolen oppleve unike produksjoner innenfor et stort spekter av kulturuttrykk som musikk, kulturarv, film, scenekunst, litteratur og visuellkunst. Mange med lokalt innhold, men også internasjonale artister med små og store produksjoner. Kommunens bevilgninger til DKS i Stjørdal har stått stille i mange år. Produksjonskostnadene har gått opp i samme periode. Dette betyr at antallet produksjoner ut til elevene har gått ned. Etter fylkessammenslåingen og endringer på nasjonalt plan innføres det nå en abonnementsordning (per elev) som også medfører økte utgifter på kommunalt nivå. Hvis vi skal opprettholde DKS aktiviteten på dagens nivå for elevene i Stjørdal må bevilgningene til DKS økes.

Ekstra vakthold i Kimen

Med Kimen som et åpent og tilgjengelig kulturhus for alle, får man også hele spekteret av ungdomsproblematikk i sentrum av Stjørdal innenfor dørene. Det har resultert i at det i perioder har vært nødvendig med ekstra vektertjenester i Kimen utover budsjettrammen, dette for å sikre gode opplevelser for publikum og et trygt arbeidsmiljø for de ansatte. Behovet for vektertjenester har vedvart det siste året i tråd med utfordringene i visse ungdomsgrupper i sentrum. Det er innarbeidet gode samarbeidsrutiner med Ungdomskontakten, politi, og skolene i nærområdet. Men vakthold i Kimen bør styrkes i budsjettet både som forebyggende tiltak mot ungdomsmiljøet, men også for å trygge arbeidsmiljøet.

Ungdom som ressurs

Siden 2017 har Enheten kulturproduksjon i samarbeid med NAV og Enhet personal arbeidet med prosjektet «Ungdom som ressurs». Prosjektet har hatt som formål å jobbe med yrkesvalg og arbeidstrening for ungdom. Dette knyttet til veiledning mot utplasserte elever fra videregående (drop out), personer i arbeidspraksis og aktiv språktrening gjennom hele året. Prosjektet kan vise til flere gode konkrete resultater med ungdom som har blitt veiledet inn i gode prosesser, og etter egne valg kommet seg ut av lediggang og inn på arbeidsmarkedet. Andre har kommet inn i utdannings løp. Ut fra de gode resultatene man kan vise til og de positive resultatene i evalueringsrapporten, ber man nå om at stillingsressursen gjøres permanent i Carbon fra 2019. Det gjelder et ÅV fordelt blant ansatte i Carbon, rettet mot ungdommer som av mange årsaker har falt utenfor systemene. Dette arbeidet representerer et klart ungdomsforebyggende tiltak som representerer store innsparinger i fremtidige sosialhjelp tjenester i Stjørdal.

Økt tilskudd til Blues in Hell

Festivalen Blues in Hell ble etablert i 2008 etter at Hell Music Festival opphørte. Siden har den vært arrangert hvert år i starten av september. Festivalen har rukket å bli en av landets viktigste festivaler for genuin akustisk bluesmusikk og har fått internasjonal oppmerksomhet også gjennom å bli nominert flere år på rad til Europas beste innendørs musikkfestival i European Festival Awards. Stjørdal kommune har støttet festivalen gjennom årlige fast tilskudd i en egen partnerskapsavtale. I 2019 er tilskuddet på kr 300.000. I tillegg garanterer kommunen for inntil kr 200.000 som simpel kausjon i forbindelse med kassakreditt i Sparebanken1 SMN.

I forbindelse med fornyelse av partnerskapsavtalen for 2020-23 legges det frem forslag om å høyne det faste tilskuddet med kr 100.000 til samlet kr 400.000. Samtidig som garantibeløpet trappes ned til null over en treårs periode.

4.5.3.2 Konkrete tiltak

Den kulturelle skolesekken

Kompensasjon for høyere elev kontingent.

Vakthold i Kimen

Vakthold i Kimen bør styrkes i budsjettet både som forebyggende tiltak mot ungdomsmiljøet, men også for å trygge arbeidsmiljøet.

Ungdom som Ressurs, 1 ÅV

Videreføring av vellykket forebyggende tiltak for å få ungdom inn i arbeidslivet og ta gode skolevalg. Disponibel stillingsressurs knyttet til kulturproduksjon og Carbon for 2019. I tverrfaglig samarbeid med Enhet personal og NAV.

Kunstfaglig konsulent stilling, 0,5 ÅV

En styrking av kunstfaglig kompetanse i organisasjonen framover kreves for at KORIS skal utvikle seg og være en viktig brikke i framtidig steds- og byutvikling i Stjørdal.

Produksjonsmidler til årlig kommunalt prisarrangement

Utdeling av kommunal prisstatuett til kulturpris, idrettspris, miljøpris og frivillighetspris.

Investeringsmidler til en kunstnerisk utformet kommunal prisstatuett

Utvikle og produsere kunstnerisk utvalgt kommunal prisstatuett m blankett, til bruk for årlig kulturpris, idrettspris, miljøpris og frivillighetspris. Det kopieres x eksemplarer for 10 år fremover. Prisene deles ut samlet ved et årlig prisarrangement.

Økning i tilskudd for Blues in Hell

I forbindelse med fornyelse av partnerskapsavtale mellom Blues in Hell og Stjørdal kommune 2020-23, vil det bli foreslått en heving av det faste tilskuddsbeløpet med kr 100.000. I tillegg vil garantien på 200.000 trappes ned over tre år.

5. RÅDMANNENS PRIORITERINGER

Gjennomgangen av økonomiske og demografiske rammebetingelser vi vil møte i de nærmeste årene, understreker behovet for økonomisk styring og tydelig prioritering av ressursbruken. Rådmannen har i notatet synliggjort kommunens mangfold av tjenester og roller. Skal vi lykkes i fortsatt å levere relevante tjenester av god kvalitet til riktig pris, må vår vilje og evne til nytenking, innovasjon og digitalisering bli enda bedre.

5.1 Rådmannens forslag til finansielle måltall, i tråd med nye kommunelov:

- Netto driftsresultat (korrigert) bør være 1,5%
- Netto lånegjeld (renteeksponert gjeld) ifht driftsinntektene skal ikke overstige 60 %.
- Netto låneopptak i økonomiplanperioden skal ikke overstige 5% av driftsinntektene.
- Disposisjonsfondet ifht driftsinntektene (soliditet) bør være over 8%

Måltallene vil bli fulgt opp gjennom rapportering fremover.

Videre vil det i endelig budsjettforslag for 2020 komme mer detaljerte føringer for:

- handlingsregler for bruk av disposisjonsfond over 8%
- tidspunkt for vedtak av bruk
- behandling av regnskapsmessig mindreforbruk (overskudd)
- tidspunkt for evt revidering av finansielle måltall

Rådmannens forslag til økonomiplan synliggjør et netto driftsresultat på 1,4 % i 2022 og 0,9 % i 2023 (korrigert for SIO og utbytte fra NTE AS). Rådmannens førsteprioritet er å jobbe fram varige tiltak som bringer dette måltallet opp til 1,5%. Dette er nødvendig for å gi en mer robust økonomi for både organisatorisk stabilitet og som fundament for videre utvikling av kommunens tjenesteproduksjon.

5.2 Investeringer og drift.

Rådmannen foreslår, basert på den økonomiske situasjonen, en omprioritering innen investeringsrammen med tiltak slik dette står i notatets pkt. 3.4.2. Videre signaliseres det pressproblematikk fra alle etater og rådmann ønsker å prioritere forsvarlig tjenesteproduksjon. Dette vil kreve både organisatoriske grep og en gjennomgang for å redusere kapasiteten på flere områder. Dette arbeidet er igangsatt, og det vil bli fremmet egne saker til politisk behandling der dette er nødvendig. Det er avgjørende at grunnlaget for budsjettarbeidet for 2020 og rullering av økonomiplanen er bærekraftig sett opp mot de utfordringer både demografisk og økonomisk utvikling viser.

Rådmannens prioritering av investeringer i planperioden 2020-2023:

- Hegra barneskole og ny Halsen barneskole
- Rehabilitering Hegra ungdomsskole
- Ferdigstille Helsehus
- Basishall og fotballhall
- Videre utredning ny svømmehall

- Boliger til mennesker med redusert funksjonsevne (Lillemoen)
- Nye Fosslia omsorgssenter

Rådmannens prioritering i planperioden 2020-2023 for drift er:

- Forsvarlig tjenesteproduksjon innenfor de gitte økonomiske rammer.
- Befolkningsveksten i kommunen og endringer i demografien vil sette høye krav til effektiv tjenesteproduksjon. Dette krever trykk på organisasjon- og kulturutvikling, herunder lederutvikling
- Digitalisering og innovasjon i både tjenesteproduksjon og arbeidsprosesser. Automatiseres/robotisering av oppgaver må frigjøre ressurser til oppgaver som krever menneskelig kompetanse
- Stjørdal kommune setter seg høye ambisjoner innen klima og miljø, og dette skal synliggjøres i kommunens strategier og tiltak. Etableringen av et tverretatlig klimaforum blir sentralt i dette arbeidet.
- Virksomhetsetablering som prinsipp for organisering av kommunens tjenester videreutvikles i samarbeid med de tillitsvalgte og ansatte. Rapporten Virksomhetsetablering barn og familie samt evaluering av piloten i etat omsorg legges til grunn.
- Folkehelseperspektivet må være en sentral premiss for tenkningen rundt hvordan kommunen planlegger og gjennomfører sine aktiviteter og tjenester.
- Videreutvikle kommunikasjonsenheten for å styrke det tjenesteytende arbeidet og kommunens omdømme og troverdighet.
- Etablere en arbeidsgiverpolitikk for å gjøre kommunen til en attraktiv arbeidsgiver som rekrutterer, utvikler og beholder medarbeidere.
- Etablere en heltidskultur, og få bort uønsket deltid.
- Redusere sykefraværet vesentlig.
- Tilrettelegging for og samhandling med lokalt og regionalt næringsliv for økt verdiskaping og derigjennom økte inntekter til kommunen.